

Załącznik nr 1
do Uchwały Nr LI/376/2022
Rady Gminy Kłoczew
z dnia 7 października 2022 r

**STUDIUM UWARUNKOWAŃ
I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO
GMINY KŁOCZEW**

KŁOCZEW, 2022

**STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY KŁOCZEW OPRACOWAŁA FIRMA**

ZESPÓŁ AUTORSKI

Główny projektant:

mgr inż. Joanna Świtlińska-Robutka

*uprawnienia do projektowania zgodnie z art. 5 ust. 3 i 4
ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu
przestrzennym*

mgr inż. Paweł Niemiec

*uprawnienia urbanistyczne nr 1685
uprawnienia do projektowania zgodnie z art. 5 ust. 2, 3
i 4 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu
przestrzennym*

Projektant:

mgr inż. Iwona Gaj

*uprawnienia do projektowania zgodnie z art. 5 ust. 4
ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*

mgr inż. Kamil Czarny

*uprawnienia do projektowania zgodnie z art. 5 ust. 4
ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*

mgr inż. Anna Skiba

*uprawnienia do projektowania zgodnie z art. 5 ust. 4
ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*

mgr Oliwia Makuch

*uprawnienia do projektowania zgodnie z art. 5 ust. 4
ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*

Część I

Wstęp

Spis treści:

- 1. Wprowadzenie - 2 -**
- 2. Podstawa prawna opracowania - 3 -**
- 3. Cele przyjętego dokumentu - 4 -**
- 4. Ogólna charakterystyka gminy - 5 -**

1. Wprowadzenie

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy jest dokumentem określającym politykę przestrzenną gminy, koordynującym działania samorządu lokalnego w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym gminy.

Studium jako wewnętrzny dokument władz samorządowych, zgodnie z art. 9 ust. 5 ustawy o planowaniu przestrzennym, nie jest aktem prawa miejscowego i nie stanowi podstawy do wydawania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, a także nie przesądza o użytkowaniu terenów. Ustalenia Studium zgodnie z art. 9 ust 4 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym są wiążące dla organów gminy przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Sporządzenie niniejszego dokumentu wynika ze zmiany polityki przestrzennej gminy, która jest wynikiem zmian w potrzebach mieszkańców oraz warunków ekonomiczno-gospodarczych.

Zmieniające się uwarunkowania formalne i przestrzenne jak również zmiany w przepisach odrębnych wpłynęły na potrzebę sporządzenia nowego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Kłoczew. Na dzień przystąpienia do sporządzenia niniejszego dokumentu na terenie gminy Kłoczew obowiązywało Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Kłoczew, przyjęte uchwałą nr XXIX/216/2002 Rady Gminy w Kłoczewie z dnia 27 czerwca 2002 r., zmienione uchwałami nr VIII/37/2007 Rady Gminy Kłoczew z dnia 21 czerwca 2007 r., nr VII/28/2011 Rady Gminy Kłoczew z dnia 30 marca 2011 r., nr XLVII/304/2014 Rady Gminy Kłoczew z dnia 24 października 2014 r. oraz nr XV/119/2015 Rady Gminy Kłoczew z dnia 27 listopada 2015 r.

Wypełniając dyspozycje zawarte w uchwale nr XI/84/2019 Rady Gminy Kłoczew z dnia 25 lipca 2019 r. w sprawie przystąpienia do sporządzania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kłoczew, zmienionej uchwałą nr XXII/169/2020 Rady Gminy Kłoczew z dnia 25 maja 2020 r. w sprawie zmiany uchwały w sprawie przystąpienia do sporządzania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kłoczew, studium objęta została cała gmina Kłoczew, w jej granicach administracyjnych.

Niniejsze Studium, zgodnie z art. 10 ust. 4 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, składa się z części tekstowej i graficznej.

Część tekstowa Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Kłoczew składa się z czterech części:

- Część I – Wprowadzenie zawiera informacje m.in. o zawartości dokumentu, jego roli i prawnej podstawie sporządzenia oraz podstawowych celach Studium,
- Część II – Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego,
- Część III – Kierunki rozwoju przestrzennego,
- Część IV – Synteza i uzasadnienie, zawierające kompleksową syntezę ustaleń Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Kłoczew oraz uzasadnienie objaśniające przyjęte w Studium rozwiązania.

Część graficzna Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Kłoczew składa się z dwóch załączników graficznych:

- Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego,
- Kierunki zagospodarowania przestrzennego,

które zostały opracowane na kopii mapy topograficznej.

Przy sporządzaniu Studium uwzględniono w szczególności:

- ustalenia Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego (uchwała nr XI/162/2015 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 30 października 2015 r.),
- ustalenia "Strategii Rozwoju Gminy Kłoczew na lata 2015 – 2021" przyjęta Uchwałą nr XXII/163/2020 Rady Gminy Kłoczew z dnia 25 maja 2020 r. w sprawie przyjęcia aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Kłoczew na lata 2015 – 2021.

2. Podstawa prawna opracowania

Podstawę prawną niniejszego opracowania stanowi art. 10 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (j.t.: Dz. U. 2022 r., poz. 503) oraz Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. nr 118, poz. 1233).

Podstawą formalną sporządzenia niniejszego studium jest uchwała nr XI/84/2019 Rady Gminy Kłoczew z dnia 25 lipca 2019 r. w sprawie przystąpienia do sporządzania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kłoczew, zmienionej uchwałą nr XXII/169/2020 Rady Gminy Kłoczew z dnia 25 maja 2020 r. w sprawie zmiany uchwały w sprawie przystąpienia do sporządzania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kłoczew.

3. Cele przyjętego dokumentu

Głównym celem Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego dla Gminy Kłoczew jest, poprzez rozpoznanie i diagnozę aktualnej sytuacji gminy, istniejących uwarunkowań oraz problemów związanych z jej rozwojem, sformułowanie kierunków zagospodarowania przestrzennego i zasad polityki przestrzennej gminy.

W tym celu określono:

- kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów;
- kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny wyłączone spod zabudowy;
- obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego;
- obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;
- kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej;
- obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym;
- obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych, w tym obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, a także obszary rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m² oraz obszary przestrzeni publicznej;
- obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne;
- kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej;
- obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz obszary osuwania się mas ziemnych;
- obiekty i obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny;
- obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych oraz obowiązujące na nich ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej;
- obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji;
- obszary zdegradowane;
- granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych;
- granice obszarów, na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii, o których mowa w art. 10 ust. 2a ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, a także ich stref

ochronnych związanych z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu.

4. Ogólna charakterystyka gminy

Gmina Kłoczew jest gminą wiejską, położoną w północno-zachodniej części województwa lubelskiego, w powiecie ryckim. Graniczy z gminami: Wola Mysłowska, Krzywda, Nowodwór, Ryki oraz w województwie mazowieckim z gminami Trojanów i Żelechów. W skład gminy wchodzi 27 sołectw, w tym: Borucicha, Bramka, Czernic, Gęsia Wólka, Gózd, Huta Zadybska, Janopol, Julianów, Kawęczyn, Kłoczew, Kokoszka, Kurzelaty, Padarz, Przykwa, Kąty – Rybaki, Rzyczyna, Stryj, Sokola, Sosnówka, Wojciechówka, Wola Zadybska, Wola Zadybska Kol., Wygranka, Wylezin, Nowe Zadybie, Stare Zadybie oraz Zaryte.

- Powierzchnia gminy wynosi ok. 14 306 ha¹;
- Liczba mieszkańców wynosi ok. 7 142 osób²;
- Średnia gęstość zaludnienia: ok. 50 mieszkańców/km²³;
- Ruch kołowy – główne drogi:
 - droga powiatowa nr 1346 L relacji granica województwa – Sokola – Okrzeja,
 - droga powiatowa nr 1347 L relacji Wojciechówka – Bramka – Jagodne,
 - droga powiatowa nr 1409 L relacji Wylezin – Ownia – Stara Dąbia,
 - droga powiatowa nr 1410 L relacji granica województwa – Kłoczew,
 - droga powiatowa nr 1411 L relacji granica województwa – Stare Zadybie,
 - droga powiatowa nr 1412 L relacji Wola Zadybska – Zaryte,
 - droga powiatowa nr 1413 L relacji granica województwa – Wola Zadybska – granica województwa,
 - droga powiatowa nr 1414 L relacji granica województwa – Stare Zadybie,
 - droga powiatowa nr 1415 L relacji Kłoczew – granica województwa,
 - droga powiatowa nr 1416 L relacji Kurzelaty – Kłoczew,
 - droga powiatowa nr 1418 L relacji Stare Zadybie – Huta Zadybska,
 - droga powiatowa nr 1419 L relacji Stryj – Gózd,
 - droga powiatowa nr 1420 L relacji Kłoczew – Gózd – Okrzeja,
 - droga powiatowa nr 1421 L relacji Kłoczew – Padarz – Rzyczyna,
 - droga powiatowa nr 1422 L relacji Kłoczew – Czernic – Grabów Szlachecki,
 - droga powiatowa nr 1424 L relacji Sokola – Gózd.

¹ wg danych GUS - BDL na 31 XII 2019 r.

² wg danych GUS - BDL na 31 XII 2019 r.

³ wg danych GUS - BDL na 31 XII 2019 r.

Część II

Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego

Spis treści:

1. Stan dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu	- 5 -
1.1. Podstawowe dane statystyczne	- 6 -
1.2. Sołectwo Borucicha	- 6 -
1.3. Sołectwo Bramka	- 7 -
1.4. Sołectwo Czernic	- 7 -
1.5. Sołectwo Gęsia Wólka	- 8 -
1.6. Sołectwo Gózd	- 8 -
1.7. Sołectwo Huta Zadybska	- 9 -
1.8. Sołectwo Janopol	- 9 -
1.9. Sołectwo Julianów	- 10 -
1.10. Sołectwo Kawęczyn	- 10 -
1.11. Sołectwo Kłoczew	- 11 -
1.12. Sołectwo Kokoszka	- 13 -
1.13. Sołectwo Kurzelaty	- 13 -
1.14. Sołectwo Padarz	- 14 -
1.15. Sołectwo Przykwa	- 14 -
1.16. Sołectwo Kąty-Rybaki	- 15 -
1.17. Sołectwo Rzyczyna	- 16 -
1.18. Sołectwo Stryj	- 17 -
1.19. Sołectwo Sokola	- 18 -
1.20. Sołectwo Sosnówka	- 18 -
1.21. Sołectwo Wojciechówka	- 19 -
1.22. Sołectwo Wola Zadybska	- 19 -
1.23. Sołectwo Wola Zadybska Kol.	- 20 -
1.24. Sołectwo Wygranka	- 20 -
1.25. Sołectwo Wylezin	- 21 -
1.26. Sołectwo Nowe Zadybie	- 22 -
1.27. Sołectwo Stare Zadybie	- 22 -
1.28. Sołectwo Zaryte	- 24 -
2. Główne uwarunkowania i problemy rozwoju	- 25 -
2.1. Uwarunkowania zewnętrzne	- 25 -
2.2. Uwarunkowania wewnętrzne	- 25 -
2.3. Uwarunkowania planistyczne	- 25 -
2.4. Uwarunkowania wynikające z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa	- 28
3. Stan ład przestrzennego i wymogi jego ochrony	- 31 -
4. Uwarunkowania wynikające z diagnozy, o której mowa w art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, przygotowanej na potrzeby strategii rozwoju gminy	- 32 -
5. Stan środowiska, w tym stan rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego	- 34 -
5.1. Charakterystyka środowiska	- 34 -
5.2. Stan rolniczej przestrzeni produkcyjnej	- 39 -
5.3. Stan leśnej przestrzeni produkcyjnej	- 41 -
5.4. Lasy ochronne	- 43 -
5.5. Warunki klimatyczne	- 43 -
5.6. Szata roślinna i świat zwierzęcy	- 44 -

5.6.1.	Lasy	- 44 -
5.6.2.	Roślinność nieleśna.....	- 45 -
5.6.3.	Gatunki chronione i rzadkie.....	- 45 -
5.7.	Jakość powietrza atmosferycznego	- 45 -
5.8.	Jakość klimatu akustycznego.....	- 48 -
5.9.	Obszary zmeliorowane.....	- 49 -
6.	Stan dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej.....	- 49 -
6.1.	Uwarunkowania prawne.....	- 49 -
6.2.	Uwarunkowania historyczne	- 51 -
6.3.	Obszary i obiekty wpisane do rejestru zabytków	- 53 -
6.4.	Obszary i obiekty w ewidencji zabytków	- 55 -
6.5.	Dobra kultury współczesnej	- 56 -
6.6.	Ochrona na podstawie obowiązujących planów miejscowych.....	- 56 -
6.7.	Ochrona zabytków archeologicznych	- 57 -
6.8.	Zabytki ruchome.....	- 64 -
6.9.	Parki kulturowe.....	- 64 -
6.10.	Pomnik historii.....	- 64 -
6.11.	Zagrożenia	- 64 -
6.12.	Ochrona.....	- 65 -
7.	Rekomendacje i wnioski zawarte w audycie krajobrazowym lub określenia przez audyt krajobrazowy granic krajobrazów priorytetowych.....	- 65 -
8.	Warunki i jakość życia mieszkańców, w tym ochrona ich zdrowia	- 66 -
8.1.	Ludność.....	- 66 -
8.2.	Migracje.....	- 66 -
8.3.	Struktura gospodarki	- 66 -
8.4.	Bezrobocie	- 67 -
8.5.	Edukacja.....	- 67 -
8.6.	Opieka medyczna	- 68 -
8.7.	Kultura i sport	- 68 -
8.8.	Turystyka.....	- 69 -
9.	Zagrożenie bezpieczeństwa ludności i jej mienia	- 70 -
10.	Potrzeby i możliwości rozwoju gminy	- 70 -
10.1.	Analizy ekonomiczne, środowiskowe i społeczne.....	- 72 -
10.1.1.	Analizy ekonomiczne.....	- 72 -
10.1.2.	Analizy środowiskowe	- 75 -
10.1.3.	Analizy społeczne.....	- 76 -
10.1.4.	Prognozy demograficzne.....	- 77 -
10.2.	Możliwość finansowania przez gminę inwestycji służących realizacji zadań własnych gminy.....	- 80 -
10.3.	Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę	- 82 -
10.3.1.	Maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę	- 82 -
10.3.2.	Chłonność, położonych na terenie gminy obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej.....	- 87 -
10.3.3.	Chłonność, położonych na terenie gminy obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę, innych niż wymienione w poprzednim punkcie.....	- 90 -
10.3.4.	Porównanie maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę z sumą powierzchni użytkowych z pkt 9.4.2 i 9.4.3.....	- 91 -
10.3.5.	Możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej oraz społeczne, służących realizacji zadań własnych gminy	- 92 -
10.3.6.	Potrzeby inwestycyjne gminy wynikające z konieczności realizacji zadań własnych, związane z lokalizacją nowej zabudowy.....	- 92 -
11.	Stan prawny gruntów	- 93 -
12.	Występowanie obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych.....	- 94 -
12.1.	Pomniki przyrody.....	- 94 -

13. Występowanie obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych.....	- 94 -
14. Występowanie udokumentowanych złóż kopalin, zasobów wód podziemnych oraz udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla.....	- 95 -
14.1. <i>Udokumentowane złoża kopalin oraz tereny i obszary górnicze ustalone na podstawie przepisów odrębnych.</i>	<i>- 95 -</i>
14.2. <i>Wody powierzchniowe</i>	<i>- 97 -</i>
14.3. <i>Jednolite Części Wód Powierzchniowych.....</i>	<i>- 97 -</i>
14.4. <i>Wody podziemne</i>	<i>- 98 -</i>
14.5. <i>Udokumentowane kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla.....</i>	<i>- 100 -</i>
15. Stan systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami	- 100 -
15.1. <i>Stan systemu komunikacji.....</i>	<i>- 100 -</i>
15.2. <i>Zaopatrzenie w wodę</i>	<i>- 101 -</i>
15.3. <i>Odprowadzanie ścieków</i>	<i>- 101 -</i>
15.4. <i>System elektroenergetyczny</i>	<i>- 102 -</i>
15.5. <i>Gospodarowanie odpadami</i>	<i>- 102 -</i>
15.6. <i>System gazowniczy.....</i>	<i>- 103 -</i>
15.7. <i>System ciepłowniczy</i>	<i>- 103 -</i>
15.8. <i>Energia z odnawialnych źródeł energii</i>	<i>- 103 -</i>
15.9. <i>Gospodarka niskoemisyjna</i>	<i>- 103 -</i>
16. Zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych	- 104 -
17. Wymagania dotyczące ochrony przeciwpowodziowej.....	- 104 -

Spis tabel:

Tabela 1 Dane statystyczne na podstawie GUS.....	- 6 -
Tabela 2 Zestawienie obowiązujących planów miejscowych	- 26 -
Tabela 3 Grunty rolne z podziałem na klasy bonitacyjne	- 40 -
Tabela 4 Użytki gruntowe w gminie Kłoczew	- 41 -
Tabela 5 Klasyfikacja strefy lubelskiej ze względu na poszczególne zanieczyszczenia za rok 2019.....	- 46 -
Tabela 6 Wykaz zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków (stan na styczeń 2022 r.)	- 55 -
Tabela 7 Wykaz zabytków ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków (stan na styczeń 2022 r.)-	56 -
Tabela 8 Wykaz stanowisk archeologicznych (stan na grudzień 2021 r.)	- 57 -
Tabela 9 Zestawienie liczby mieszkańców, przyrostu naturalnego i salda migracji na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS	- 78 -
Tabela 10 Maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na zabudowę mieszkaniową wyrażone w powierzchni użytkowej zabudowy	- 86 -
Tabela 11 Maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na zabudowę usługową i produkcyjną wyrażone w powierzchni użytkowej zabudowy.....	- 87 -
Tabela 12 Istniejąca powierzchnia użytkowa terenów położonych w zwartej strukturze funkcjonalno – przestrzennej oraz ich chłonność	- 90 -
Tabela 13 Chłonność terenów wyznaczonych w planach miejscowych innych niż położone w zwartej strukturze funkcjonalno - przestrzennej	- 91 -

Tabela 14 Porównanie maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę uwzględniające niepewność inwestycyjną, oraz sumy powierzchni użytkowej zabudowy, wynikającej z pkt 9.4.2 i 9.4.3	- 92 -
Tabela 15 Udokumentowane złoza	- 95 -

Spis wykresów:

Wykres 1 Prognoza wydatków i dochodów gminy Kłoczew na lata 2020 - 2023	- 74 -
Wykres 2. Liczba ludności gminy Kłoczew w latach 2009-2019	- 79 -
Wykres 3. Prognoza demograficzna dla gminy Kłoczew na lata 2019-2054.....	- 80 -

1. Stan dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu

Gmina Kłoczew jest gminą wiejską położoną w północno-zachodniej części województwa lubelskiego. Powierzchnia gminy wynosi 14.306 ha, czyli około 143,06 km², co stanowi 0,57% ogólnej powierzchni województwa lubelskiego (25.123 km²). Gmina Kłoczew wchodzi w skład powiatu ryckiego, do którego należą również gminy: Ryki, Dęblin, Nowodwór, Stężyca i Ułęż. Od północy Gmina Kłoczew graniczy z gminą Wola Mysłowska, od wschodu z gminą Krzywda, od południowego wschodu z gminą Nowodwór, od południa z gminą Ryki, od zachodu z gminami w województwie mazowieckim: Trojanów i Żelechów.

Gmina Kłoczew obejmuje swoim zasięgiem 27 sołectw: Borucicha, Bramka, Czernic, Gęsia Wólka, Gózd, Huta Zadybska, Janopol, Julianów, Kawęczyn, Kłoczew, Kokoszka, Kurzelaty, Padarz, Przykwa, Kąty-Rybaki, Rzyczyna, Stryj, Sokola, Sosnówka, Wojciechówka, Wola Zadybska, Wola Zadybska Kol., Wygranka, Wylezie, Nowe Zadybie, Stare Zadybie oraz Zaryte.

W granicach gminy można rozróżnić obszary ze względu na istniejące użytkowanie terenu:

- obszary wiejskiej zabudowy o dominującej funkcji zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej jednorodzinnej,
- obszary zabudowy o dominującej funkcji zabudowy zagrodowej,
- obszary wiejskiej zabudowy o dominującej funkcji zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej; charakteryzują się znaczącym udziałem zabudowy zagrodowej,
- obszary wiejskiego ośrodka usługowego w miejscowości Kłoczew, charakteryzujące się znaczącym udziałem zabudowy usługowej wśród dominującej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zagrodowej,
- obszary wiejskich ośrodków usługowych, charakteryzujące się koncentracją usług związanych z obsługą mieszkańców na terenie wsi,
- obszary sportu i rekreacji, rozmieszczone równomiernie na terenie całej gminy,
- obszary o dominującej funkcji obiektów produkcyjnych, składów i magazynów oraz usług, zlokalizowane głównie w Kłoczewie i Starym Zadbiu, jak również wzdłuż głównych tras komunikacyjnych przebiegających przez gminę,
- obszary eksploatacji powierzchniowej surowców, zlokalizowane w północnej części gminy w obrębach Huta Zadybska, Stryj i Gęsia Wólka,
- obszary rolnicze,
- obszary przekształcone antropogeniczne, w wyniku działalności związanej z eksploatacją powierzchniową złóż, niezrekultywowane,
- obszary lasów, występujące głównie w postaci mniejszych kompleksów leśnych,

- obszary zieleni, stanowiące zadrzewienia, zakrzewienia lub inne tereny zielone, nie podlegające systematycznej pielęgnacji,
- obszary zieleni urządzonej, stanowiące głównie parki, skwery i inne tereny zielone systematycznie pielęgnowane,
- obszary cmentarzy,
- obszary wód powierzchniowych śródlądowych, stanowiące głównie naturalne lub sztuczne ciek wodne i zbiorniki wodne,
- obszary stawów hodowlanych w miejscowościach Gózd i Jagodne,
- obszary infrastruktury technicznej, na których zlokalizowane są różnego rodzaju obiekty i urządzenia związane z infrastrukturą techniczną.

1.1. Podstawowe dane statystyczne ¹

Sytuacja gminy w liczbach statystycznych przedstawia się następująco:

Tabela 1 Dane statystyczne na podstawie GUS

	Gmina	% w gminie	Województwo
Liczba mieszkańców	7.142	-	2.108.270
Powierzchnia [ha] w tym:	14.306	-	2.512.246
Tereny leśne:	3.079,95	21,5%	594.067,78
Gęstość zaludnienia [ludność na 1 km ²]	50	-	84
Dochód budżetu gminy na 1 mieszkańca	5.398,07	-	5.438,72

Źródło: opracowanie własne

1.2. Sołectwo Borucicha

Wieś Borucicha położona jest w północno-zachodniej części gminy Kłoczew, przy granicy z gminą Żelechów. Początki powstania wsi datuje się na powstanie osady w połowie XIX wieku jako folwarku należącego do dóbr ziemskich Wola Zadybska. Na mocy ukazu carskiego nastąpiło uwłaszczenie ziemi dworskiej na końcu lat sześćdziesiątych XIX wieku. Borucicha została włączona do ówczesnej gminy Kłoczew.

Wieś usytuowana jest przy drodze powiatowej nr 1414 L łączącej granicę województwa z miejscowością Stare Zadybie. Droga krzyżuje się z drogą powiatową nr 1413 L, zlokalizowaną na granicy z województwem mazowieckim w kierunku północ – południe. Zabudowa w miejscowości w głównej mierze jest zlokalizowana po północnej części drogi powiatowej nr 1414 L. Zabudowania są mało zróżnicowane, głównie występują budynki mieszkalne lub mieszkalno-inwentarskie, kryte stromymi dachami dwuspadowymi,

¹ Bank Danych Lokalnych, stan na 31.12.2019

sytuowane są w pierwszej linii zabudowy. Obszerne stodoły zamykają wewnętrzny podwórzec.

Miejscowość uzbrojona jest w sieć elektroenergetyczną, wodociągową i telekomunikacyjną.

1.3. Sołectwo Bramka

Sołectwo Bramka jest położone we wschodniej części gminy Kłoczew.

Wieś Bramki powstała w XVI wieku należąc do parafii i dóbr ziemskich Okrzeja. Od tego okresu wieś w różnych okresach przechodziła we władanie innych właścicieli. W XVIII wieku była to niewielka miejscowość, licząca w 1787 roku zaledwie 64 mieszkańców. Na przełomie XIX i XX wieku nastąpił najbardziej intensywny rozwój wsi.

Obecnie sołectwo Bramka znajduje się na skrzyżowaniu drogi powiatowej nr 1347 L prowadzącej z Wojciechówki do miejscowości Jagodne oraz dróg gminnych nr 102674 L i 102821 L. Zabudowa w sołectwie to w głównej mierze usytuowane w jednym rzędzie wzdłuż drogi powiatowej budynki zagrodowe i mieszkaniowe jednorodzinne we wsi Bramka. Budynki kryte są stromymi dachami dwuspadowymi usytuowanymi głównie szczytowo i kalenicowo do drogi. Budynkom mieszkalnym towarzyszą budynki gospodarcze i inwentarskie. W sołectwie oprócz budynków we wsi Bramka, zlokalizowana jest zwarta zabudowa mieszkaniowa w Budkach oraz odsunięta od drogi zabudowa w Szczepańcu. W południowej części obrębu znajduje się kompleks leśny.

Miejscowości są uzbrojone w sieć elektroenergetyczną i wodociągową, brakuje sieci kanalizacyjnej i gazowej.

1.4. Sołectwo Czernic

Sołectwo Czernic położone jest w południowej części gminy, przy granicy z gminą Ryki. Do sołectwa Czernic przynależy wieś Czernic i kolonia Czernic. Na południowym wschodzie sołectwa zlokalizowany jest niewielki kompleks leśny. Miejscowość powstała w XVI wieku i należała do dóbr kłoczewskich. Na początku XIX wieku z dóbr kłoczewskich wydzielono dobra Janopol, do którego została włączona część folwarku z Czernic. Większość wsi pozostała jednak w dobrach kłoczewskich. Na mocy ukazu carskiego ziemia dworska została uwłaszczona w 1864 roku razem z dobrami kłoczewskimi. Pod koniec XIX wieku ziemia dworska włączona uprzednio w dobra Janopolu została rozparcelowana i powstała kolonia Czernic. Wieś Czernic charakteryzuje się głównie zwartym skupiskiem zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej jednorodzinnej usytuowanej wzdłuż drogi powiatowej. Zabudowa jest jednorodna, budynkom mieszkalnym ze stromymi dachami dwuspadowymi towarzyszą budynki gospodarcze i inwentarskie. Zabudowa we wschodniej części wsi oraz w zachodniej części usytuowana wzdłuż drogi gminnej posiada mniej zwartą strukturę.

We wschodniej części wsi znajduje się szkoła podstawowa, do której przynależy też oddział przedszkolny. Kolonia Czernic charakteryzuje się rozproszoną zabudową zagrodową.

Miejscowość Czernic uzbrojona jest w sieć elektroenergetyczną, wodociągową, kanalizacyjną i telekomunikacyjną, brakuje sieci gazowej.

Kolonia Czernic jest uzbrojona w sieć wodociągową, kanalizacyjną i elektroenergetyczną.

1.5. Sołectwo Gęsia Wólka

Sołectwo Gęsia Wólka położone jest w północnej części gminy, od północy graniczy z gminą Wola Mysłowska. Początki powstania miejscowości są trudne do ustalenia. Prawdopodobnie już w XVI wieku istniała na tym terenie osada, która w wyniku licznych wojen zanikła. Odrodziła się na początku XIX wieku jako miejscowość o nazwie Gęsia Wola. Obecnie przez miejscowość przebiega droga powiatowa nr 1419 L, wzdłuż której występuje koncentracja zabudowy wsi. Zabudowa wsi jest jednorodna i zwarta, przeważają budynki mieszkalne w zabudowie zagrodowej, jak również w zabudowie mieszkaniowej jednorodzinnej ze stromymi dachami dwuspadowymi. W centralnej części wsi wykształcony jest niewielki ośrodek usługowy w postaci sklepu i świetlicy wiejskiej. Remiza ochotniczej Straży Pożarnej w Gęsiej Wólce zlokalizowana jest w zachodniej części miejscowości, na skrzyżowaniu drogi powiatowej z drogami gminnymi. W centralnej części zlokalizowana jest kaplica. W północno-zachodniej części obrębu znajdują się stawy poeksploatacyjne, a w północno-wschodniej kompleks leśny.

Miejscowość uzbrojona jest w sieć elektroenergetyczną, wodociągową i gazową, brakuje sieci kanalizacyjnej.

1.6. Sołectwo Gózd

Sołectwo Gózd położone jest we wschodniej części gminy Kłoczew, przy granicy z gminą Krzywdą. Miejscowość Gózd istnieje już od XV wieku, z którego pochodzą pierwsze wzmianki o wsi Gosth. Wieś należała zarówno do dóbr Okrzeja, jak i do dóbr kłoczewskich. W pierwszej połowie XIX wieku dobra Okrzeja zostały podzielone na dobra Jagodne obejmujące wsie Jagodne, Gęsią Wólkę, Gozd, Sokolę i Kokoszki oraz na dobra Dworzec. Zgodnie ze spisem powszechnym z 1921 roku w Goździe znajdowało się 89 domów, w których zamieszkiwało 519 mieszkańców. Gózd była wtedy jedną z najbardziej zaludnionych wsi w gminie Kłoczew.

Południowo-zachodnia część sołectwa zajmuje rozległy kompleks stawów hodowlanych zasilanych rzeką Okrzejka. W sołectwie największą koncentracją zabudowy charakteryzuje się wieś Gózd. Wieś charakteryzuje się zwartymi zespołami zabudowy zlokalizowanymi wzdłuż drogi powiatowej w zachodniej części miejscowości oraz we wschodniej z zabudowaniami rozproszonymi wzdłuż pozostałych dróg. Na zachodzie wsi zlokalizowana

jest Parafia Kościoła Katolickiego Mariawitów w Goździe, a we wschodniej części znajduje się cmentarz. We wschodniej części sołectwa znajduje się kilka zabudowań zabudowie zagrodowej. Przy drodze powiatowej prowadzącej do miejscowości Sokola znajduje się Zespół Szkół. W zachodniej części sołectwa zlokalizowane są rozproszone budynki mieszkalne odsunięte od drogi powiatowej. Pośród zabudowań w sołectwie przeważają budynki mieszkalne wraz z towarzyszącymi budynkami gospodarczymi i inwentarskimi w zabudowie zagrodowej, jak również budynki mieszkalne jednorodzinne. Do sołectwa przynależy miejscowość Jagodne usytuowana przy stawach hodowlanych z zabudowaniami mieszkalnymi położonymi przy skrzyżowaniu dróg powiatowych 1420L oraz 1347L. Przy drodze powiatowej 1420L usytuowany jest zespół dworski wraz z parkiem z 2 połowy XIX wieku. Na północy od zespołu dworskiego znajdują się zabudowania dawnego PGR-u, które pozostały opuszczone i niszczone.

Miejscowość uzbrojona jest w sieć elektroenergetyczną, wodociagową i telekomunikacyjną, brakuje sieci kanalizacyjnej. Zachodnia część zabudowań w sołectwie zlokalizowana przy drodze powiatowej nr 1419L uzbrojona jest w sieć gazową.

1.7. Sołectwo Huta Zadybska

Sołectwo Huta Zadybska zlokalizowane jest w północno-zachodniej części gminy Kłoczew, od północy graniczy z gminą Wola Mysłowska, a od zachodu z gminą Żelechów.

W pierwszej połowie XIX wieku na obszarze dzisiejszej wsi tereny były zalesione. W pobliżu znajdowała się osada Karczma Huta Stara, której nazwa dała określenie nowemu folwarkowi zakładanemu na terenach po wycięciu lasów. Nowa Osada uzyskała nazwę Huta Zadybska. Podczas spisu powszechnego w 1921 roku istniały dwie osobne miejscowości Huta Zadybska wieś oraz Huta Zadybska Kolonia, których kształt jest widoczny do dzisiaj.

Wieś charakteryzuje się niedużym skupiskiem zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej jednorodzinnej usytuowanej głównie wzdłuż południowej strony drogi powiatowej. Budynki są głównie kryte stromymi dachami dwuspadowymi usytuowanymi kalenicowo do drogi. We wsi Huta Zadybska zlokalizowanej w zachodniej części sołectwa zabudowa ma charakter mniej zwarty niż w Kolonii. Zabudowa w Budkach Zadybskich zlokalizowana jest pomiędzy zbiornikami wodnymi. Po północnej stronie drogi powiatowej znajduje się obiekt hotelowy. W południowej części obrębu zlokalizowane są tereny leśne.

Miejscowość uzbrojona jest w sieć elektroenergetyczną i wodociagową, brakuje sieci kanalizacyjnej i gazowej.

1.8. Sołectwo Janopol

Sołectwo Janopol położone jest w południowo-zachodniej części gminy Kłoczew, od południa graniczy z gminą Ryki. Początki powstania osady na tym obszarze datuje się na XV

i XVI wiek. Wieś została założona prawdopodobnie przez rycerzy z Kłoczewa, którzy nadali jej nazwę *Przeznyk*, czyli *Przesmyk*. Nazwa wsi pochodzi od słowa *przesmyk*, czyli ciasnego przejścia, dróżki czy szlaku, które najprawdopodobniej zostało uwarunkowane topografią terenu. Losy wsi były ściśle powiązane z Kłoczewem. Następnie wieś przeszła na własność Rostworowskich na przełomie XVI i XVII wieku. Przez następne kilkadziesiąt lat wieś była zarządzana przez Parysów, po których ponownie dobra kłoczewskie wróciły do rodziny Rostworowskich. W pierwszej połowie XIX zaczęto używać współczesnej nazwy miejscowości. W tym okresie wydzielono z dóbr Kłoczew majątek Janopol, do którego należały: folwark Janopol, wieś Przykwa i część folwarku Czernic. Majątek był sprzedawany innym właścicielom, by w 1866 roku majątek objęli Czerniewscy. W tym okresie powstała nowa osada Janopol Kolonia, a na pozostałej ziemi dworskiej powstał folwark Wilhelmów. W sołectwie wyróżnia się kilka zespołów zabudowy. Największa koncentracja zabudowy występuje w północnej części obrębu wzdłuż drogi powiatowej nr 1416 L oraz w jej centralnej części z zabudowaniami wzdłuż drogi powiatowej nr 1410 L oraz drogi gminnej.

Zabudowa wsi jest jednorodna, przeważają budynki mieszkalne w zabudowie zagrodowej, jak również w zabudowie mieszkaniowej jednorodzinnej, ze stromymi dachami dwuspadowymi. Pozostałe zabudowania występują głównie w formie rozproszonej zabudowy zagrodowej w Wilhelmowie i Kolonii Przykwa. Na południe od miejscowości Janopol przepływa rzeka Okrzejka.

Miejscowość uzbrojona jest w sieć elektroenergetyczną, telekomunikacyjną i wodociągową, brakuje sieci kanalizacyjnej i gazowej.

1.9. Sołectwo Julianów

Sołectwo położone jest w centralnej części gminy Kłoczew, na południe od miejscowości gminnej. Przez wieś przebiega droga powiatowa nr 1415 L prowadząca do Kłoczewa. Julianów powstał jako folwark należący do dóbr Kłoczewskich w XIX wieku. Pod koniec XIX wieku ziemia folwarczna została odsprzedana i powstała wieś Julianów Kolonia licząca 13 domów. Obecnie wieś charakteryzuje się niewielką koncentracją zabudowy wzdłuż drogi. Dominującą formą zabudowy jest zabudowa zagrodowa oraz zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna z budynkami krytymi dachami stromymi dwuspadowymi lub wielospadowymi. Miejscowość uzbrojona jest w sieć elektroenergetyczną, telekomunikacyjną i wodociągową, brakuje sieci kanalizacyjnej i gazowej.

1.10. Sołectwo Kawęczyn

Sołectwo Kawęczyn zlokalizowane jest we wschodniej części gminy, na wschód od miejscowości Kłoczew. Wieś została założona najprawdopodobniej w pierwszej połowie

XVI wieku w ramach dóbr Kłoczewskich. W 1569 roku wieś należała do Piotra Kłoczewskiego, a jej następne losy były takie same jak Kłoczewa. Po 1787 r. wieś należała do parafii Kłoczew. Następnym dziedzicem był Konstanty Rostowski i jego potomkowie do 1856 roku. Następnie dobra kłoczewskie kupił Jan Marcinkowski, które następnie zostały uwłaszczone. W 1882 roku wieś należała do gminy Kłoczew i liczyła 23 domy i 212 mieszkańców. W 1921 roku liczba domów wzrosła do 68 i była zamieszкана przez 368 mieszkańców.

Przez obręb przebiega droga powiatowa nr 1421 L z Kłoczewa, wzdłuż której znajduje się największa koncentracja zabudowy wsi. Na skrzyżowaniu drogi powiatowej nr 1421 L z drogą gminną nr 102818 L do miejscowości Czernic powstał wiejski ośrodek usługowy w postaci OSP Kawęczyn oraz Szkoły Podstawowej w Kawęczynie. W centralnej części miejscowości zabudowania tworzą zwarte pasy jednorodnej zabudowy z przewagą budynków w zabudowie zagrodowej. Równolegle do drogi powiatowej, wzdłuż dróg gminnych oraz ważniejszych dróg znajdują się budynki w rozproszonej zabudowie. W zachodniej części wsi zabudowania w przeważającej części lokalizowane są w znacznej odległości od drogi powiatowej oraz łączą się z zabudową sołectwa Kłoczew. Kolejną koncentrację zabudowy tworzy 10 zabudowań zlokalizowanych we wschodniej części sołectwa, za obszarami leśnymi.

Sołectwo w większej części jest uzbrojone w sieć elektroenergetyczną, wodociagową, kanalizacyjną i telekomunikacyjną. Wschodnia część sołectwa jest uzbrojona w sieć elektroenergetyczną.

1.11. Sołectwo Kłoczew

Miejscowość Kłoczew będące siedzibą gminy położona jest w centralnej części gminy. Przez miejscowość przebiegają drogi powiatowe nr 1410 L, 1415 L, 1416 L, 1420 L, 1421 L oraz 1422 L. Nazwa Kłoczew wywodzi się od staropolskiego imienia „Kłocz”, a dzieje miejscowości są związane z rodem Kłoczewskich zwanych również Kłoczewskimi herbu Rawicz. Pierwszym znanym przedstawicielem miejscowości był Waśko z Kłoczewa żyjący w pierwszej połowie XV wieku. Jego synowie w 1443 roku podzielili dobra odziedziczone po ojcu. Następnym dziedzicem dóbr był Jan z Kłoczewa, który po 1508 roku zawarł układ o podziale ziem z bratankami. Po śmierci Jana z Kłoczewa, wdowa po nim – Katarzyna kupiła udziały we wsi i panowała w niej. Po jej śmierci ojcowiznę odziedziczył najmłodszy z synów – Marcin Kłoczewski, który 15 lutego 1559 roku przyczynił się do powstania parafii katolickiej w Kłoczewie. Po jego śmierci w 1561 roku ziemie zostały odziedziczone przez jednego z dwóch synów – Piotra Kłoczewskiego. Za jego panowania drewniany kościół wybudowany przez jego ojca został zamieniony zgodnie z kalwinizmem na zbor. W 1569 roku ponownie dokonano konwersji na katolicyzm, ale nie zamieniono zboru na kościół

katolicki, a dokonano ponownej erekcji parafii. W tym okresie zostały osiągnięte duże dochody ze sprzedaży zboża. Po śmierci Piotra Kłoczewskiego miejscowość przeszła we władanie bocznej linii rodu Kłoczewskich. Według zapisków sądowych z końca XVI wieku dziedzicami wsi zostali synowie Andrzeja Kłoczewskiego dziedzica Przyklewa. Po ich władaniu wieś przeszła we władanie rodziny Oborskich, którzy byli blisko spokrewnieni z Leśniowolskimi z Leśnej Woli pod Warszawą. Na początku XVII wieku dziedzicem został Prokop Leśnowolski, który posiadał liczne dobra ziemskie na Podlasiu. W połowie XVII wieku zaczął budowę murowanego kościoła w miejscu istniejącego drewnianego. Niedługo po rozpoczęciu budowy wybuchła wojna ze Szwecją a po niej wojna z Rosją i rokosz Zebrzydowskiego i z tego względu budowę przerwano. Dobra Kłoczewskie znacznie ucierpiały podczas potopu szwedzkiego, w 1661 roku według danych zostały naliczone tylko 94 domy mieszkalne. Do dóbr oprócz Kłoczewa należały następujące wsie: Slim, Przesmyk, Przykwa, Czerniec, Kawęczyn i Padarz, które liczyły 197 mieszkańców w 1664 r. Budowa kościoła została wznowiona pod koniec XVII wieku za panowania jednego z kolejnych dziedziców – Andrzeja Leśnowolskiego, syna Jana Franciszka. Andrzej Leśnowolski zmarł bezpotomnie i z powodu braku potomka dobra zostały przejęte siłą. Sprawa ciągnęła się przez kilka lat, a skutkiem było zaniechanie budowy kościoła. Sprawa sądowa o Kłoczew skończyła się wreszcie w 1722 roku, sąd nakazał przekazanie tych dóbr Leśnowolskim. Budowę kościoła ponownie została wznowiona w latach trzydziestych i czterdziestych XVIII wieku przy zmienionych pierwotnych planach. Z tego okresu pochodzą dwie wieże od strony zachodniej ufundowane przez Jana Wiktoryna Rostworowskiego. W latach pięćdziesiątych dokonano kolejnej zmiany planów za czasów nowego proboszcza Andrzeja Sebastiana Sojewskiego i znowu zaczęto prace. Świątynia została konsekrowana dopiero w 1793 roku. W XIX i XX wieku dokonywano licznych remontów. Ostatecznie w Kłoczewie jest barokowy, murowany jednonawowy kościół. Na przełomie XVII i XVIII wieku wybudowano też szpital przykościelny, który w końcu XVIII wieku zamieniono na plebanię. Około 1766 roku po śmierci Jana Wiktoryna Rostworowskiego dobra kłoczewskie przeszły na jego syna, a następnie na jego potomków. W 1817 roku na skutek działów rodzinnych cały majątek przeszedł na Juliana Rostworowskiego, za panowania którego folwarki zostały wyłączone z dóbr kłoczewskich, a niektóre były dzierżawione różnym osobom. Po roku 1856 nastąpiło uwłaszczenie ziemi dworskiej za panowania Jana Marcinkowskiego. Utworzono ze wsi 41 gospodarstw rolnych na 713 morgach ziemi. W 1882 roku w Kłoczewie było 37 domów i mieszkały tu 393 osoby. W 1864 roku Kłoczew stał się siedzibą gminy, której granice w większości pokrywają się z obecnymi granicami administracyjnymi. Po 1874 roku ostatnimi dziedzicami byli: Edward Szydłowski i Henryk Kiperski, potomkowie Szydłowskiego, Porazińscy oraz Tarnowscy. W 1919 roku dobra zostały całkowicie rozparcelowane. W 1921 roku w Kłoczewie było 69 domów zamieszkałych przez 415

mieszkańców. W okresie międzywojennym Kłoczew był siedzibą gminy oraz ważnym ośrodkiem usług i handlu z placówką pocztową, cieślą, gorzelnią, kołodziejem, kowalami, spółdzielnią mleczarską i młynami. Rozwój Kłoczewa zahamowała II wojna światowa.

W układzie przestrzennym sołectwa można wyróżnić dwa rodzaje obszarów zabudowy:

- zwarty obszar miejscowości Kłoczew z zabudową zlokalizowaną przy siatce ulic powiatowych i gminnych. Przeważa zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna oraz zabudowa zagrodowa. Znaczące są również tereny produkcyjne i usługowe. Przy drodze powiatowej nr 1415L prowadzącej z Ryk do Żelechowa wykształcony jest gminny ośrodek usługowy w postaci urzędu gminy, gimnazjum, sklepów, gastronomii, remizy strażackiej oraz kościoła. Przez południową część miejscowości przepływa rzeka Okrzejka, na której utworzono zbiorniki łowieckie na południe od zabudowań Kłoczewa,
- obszary zabudowy skoncentrowanej wzdłuż dróg powiatowych oraz gminnych poza zwartą zabudową Kłoczewa. Zabudowa jest mało zróżnicowana, głównie występują budynki mieszkalne lub mieszkalno – inwentarskie, kryte stromymi dachami dwuspadowymi, sytuowane są w pierwszej linii zabudowy. Zabudowania wsi łączą się z pobliskimi wsiami Janopol, Julianów i Kawęczyn.

W zachodniej części obrębu przy drodze powiatowej nr 1410L zlokalizowany jest cmentarz. Miejscowość uzbrojona jest w sieć elektroenergetyczną, wodociagową, kanalizacyjną, gazową oraz telekomunikacyjną.

1.12. Sołectwo Kokoszka

Sołectwo Kokoszka zlokalizowane jest w północno-wschodniej części gminy Kłoczew. Miejscowość Kokoszka powstała w połowie XIX wieku jako *Sokoła czynszowa*. W 1921 roku wieś była zamieszkała przez 194 mieszkańców w 28 domach.

Przez wieś przebiega droga gminna prowadząca do Huty-Dąbrowa w sąsiedniej gminie Krzywda. Zabudowa wsi jest skoncentrowana wzdłuż drogi, budynki mają jednorodny charakter. Dominuje zabudowa zagrodowa mieszkaniowa jednorodzinna. Budynki kryte są jak w pozostałych miejscowościach głównie dachami stromymi dwuspadowymi usytuowanymi szczytowo do drogi. W północnej części sołectwa dominuje kompleks leśny. Miejscowość uzbrojona jest w sieć elektroenergetyczną, telekomunikacyjną i wodociagową, brakuje sieci kanalizacyjnej i gazowej.

1.13. Sołectwo Kurzelaty

Sołectwo Kurzelaty zlokalizowane jest w zachodniej części gminy Kłoczew, na granicy z gminą Trojanów. Początki osady o nazwie *Korzenne Yathy* na tym obszarze datuje się na XVI wiek. Wieś wchodziła w skład dzierżawy zadybskiej utworzonej w połowie XVI wieku,

która była dzierżawiona różnym magnatom, m.in. Lubomirskim, Poniatowskim oraz Karasiom. Wieś najprawdopodobniej odniosła duże straty w czasie „potopu szwedzkiego”, odrodziła się w XVIII wieku. W 1789 roku osadę ze stawem zamieszkiwało 10 zagrodników, w której była również karczma i tartak. Tereny rolne przyległe do wsi miały bardzo urodzajne gleby. Po okresie przechodzenia wsi we władanie innych państw w latach 1795-1833 Kurzelaty stały się własnością rodziny Piastowskich. W 1864 roku nastąpiło uwłaszczenie ziemi przez mieszkańców. W 1883 roku wieś liczyła zaledwie 9 domów i 92 mieszkańców, w 1921 roku liczba wzrosła do 107 mieszkańców i 17 domów.

Obecnie w granicach obrębu znajduje się kilka budynków w zabudowie zagrodowej. Największe koncentracja zabudowy wiejskiej zlokalizowana jest na skrzyżowaniu drogi powiatowej nr 1411 L oraz drogi gminnej nr 119257. Przez zachodnią część sołectwa przepływa rzeka Swarżyna.

Miejscowość uzbrojona jest w sieć elektroenergetyczną, wodociągową oraz telekomunikacyjną, brakuje sieci kanalizacyjnej i gazowej.

1.14. Sołectwo Padarz

Sołectwo Padarz położone jest we wschodniej części gminy Kłoczew, wzdłuż drogi powiatowej nr 1421 L. Najprawdopodobniej osada została założona w okolicach XVI wieku przez Kłoczewskich z Kłoczewa. Nazwa miejscowości prawdopodobnie pochodzi od staropolskiego imienia „Podarz”. W kolejnych latach miejscowość należąc do dóbr kłoczewskich miała takie same dzieje jak Kłoczew, należała do rodzin Kłoczewskich, Leśnowolskich, Parysów i Rostworowskich. W 1622 roku osadę zamieszkiwało 22 chłopów (poddanych), a w 1787 roku liczba osób wzrosła do 27. W 1864 roku ziemię uwłaszczono i utworzono samodzielną wieś w gminie Kłoczew z 7 gospodarstwami rolnymi na 191 morgach ziemi. W 1888 roku wieś była zamieszkała przez 50 mieszkańców w 6 domach. Okres międzywojenny był czasem rozrostu wsi. W 1921 roku wieś liczyła 12 domów zamieszkałych przez 86 osób.

Obecnie wieś jest skoncentrowana przy drodze w formie ulicowej. Budynki są w zabudowie gospodarczej o jednorodnej formie architektonicznej. Zachodnią część sołectwa porasta kompleks leśny.

Miejscowość uzbrojona jest w sieć elektroenergetyczną i wodociągową, brakuje sieci kanalizacyjnej i gazowej.

1.15. Sołectwo Przykwa

Sołectwo Przykwa położone jest w południowej części gminy Kłoczew, na granicy z gminą Ryki. Pierwsze wzmianki o tej miejscowości pochodzą z połowy XVI wieku ze spisu podatkowego. W 1569 roku wieś o nazwie *Przeklew* liczyła 3 łany ziemi i była we władaniu

Piotra Kłoczewskiego i jego kuzyna Andrzeja Kłoczewskiego. W tym okresie we wsi mieszkało nie więcej niż 100 mieszkańców. Z racji przynależenia do dóbr kłoczewskich, po śmierci Piotra Kłoczewskiego w 1580 roku wieś wraz z dobrami kłoczewskimi przeszła w ręce Andrzeja Kłoczewskiego z Przykwy. Na początku XVII wieku Przykwa wraz z dobrami kłoczewskimi przeszła na własność Rostworowskich, a następnie rodziny Parysów i Rostworowskich. W XIX wieku wieś o nazwie *Przyklet* lub *Przyklew* liczyła 79 osób, w tym 12 Żydów. Wieś była własnością rodu Rostworowskich aż do początku XIX wieku, do czasu podziału dóbr ziemskich. Między członków rodziny wydzielono z dóbr kłoczewskich dobra Janopol wraz z wsią Przykwa, które następnie odziedziczył Ferdynand Hincz, następnie Hilary Szpakowski, a potem w 1860 roku Korfowie. Uwłaszczenie ziemi dworskiej w 1864 roku przyczyniło się do powstania 32 gospodarstw rolnych na 508 morgach ziemi. 240 mórg nadal stanowiło obszar dworski należący do Czerniewskich z majątku Wilhelmów. Według spisu w 1888 roku wieś liczyła 222 mieszkańców i 20 domów. Wieś szybko rozwinęła się na przełomie XIX i XX wieku i w 1921 roku liczyła 69 domów i 413 mieszkańców.

Sołectwo ma zróżnicowany układ przestrzenny, w którym wyróżniamy dwa typy zabudowy: zwarty i rozproszony. Wieś Przykwa znajduje się na skrzyżowaniu drogi powiatowej nr 1415 L oraz dróg gminnych nr 102816 L i 102817 L. Wzdłuż dróg gminnych dominuje zabudowa zagrodowa o jednorodnej formie architektonicznej. Budynkom mieszkalnych towarzyszą budynki gospodarcze i inwentarskie. W pozostałej części sołectwa zlokalizowane są nierównomiernie zabudowania zagrodowe zlokalizowane na terenach rolniczych, odsunięte od dróg.

W północno-wschodniej części sołectwa zlokalizowany jest kompleks leśny.

Miejscowość uzbrojona jest w sieć elektroenergetyczną i wodociagową i telekomunikacyjną, brakuje sieci kanalizacyjnej i gazowej.

1.16. Sołectwo Kąty-Rybaki

Na sołectwo Kąty-Rybaki składają się dwie wsie: Kąty położone w południowej części sołectwa oraz Rybaki zlokalizowane na północy.

Nazwa miejscowości Kąty pochodzi od słowa „*Kąthy*” określającego miejsce tuż przy lesie, peryferyjną osadę. Pierwotnie osada należała do wsi Babice, ale w pierwszej połowie XVI wieku kilku zagrodników z Babic zamieszkało w „kątach” Babic i z czasem tą część wsi zaczęto nazywać Kąty. Osada wchodziła w skład dzierżawy zadybskiej, która skupiała dobra królewskie w danej okolicy. Dobra zadybskie były dzierżawione różnym magnatom. W 1564 roku mieszkało w osadzie tylko 3 zagrodników czyli ubogich chłopów mających niewielkie nadziały ziem. W 1561 roku wybudowano młyn na potrzeby handlu szlachty zbożem poprzez Gdańsk. Kąty podobnie jak wsie: Zadybie, Stryj, Kurzelaty i Zaryte należały do dzierżawy zadybskiej, której dzierżawcy nie dbali o rozwój wsi, tylko o dochód. Stąd też w XVIII wieku

wieś zamieszkiwało zaledwie 6 zagrodników. W 1795 w czasie upadku państwa polskiego dobra królewskie przeszły na własność kolejnych rządów w Polsce, rządu austriackiego, rządu Księstwa Warszawskiego i rządu Królestwa Polskiego. W 1864 roku przeprowadzono uwłaszczenie ziemi w Polsce i w Kątach utworzono 6 gospodarstw rolnych na 135 morgach ziemi. Kąty stały się samodzielną wsią, którą włączono do gminy Kłoczew. W 1882 roku w Kątach było 7 domów mieszkalnych i 63 mieszkańców. Obszar wsi wynosił 205 mórg.

Początki osady Rybaki sięgają drugiej połowy XVIII wieku, gdy w tym okresie na tym obszarze założono młyn. Wokół niego powstała niewielka osada młyńska, która w 1787 roku liczyła 19 mieszkańców. Młyn należał do dóbr Wola Zadybska. Osada nie rozwijała się i w 1827 roku liczyła 5 mieszkańców i jeden dom, który był folwarkiem. Mieszkańcy wsi nie użytkowali ziemi na własne potrzeby. Po 1864 roku folwark Rybaki został włączony do gminy Kłoczew. W tym okresie liczył 5 domów zamieszkałych przez 7 mieszkańców. W drugiej połowie XIX wieku część ziemi sprzedano chłopom-kolonistom. W ten sposób powstała miejscowość Rybaki wieś oraz Rybaki kolonia. Według spisu w 1921 roku wieś liczyła 6 domów i 51 mieszkańców.

Obecnie obie wsie posiadają kilka zabudowań zlokalizowanych przy drogach. Zabudowania we wsi Rybaki położone są przy drodze powiatowej nr 1412 L. W Kątach miejscowość liczy 14 zabudowań mieszkalnych zlokalizowanych w 3 skupiskach zabudowy. Dominuje zabudowa zagrodowa z towarzyszącymi budynkami gospodarczymi i inwentarskimi. Przez sołectwo biegnie kilka mniejszych cieków wodnych oraz zlokalizowane są niewielkie zbiorniki wodne. Miejscowości uzbrojone są w sieć elektroenergetyczną, telekomunikacyjną i wodociągową, brakuje sieci kanalizacyjnej i gazowej.

1.17. Sołectwo Rzyczyna

Sołectwo Rzyczyna położone jest w południowo-wschodniej części Kłoczew, na granicy z gminami Ryki i Nowodwór. Miejscowość Rzyczyna powstała na początku XX wieku. Powstała na ziemi dworskiej, która została sprzedana chłopom-kolonistom w tym okresie. W 1921 roku Rzyczyna kolonia należała do gminy Kłoczew i liczyła 17 domów i 93 mieszkańców.

Przez sołectwo przebiegają drogi powiatowe nr 1421 L i 1422 L. Zabudowania zlokalizowane są w 3 zespołach zabudowy w miejscowościach: Góry, Rzyczyna i Żwadnik. Rzyczyna i Żwadnik posiadają kilka zabudowań skoncentrowanych wzdłuż dróg. Miejscowość Górki tworzą zabudowania odsunięte od drogi, zlokalizowane na terenach rolnych.

W większości jest to zabudowa zagrodowa z towarzyszącymi budynkami gospodarczymi i inwentarskimi, nielicznie zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna. Miejscowości są od siebie oddzielone zwartymi kompleksami leśnymi. Przez południowo-wschodnią część obrębu przebiega linia kolejowa, czynna dla ruchu pasażerskiego. Sołectwo jest uzbrojone

sieć elektroenergetyczną, telekomunikacyjną i wodociągową, brakuje sieci kanalizacyjnej i gazowej.

1.18. Sołectwo Stryj

Sołectwo Stryj zlokalizowane jest w północno-zachodniej części gminy Kłoczew. Graniczy z gminami Żelechów oraz Wola Mysłowska. Pierwsza wzmianka o osadzie *Stryi* lub *Stry* pochodzi z XVI wieku ze spisów podatkowych. W XVI wieku wieś dzierżawili Zebrzydowscy, w XVII wieku Lubomirscy i Ossolińscy, a w XVIII wieku Poniatowscy i Karasiowie. Według opisu wsi z 1564 roku we wsi *Stry* mieszkało 48 kmieci, czyli prawie 300 mieszkańców. Duży rozmiar wsi wskazuje na wcześniejsze powstanie osady niż w XVI wieku. Mieszkańcy zajmowali się pracą na folwarku Zadybie.

W początkach XVII wieku wieś została zniszczona prawdopodobnie przez niepłatne wojska, które samodzielnie wybierały żołąd lub przez zarazę. Pod koniec XVIII wieku wieś Stryj powoli podnosiła się z upadku i zgodnie z danymi ze spisu ludności diecezji krakowskiej z 1787 roku miejscowość Stryj liczyła 153 mieszkańców i należała do parafii w Żelechowie. Po upadku państwa polskiego w 1795 roku dobra królewskie przeszły na własność rządu Austrii, a następnie rządu Księstwa Warszawskiego. Dawne dobra królewskie stały się dobrami narodowymi w 1815 roku. W 1827 roku wieś liczyła 17 domów i 183 mieszkańców. W 1833 roku rząd sprzedał majątek Zadybie, obejmujący również wieś Stryj. Do 1864 roku właścicielem wsi była rodzina Piaskowskich. Po tej dacie nastąpiło uwłaszczenie ziemi dworskiej i powstała samodzielna wieś Stryj w gminie Kłoczew. Dopiero po 250 latach liczba mieszkańców tej wsi osiągnęła stan z przełomu XVI i XVII wieku licząc w 1890 roku 290 mieszkańców i 34 domy. Miejscowość bardzo szybko się rozwijała i rozrastała. Była to najludniejsza wieś gminy Kłoczew po 1921 roku.

Zabudowa we wsi Stryj jest zlokalizowana po obu stronach drogi powiatowej nr 1418 L.

Zabudowa ma charakter zwarty i typowo wiejski. Występują tu głównie budynki w zabudowie zagrodowej. Budynki mieszkalne głównie kryte dachami stromymi dwuspadowymi usytuowane są przeważnie kalenicowo do drogi. W południowej części przy drogach gminnych nr 102813 L i 119260 L występuje rozproszona zabudowa zagrodowa pośród terenów rolnych. Równoległe do drogi powiatowej nr 1419 L usytuowana jest droga gminna nr 37, przy której zabudowania łączą się z miejscowością Gęsia Wólka. W północnej części sołectwa za obszarami leśnymi, zlokalizowane jest 6 gospodarstw zagrodowych w miejscowości Lipiny. Przy granicy z gminą Wola Mysłowska znajdują się obszary przekształcone antropogenicznie, w wyniku działalności związanej z prowadzoną eksploatacją powierzchniową złoża.

Sołectwo jest w większości uzbrojone w sieć elektroenergetyczną, telekomunikacyjną i wodociagową, brakuje sieci kanalizacyjnej i gazowej. Miejscowość Lipiny nie jest uzbrojona w sieć kanalizacyjną, gazową, i telekomunikacyjną.

1.19. Sołectwo Sokola

Sołectwo Sokola zlokalizowane jest w północnej części gminy Kłoczew, przy granicy z gminą Wola Mysłowska. Wieś powstała w XVII wieku. Istnienie wsi *Sokolnia* zapisano w spisie podatkowym z 1569 roku. Sokola jako wieś należąca do dóbr Okrzeja ma takie same losy jak wsie Jagodne czy Gozd. Po Samborzeckich w początkach XVII wieku wieś przechodzi do Rostworowskich, a w końcu XVII wieku do Stoińskich. Sokola w XVI wieku była dużą wsią, która na skutek wojen z XVII i początku XVIII uległa zniszczeniu i zmniejszyła się. Zgodnie ze spisem ludności diecezji krakowskiej z 1787 roku wieś liczyła tylko 32 mieszkańców w tym 9 Żydów. W XVIII wieku dziedzicami wsi byli Cieciszewscy, a w XIX wieku Franciszek Szydłowski. Po 1838 roku dobra Okrzeja zostały podzielone na mniejsze części, a Sokola stała się częścią dóbr Jagodne. W 1827 roku we wsi żyło 48 mieszkańców zamieszkałych w 6 domach. W 1864 roku ziemia dworska została rozparcelowana między mieszkańców wsi i utworzono w niej 25 gospodarstw rolnych, włączając Sokolę do gruntów gminy Kłoczew. Według danych na rok 1890 we wsi było 13 domów i 146 mieszkańców. Obszar tej miejscowości wynosił 226 mórg ziemi. Nie było już ziemi dworskiej. W 1921 roku w Sokoli było 37 domów i 222 mieszkańców.

Sokola jest zlokalizowana na skrzyżowaniu 2 dróg powiatowych nr 1342 L i 1446 L oraz drogi gminnej nr 102671 L. Zabudowa wsi ma charakter zwarty, koncentrujący się ulicowo w kierunku północ-południe. Dominującą formą zabudowy jest zabudowa zagrodowa i mieszkaniowa jednorodzinna. Budynki są głównie kryte stromymi dachami dwuspadowymi usytuowanymi w większości kalenicowo do drogi. W północnej i zachodniej części obrębu zlokalizowane są tereny leśne.

Miejscowość uzbrojona jest w sieć elektroenergetyczną i wodociagową, brakuje sieci kanalizacyjnej i gazowej.

1.20. Sołectwo Sosnówka

Sołectwo Sosnówka położone jest w centralnej części gminy Kłoczew, na północ od gminnej miejscowości. Osada wyodrębniła się z miejscowości Jagodne w połowie XIX wieku. Dobra Jagodne bywały też zwane dobrami Sosnówka. Tereny wokół dworu nazywane były Jagodne, a wieś położona na południe od dworu – Sosnówka. Właścicielem była rodzina Szydłowskich. W 1864 roku ziemia dworska została rozparcelowana i powstała samodzielna wieś w gminie Kłoczew.

Wieś Sosnówka w 1890 r. liczyła 120 mieszkańców i 13 domów, a w 1921 roku rozrosła się do 19 domów i 129 mieszkańców.

Przez sołectwo przebiegają drogi gminne nr 102810 L i 102814 L. Przy drodze nr 102810L zlokalizowana jest w przeważającej części po północnej stronie zabudowa mieszkaniowa. Wieś charakteryzuje się zabudową głównie zagrodową i mieszkaniową jednorodzinną, z budynkami gospodarczymi i inwentarskimi. Budynki kryte są głównie stromymi dachami dwuspadowymi usytuowanymi równolegle względem drogi. W zachodniej części sołectwa zlokalizowany jest kompleks leśny. Na południu od terenów zabudowanych na granicy z sołectwem Kłoczew przepływa ciek wodny z licznymi stawami.

Miejscowość uzbrojona jest w sieć elektroenergetyczną, telekomunikacyjną i wodociągową, brakuje sieci kanalizacyjnej i gazowej.

1.21. Sołectwo Wojciechówka

Sołectwo Wojciechówka zlokalizowane jest we wschodniej części gminy Kłoczew, przy granicy z gminą Krzywda i Nowodwór.

Miejscowość powstała na przełomie XIX i XX wieku po wyprzedaniu gruntów folwarcznych. Przez miejscowość przebiega droga powiatowa nr 1347 L wzdłuż której zlokalizowana jest zabudowa. W miejscowości dominuje zabudowa zagrodowa wymieszana z zabudową mieszkaniową jednorodzinną. Budynki w granicach wsi mają różnorodną formę architektoniczną, usytuowane są tu budynki ze stromymi dachami dwuspadowymi, wielospadowymi oraz dachami płaskimi. Duża część zabudowań posiada budynki inwentarskie oraz gospodarskie.

Miejscowość uzbrojona jest w sieć elektroenergetyczną, telekomunikacyjną i wodociągową, brakuje sieci kanalizacyjnej i gazowej.

1.22. Sołectwo Wola Zadybska

Sołectwo Wola Zadybska zlokalizowana jest w zachodniej części gminy Kłoczew, przy granicy z gminą Trojanów. Wola Zadybska powstała w XV wieku, obok Zadybia. Prawdopodobnie miała tych samych właścicieli co Zadybie, co sugeruje nazwa miejscowości. Według spisu podatkowego z 1508 roku wieś należała do rodziny Rostowskich, a według kolejnego spisu z 1569 roku wieś będąca zaściankiem szlacheckim z ośmioma różnymi właścicielami. Z czasem jedynymi posiadaczami ziemi w tej wsi zostali Gołuchowscy, którzy kupowali też liczne majątki ziemskie. Wola Zadybska stała się właśnie jednym z licznych dóbr. Zapewne w pierwszej połowie XVIII wieku Gołuchowscy sprzedali dobra Wola Zadybska. W drugiej połowie XVIII wieku dziedzicem dóbr Woli Zadybskiej był już Wojciech Łaski. Osada w tym okresie była dosyć sporą wsią i w 1827 roku liczyła 39 domów i 245 mieszkańców. Do dóbr Woli Zadybskiej w tym okresie należały folwarki

i wsie: Wola Zadybska, Rybaki, Derlataka, Ochodno, Budziska, Borucicha i Wygranka. Ród rodziny Łaski zarządzał majątkiem do 1891 roku. Kolejnym właścicielem był Jan Ciągliński, który ostatecznie wyprzedził ziemię między okolicznych chłopów. W ten sposób zakończyła się historia dóbr Wola Zadybska. Pod koniec XIX wieku Wola Zadybska liczyła 44 domy i 464 mieszkańców oraz szkołę początkową. W 1921 roku wieś Wola Zadybska liczyła 65 domów i 400 mieszkańców. W tym samym czasie Wola Zadybska kolonia (osada powstała na dawnej ziemi dworskiej) liczyła 15 domów i 111 mieszkańców.

Przez miejscowość przebiegają drogi powiatowe nr 1412 L i 1413 L, przy których znajduje się największa koncentracja zabudowy. We wsi dominuje w większej części zabudowa zagrodowa z budynkami inwentarskimi i gospodarczymi oraz zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna. W miejscowości znajdują się dwa skupiska usług. Na skrzyżowaniu dróg powiatowych wykształcił się niewielki ośrodek usługowy w postaci sklepów oraz terenów rekreacyjno-usługowych. W północnej części miejscowości znajdują się Szkoła Podstawowa im. J. Kupczyka wraz z przyległym terenem sportowo-rekreacyjnym oraz OSP Wola Zadybska. W południowej części miejscowości zlokalizowany jest kościół. Wokół zwartej zabudowy miejscowości Wola Zadybska znajdują się tereny rolnicze, na których zlokalizowane są nierównomiernie i w rozproszonej zabudowie budynki mieszkalne z towarzyszącymi budynkami gospodarczymi. W północnej części sołectwa jest las.

Miejscowość uzbrojona jest w sieć elektroenergetyczną, telekomunikacyjną i wodociągową, brakuje sieci kanalizacyjnej i gazowej.

1.23. Sołectwo Wola Zadybska Kol.

Sołectwo Wola Zadybska Kolonia położone jest w zachodniej części gminy Kłoczew, na wschód od sołectwa Wola Zadybska. Wola Zadybska Kolonia powstała pod koniec XIX wieku przez sprzedaż części dworu Wola Zadybska chłopom-kolonistom. W 1921 roku we wsi było 15 domów zamieszkałych przez 111 mieszkańców. Przez miejscowość przebiega droga gminna z Woli Zadybskiej. W miejscowości znajduje się kilkanaście zabudowań zagrodowych oraz zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna o charakterze wiejskim z budynkami głównie krytymi dachami stromymi dwuspadowymi. We wschodniej części obrębu znajduje się kompleks leśny, przez który przepływa rzeka Swarżyna.

Miejscowość uzbrojona jest w sieć elektroenergetyczną, wodociągową i telekomunikacyjną, brakuje sieci kanalizacyjnej i gazowej.

1.24. Sołectwo Wygranka

Sołectwo Wygranka zlokalizowane jest w zachodniej części gminy Kłoczew.

Osada została założona na wykarczowanych terenach leśnych w ramach dóbr Wola Zadybska. W 1864 roku na uwłaszczonej ziemi dworskiej istniało 6 gospodarstw rolnych

na 100 morgach ziemi uprawnej. Wygranka stała się samodzielną wsią gminy Kłoczew. W 1895 roku było w tej wsi 8 domów i 42 mieszkańców, a obszar liczył 122 mórg ziemi. Zgodnie ze spisem powszechnym w 1921 roku liczba domów w tej miejscowości nie zmieniła się wzrosła za to liczba mieszkańców do 58 osób. W sołectwie Wygranka nie ma licznej zabudowy mieszkaniowej. Przy drodze powiatowej nr 1414 L zlokalizowanych jest 6 zabudowań w zabudowie zagrodowej. W północnej części sołectwa znajdują się nieliczne zabudowania w zabudowie zagrodowej z budynkami gospodarczymi i inwentarskimi. W centralnej części sołectwa znajduje się kompleks leśny, przy którym również znajduje się kilka zabudowań w zabudowie zagrodowej. Przez centralną część obrębu przepływa ciek wodny. Sołectwo jest uzbrojone jest w sieć elektroenergetyczną, telekomunikacyjną i wodociagową, brakuje sieci kanalizacyjnej i gazowej.

1.25. Sołectwo Wylezin

Sołectwo Wylezin zlokalizowane jest w południowo-zachodniej części gminy Kłoczew, na granicy z gminami Trojanów i Ryki. Miejscowość powstała na początku XVI wieku w ramach dóbr królewskich starostwa ryckiego. Nazwa miejscowości wywodzi się od imienia „Wyleza”. Wieś należała do klucza babickiego dóbr królewskich Ryki nie wchodząc w skład zadybskiej dzierżawy. W 1564 roku wieś liczyła 4 łany ziemi zamieszkałe przez 21 kmieci. We wsi w danym okresie było 5 karczm, a mieszkańcy zajmowali się w głównej mierze bartnictwem. W Wylezinie znajdował się także hodowlany staw królewski, w którym były hodowane szczupaki. Przy stawie wybudowano młyn. Po potopie szwedzkim wieś odniosła duże straty i z dawnej wsi liczącej 21 kmieci zostało tylko 3 zagrodników. W 1795 roku starostwo ryckie stanowiące dobro królewskie zostało przejęte przez rząd Austrii. Następnie w 1809 roku dobra te przejął rząd Księstwa Warszawskiego, a od 1815 roku rząd Królestwa Polskiego. W okresie 1826 – 1836 dobra Skarbu Publicznego Królestwa Polskiego były sprzedawane i dzierżawione prywatnym osobom. Wylezin w 1827 roku liczył 151 mieszkańców zamieszkałych w 15 domach. W 1864 roku obszar włączono do gminy Trojanów, a ziemie dworską (państwową) w tej wsi uwłaszczono pomiędzy jej mieszkańców. Stan ludności na 1895 rok wynosił 236 mieszkańców i 33 domy, a w 1895 roku: 33 domy mieszkalne i 236 mieszkańców. Przed II wojną światową wieś należała do gminy Trojanów i liczyła w 1921 roku 61 domów i 370 mieszkańców.

W centralnej części sołectwa krzyżują się dwie drogi powiatowe nr 1409L oraz 1410 L. Wzdłuż tych dróg znajduje się największa koncentracja zabudowy w sołectwie. Charakter zabudowy w sołectwie jest typowo wiejski, przeważa zabudowa zagrodowa rozproszona nieregularnie na całym obszarze. Zabudowania cechują się usytuowaniem na terenach rolniczych, w znacznej odległości od drogi. Przy drodze powiatowej nr 1410 L w stronę miejscowości Skruda położone są zabudowania produkcyjne, w tym: młyn oraz cukiernia.

Na krzyżowaniu dróg zlokalizowane są funkcje usługowe w postaci sklepu spożywczego oraz OSP Wylezin. W południowej części obrębu przepływa rzeka Okrzejka, która kształtuje pas zieleni w kierunku wschód-zachód.

Sołectwo uzbrojone jest w sieć elektroenergetyczną, telekomunikacyjną i wodociagową, brakuje sieci kanalizacyjnej i gazowej.

1.26. Sołectwo Nowe Zadybie

Sołectwo Nowe Zadybie położone jest w północnej części gminy, od północy graniczy z gminą Żelechów. Miejscowość powstała poprzez wyodrębnienie z Zadybia pod koniec XIX wieku. W tym okresie w miejscowości naliczono 30 domów i 223 mieszkańców.

Przez sołectwo przebiega droga powiatowa nr 1415L, do której równolegle jest zlokalizowana droga gminna wzdłuż której jest skoncentrowana zabudowa. Nowe Zadybie ma dosyć zwarty układ miejscowości. We wsi dominuje zabudowa zagrodowa i mieszkaniowa jednorodzinna, budynki kryte są głównie stromymi dachami dwuspadowymi usytuowanymi kalenicowo do drogi. Wzdłuż dróg powiatowych zlokalizowane są nieliczne usługi. W północnej części miejscowości, przy skrzyżowaniu dróg zlokalizowany jest niewielki ośrodek usługowy. Znajduje się tam budynek ochotniczej straży pożarnej wraz z przyległą świetlicą wiejską. W miejscowości zlokalizowany jest również teren przemysłowo-usługowy na południu obszaru. W zachodniej i południowej części miejscowości znajduje się niewielki kompleks leśny wraz z przyległymi terenami zadrzewionymi.

Miejscowość uzbrojona jest w sieć elektroenergetyczną, telekomunikacyjną i wodociagową, brakuje sieci kanalizacyjnej i gazowej.

1.27. Sołectwo Stare Zadybie

Sołectwo Stare Zadybie zlokalizowane jest w centralnej części gminy, na północny zachód od miejscowości Kłoczew. Osada Zadybie jest miejscowością o najstarszej udokumentowanej metryce w tej okolicy. Pierwsze pisemne wzmianki pochodzą z 1354 roku, gdy król Kazimierz Wielki w Sandomierzu wydał dokument dotyczący klasztoru Wąchockiego i w nagłówku jest wymieniony rycerz asystujący przy podpisaniu aktu - *Lasota castelanus de Zadib*. Z tych zapisków wynika, że początki wsi sięgają połowy XIV wieku. Na początku osada była wsią królewską wchodzącą na początku XVI wieku w skład starostwa stężyckiego. W kolejnych latach wieś została skonfiskowana i weszła w skład domeny królewskiej w ramach starostwa stężyckiego, co oznacza że następcy Lasoty z Zadybia musieli popełnić jakieś przestępstwo. Według lustracji z 1564 roku *Villa Zadybye* liczyła 21 łanów obszaru, a mieszkało w niej 50 kmieci. We wsi mieszkali także zagrodnicy. Mieszkańcy miejscowości zajmowali się bartnictwem. Z dóbr królewskich Ryki około 1569 roku odłączono wieś Zadybie oraz sąsiednie wsie, które stały się dzierżawą zadybską

obejmującą wieś Zadybie z 2 młynami i sołtysostwem, folwark Zadybie oraz wsie: Kurzelaty, Stryj, Zaryte i Kąty. Pomimo zarządzania przez prywatne osoby Zadybie prawnie należało do własności królewskiej. Według lustracji z 1661 roku we wsi mieszkało 22 kmieci na ponad 6 łanach ziemi, co daje przypuszczenia że ziemia nie była dobrze zarządzana. Po potopie szwedzkim we wsi pozostał jeden kmieć na połowie łanu ziemi. Przez cały okres istniał folwark w Zadybiu. W XVIII wieku dzierżawa zadybska dzierżawiona była przez Poniatowskich i Karasiów. W 1789 roku dzierżawcy wsi przekształcili folwark, w którym był nowy dwór z 2 pokojami i alkierzem pokryty słomą. Była też oficyna dworska, dwie stodoły, obora, stajenka, krowiarnia, lamus, „browarek”, trzy chlewy i owczarnia. W końcu XVIII wieku odnotowano powstanie dwóch młynów w okolicy: Pyrka i Olszyniak. Zadybie wraz z przyległym folwarkami wchodziły w skład dóbr królewskich do 1795 roku, a następnie rządowych do 1833 roku. W 1827 roku w miejscowości mieszkało 323 mieszkańców w 53 domach. W 1833 roku wydzielono dobra zadybskie z dóbr narodowych rządowych i sprzedano je Michałowi Kurasiowi, a następnie wykupione zostały przez Piaskowskich. W kolejnych latach dobra rozrosły się o nowo powstałe wsie i kolonie takie jak: Huta Zadybska, osada Olszyniak (dawny młyn) oraz liczne kolonie wsi Zadybie. Za panowania Piaskowskich w latach trzydziestych lub czterdziestych XIX wieku powstał parterowy dwór jako siedziba rodziny. Ziemia użytkowana przez chłopów przeszła na ich własność w 1864 roku w ramach uwłaszczenia, pozostała ziemia była własnością dworu. W 1864 roku Zadybie było rozwiniętą wsią ze szkołą początkową, dwoma młynami wodnymi, gospodarstwem rybnym i cegielnią. Wieś liczyła 51 domów i 507 mieszkańców. Na przełomie XIX i XX wieku w miarę wzrostu wsi zaczęto wyróżniać Stare i Nowe Zadybie. Według spisu powszechnego z 1921 roku w Zadybiu Starym było 60 domów i 395 mieszkańców.

W miejscowości krzyżują się drogi powiatowe nr 1415 L i 1418 L, które stanowią główną oś komunikacyjną, od której odchodzą pozostałe drogi gminne. W sołectwie zlokalizowane są dwa kompleksy zwartej zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej jednorodzinnej: wzdłuż drogi gminnej nr 102810 L oraz na skrzyżowaniu dróg powiatowych 1415 I oraz 1418 L. Zabudowa zagrodowa zostaje systematycznie uzupełniona zabudową mieszkaniową jednorodzinna współczesną. W centralnej części wsi na skrzyżowaniach drogi powiatowej nr 1415 L wykształciły się wiejskie ośrodki usługowe. Na południu zlokalizowane są tereny rekreacyjno-sportowe oraz sklep spożywczy. W północnej części wsi znajduje się sklep spożywczy oraz zlokalizowana niedaleko kaplica Rzymskokatolicka. We wschodniej części wsi zlokalizowane są tereny produkcyjne. Oprócz zwartych zespołów zabudowy sołectwo charakteryzuje się nierównomierną lokalizacją zabudowań zagrodowych oraz mieszkalnych jednorodzinnych przy drogach powiatowych oraz gminnych. Na południe od Starego Zadybia znajdują się kompleksy leśne.

Miejscowość uzbrojona jest w sieć elektroenergetyczną, telekomunikacyjną, gazową i wodociągową, brakuje sieci kanalizacyjnej.

1.28. Sołectwo Zaryte

Sołectwo Zaryte położone jest w zachodniej części gminy Kłoczew.

Wieś powstała w połowie XVI wieku w ramach dóbr królewskich starostwa stężyckiego. Nazwa wsi ma pochodzenie topograficzne i brzmiała *Žarithe* lub *Zarythe*. Z 1564 pochodzą pierwsze informacje o tej miejscowości z "Lustracji dóbr królewskich województwa sandomierskiego". Mieszkańcy zajmowali się pracą na polu folwarku zadybskiego i bartnictwem. W pierwszej połowie XVII wieku wieś trochę zubożała i mieszkało w niej 14 kmieci, ale za to postawiono we wsi niewielki młyn. Wieś w tym czasie zamieszkiwało około 80 osób. Po potopie szwedzkim wieś spustoszała i zamieszkiwało ją jedynie dwóch chałupników. Wieś powoli się odradzała i w 1789 liczyła 14 zagrodników. Pod koniec XVIII wieku w osadzie mieszkało 59 osób, w tym 7 Żydów. Po 1795 roku Zaryte stało się wsią rządową, która w 1827 roku zamieszkiwało 98 mieszkańców w 15 domach. W 1833 roku dobra rządowe Zadybie zostały sprzedane osobom prywatnym, a w 1864 roku nastąpiło uwłaszczenie ziemi. Powstała wtedy samodzielna osada w gminie Kłoczew. W 1895 roku miejscowość liczyła 20 domów i 107 mieszkańców, a obszar wynosił 509 mórg ziemi uprawnej. Zaryte należało do gminy Kłoczew.

Miejscowość znajduje się na skrzyżowaniu dwóch dróg powiatowych nr 1411 L i 1412 L, przy którym zlokalizowana jest zwarta zabudowa miejscowości z kilkoma zabudowaniami w zabudowie zagrodowej. Pozostałe budynki w sołectwie o charakterze zagrodowym są rozproszone nierównomiernie pośród terenów rolnych. W całym sołectwie dominuje charakter zabudowy zagrodowej z budynkami inwentarskimi i gospodarczymi, budynki kryte są głównie stromymi dachami dwuspadowymi. Przez centralną część sołectwa przepływa ciek wodny Kobyła Rzeka przy którym znajdują się stawy hodowlane zlokalizowane pomiędzy rzeką a zabudową wsi. W zachodniej części miejscowości dominuje las.

Wieś jest uzbrojona w sieć elektroenergetyczną, telekomunikacyjną i wodociągową, brakuje sieci kanalizacyjnej i gazowe.

2. Główne uwarunkowania i problemy rozwoju

2.1. Uwarunkowania zewnętrzne

Uwarunkowania zewnętrzne wynikają z położenia gminy w zachodniej części województwa lubelskiego, na granicy z województwem mazowieckim w dorzeczu rzek Okrzejki i Swarzyny. Miejscowość Kłoczew znajduje się ok. 12 kilometrów na północ od miasta powiatowego Ryki oraz ok. 82 km od Lublina. Przez Gminę Kłoczew przebiegają drogi powiatowe i drogi gminne.

W zakresie infrastruktury technicznej powiązania zewnętrzne są uwarunkowane przez przebieg korytarzy linii elektroenergetycznych średnich napięć zasilanych ze stacji 110/15 kV w Sobolewie i Stoczku Łukowskim. Wzdłuż sieci infrastruktury technicznej obowiązują ograniczenia w zainwestowaniu zgodnie z przepisami odrębnymi. Najbliższe gazociągi wysokiego ciśnienia przebiegają przez gminy: Ryki – gazociąg DN 500 relacji Rembelszczyzna – Wronów, Trojanów – magistrale DN 500 Puławy – Warszawa oraz gazociąg DN 150 Korytnica – Oronne, Żelechów oraz Krzywda – gazociąg DN 200-150 relacji Gończyce – Łuków – Siedlce, Wola Mysłowska – relacji Gończyce – Łuków – Siedlce, Nowodwór – gazowy wysokiego ciśnienia ze stacją redukcyjną w Skrobowie-Kolonii.

Gmina należy do: Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „LEPSZA PRZYSZŁOŚĆ ZIEMI RYCKIEJ” i Lokalnej Grupy Rybackiej „W dolinie Tyśmienicy i Wieprza”.

2.2. Uwarunkowania wewnętrzne

Zgodnie z danymi GUS na koniec 2019 r. odsetek ludności korzystającej z sieci infrastruktury wynosił odpowiednio: 78,1% dla sieci wodociągowej, 18,5% dla sieci kanalizacyjnej oraz 7,4% dla sieci gazowej. W gminie Kłoczew z sieci gazowej korzystają mieszkańcy Kłoczewa, Gęziej Wólki, Stryja oraz częściowo wsi Stary Zadybie. W pozostałej części mieszkańcy korzystają z indywidualnych zbiorników na gaz. Zgodnie z danymi GUS na koniec 2019 r. długość sieci wodociągowej wynosiła 165,8 km a zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej 22,3 km. W miejscowości Kłoczew znajduje się gminna oczyszczalnia ścieków, z której korzysta 6,3% ludności.

Na obszarze gminy Kłoczew nie ma obecnie usytuowanych elektrowni wiatrowych.

Na obszarze gminy dominują grunty rolne posiadające bardzo korzystne warunki dla produkcji rolnej, co gwarantuje gminie wysokie lokaty w produkcji rolnej w województwie.

2.3. Uwarunkowania planistyczne

Na terenie gminy obowiązuje jeden miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego (wraz ze zmianami), o łącznej powierzchni całej gminy.

Tabela 2 Zestawienie obowiązujących planów miejscowych

Lp.	Uchwała	Tytuł planu	Uwagi
1.	Uchwała nr XXVIII/160/2005 Rady Gminy w Kłoczewie z dnia 28 stycznia 2005 r.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Kłoczew	
2.	Uchwała nr XLVII/248/2006 Rady Gminy Kłoczew z dnia 4 sierpnia 2006 r.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Kłoczew przyjętego uchwałą nr XXVIII/160/2005 Rady Gminy w Kłoczewie z dnia 28 stycznia 2005 r.	Zmiana obejmuje przeznaczenie działek położonych w obrębie Stryj oznaczonych numerami od 71 do 88 oraz części działek położonych w obrębie Gęsia Wólka oznaczonych numerami od 296 do 307, pod tereny powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych.
3.	Uchwała nr VIII/38/2007 Rady Gminy Kłoczew z dnia 21 czerwca 2007 r.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Kłoczew	Zmiana planu obejmuje obszar o powierzchni około 0,80 ha, działek o numerach ewidencyjnych 1259, 1560, 1243/4 oraz części działki 1243/6 położonych w obrębie Kłoczew, pod gminną oczyszczalnię ścieków.
4.	Uchwała nr XVIII/87/2008 Rady Gminy Kłoczew z dnia 21 maja 2008 r.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Kłoczew zatwierdzonego uchwałą nr XLVII/248/2006 Rady Gminy Kłoczew z dnia 4 sierpnia 2006 r.	Uchwała się zmianę miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Kłoczew, zatwierdzonego Uchwałą nr XLVII/248/2006 z dnia 4 sierpnia 2006 r. Rady Gminy Kłoczew.
5.	Uchwała nr XXXIX/207/2010 Rady Gminy Kłoczew z dnia 22 września 2010 r.	I etap zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Kłoczew w miejscowości Stryj	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego zatwierdzonego uchwałą nr XLVII/248/2006 Rady Gminy Kłoczew z dnia 4 sierpnia 2006 r. Zmiana obejmuje obszar działek we wsi Stryj nr ewidencyjny: 3-18, 19/1, 21-43, 45/1, 46, 47/1, 49-58, 59/1, 61-66, 67/1, 69, 70, 88.

Lp.	Uchwała	Tytuł planu	Uwagi
6.	Uchwała nr VII/30/2011 Rady Gminy Kłoczew z dnia 30 marca 2011 roku	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Kłoczew	Zmienia się miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Gminy Kłoczew, zatwierdzony uchwałą nr XXVII/160/2005 Rady Gminy w Kłoczewie z dnia 28 stycznia 2005 r. z późniejszymi zmianami.
7.	Uchwała nr XXIII/162/2016 Rady Gminy Kłoczew z dnia 28 czerwca 2016 r.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Kłoczew	Zmienia się miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Kłoczew, zatwierdzony uchwałą nr XXVII/160/2005 Rady Gminy Kłoczew z dnia 15 kwietnia 2005 r. z późniejszymi zmianami.
8.	Uchwała nr XXIII/164/2016 Rady Gminy Kłoczew z dnia 28 czerwca 2016 r.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Kłoczew – etap I	Zmienia się miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego zatwierdzony uchwałą nr XXVIII/160/2005 Rady Gminy w Kłoczewie z dnia 28 stycznia 2005r. oraz zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Kłoczew zatwierdzone uchwałą nr VII/30/2011 Rady Gminy Kłoczew z dnia 30 marca 2011 r.
9.	Uchwała nr XXXIV/256/2017 Rady Gminy Kłoczew z dnia 31 maja 2017 r.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Kłoczew	
10.	Uchwała nr XXXV/264/2017 Rady Gminy Kłoczew z dnia 28 lipca 2017 r.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Kłoczew	

Lp.	Uchwała	Tytuł planu	Uwagi
11.	Uchwała nr XLII/317/2018 Rady Gminy Kłoczew z dnia 29 stycznia 2018 r.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Kłoczew – etap II	Zmienia się miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego zatwierdzony uchwałą nr XXVIII/160/2005 Rady Gminy w Kłoczewie z dnia 28 stycznia 2005r. oraz zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Kłoczew zatwierdzone uchwałą nr VII/30/2011 Rady Gminy Kłoczew z dnia 30 marca 2011 r.
12.	Uchwała nr XLII/319/2018 Rady Gminy Kłoczew z dnia 29 stycznia 2018 r.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Kłoczew	
13.	Uchwała nr VII/48/2019 Rady Gminy Kłoczew z dnia 27 marca 2019 r.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Kłoczew – etap III	Zmienia się miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Kłoczew zatwierdzony uchwałą nr XXVIII/160/2005 Rady Gminy w Kłoczewie z dnia 28 stycznia 2005 r. z późniejszymi zmianami.

źródło: opracowanie własne

2.4. Uwarunkowania wynikające z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa

Główne uwarunkowania wynikające z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego (uchwała nr XI/162/2015 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 30 października 2015 r.):

1) w zakresie sieci osadniczej i infrastruktury społecznej:

- Kształtowanie wiejskiej sieci osadniczej poprzez modernizację, rozbudowę i rozwój infrastruktury oraz usług służących krystalizacji silnych ośrodków lokalnych obsługujących tereny wiejskie oraz odnowę wsi poprzez realizację atrakcyjnych przestrzeni publicznych z wykorzystaniem lokalnych usług. Należy wspierać rozwoju specjalistycznych funkcji ośrodków wiejskich w oparciu o lokalne zasoby;
- Kształtowanie przyjaznej przestrzeni życia poprzez zwiększanie mobilności mieszkańców województwa, rozwój zespołów rekreacyjno-sportowych i terenów zieleni urządzonej, rozbudowa bazy i infrastruktury placówek edukacyjnych, rozbudowa bazy usług medycznych oraz stacjonarnych ośrodków opieki

społecznej, rozwój instytucji kulturotwórczych poprzez uzupełnienie i rozbudowę sieci placówek kultury na poziomie lokalnym oraz dostosowanie istniejących zasobów mieszkaniowych do współczesnych standardów jakości i energochłonności.

2) w zakresie środowiska przyrodniczego:

- Racjonalne gospodarowanie zasobami naturalnymi, w tym zasobami wód śródlądowych (powierzchniowych i podziemnych), złożami kopalin;
- Gospodarowanie w przestrzeni krajobrazowej poprzez ochronę otwartych i niezainwestowanych terenów o walorach turystycznych i wypoczynkowych;
- Ochrona przyrody i kształtowanie środowiska poprzez zapewnienie spójności i ciągłości przestrzeni przyrodniczej, ochronę walorów przyrody i nieożywionej;
- Zwiększanie odporności środowiska na zagrożenia naturalne (ekstremalne);
- W celu uzyskania dobrego stanu środowiska, co odpowiada osiągnięciu odpowiednich wskaźników jego jakości należy poprawić warunki aerosanitarne, hydrosanitarne, klimat akustyczny i ograniczanie oddziaływania pól elektromagnetycznych oraz objąć obszary o zdegradowanym środowisku przyrodniczym rewaloryzacją.

3) w zakresie środowiska kulturowego:

- w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego jest ochrona obiektów dziedzictwa kulturowego o znaczeniu światowym, europejskim i krajowym, ochrona i opieka nad zabytkami nieruchomymi oraz ochrona zabytkowego krajobrazu kulturowego.

4) w zakresie gospodarki uwzględnić:

- przedsiębiorczość pozarolniczą poprzez:
 - Rozwój infrastruktury badawczo-rozwojowej integrującej naukę ze sferą gospodarczą,
 - Kształtowanie struktur przestrzennych służących rozwojowi przedsiębiorczości pozarolniczej,
 - Restrukturyzację ośrodków gospodarczych,
 - Rozwój ośrodków i centrów usługowych;
- Rozwój rolnictwa poprzez:
 - poprawę jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
 - Rozwój rolnictwa na obszarach o szczególnych warunkach gospodarowania,
 - Wzmacnianie zaplecza rozwoju nowoczesnego rolnictwa,
 - Różnicowanie działalności gospodarczej na obszarach wiejskich,
 - Rozwój rolnictwa ukierunkowanego na produkcję biomasy dla celów energetycznych;

- Rozwój gospodarki rybackiej poprzez:
 - Rozwój terenów i urządzeń gospodarki rybackiej,
 - Rozwój przetwórstwa ryb i produktów rybołówstwa.

W ramach rozwoju gospodarki rybackiej uznaje się za niezbędne utrzymanie w użytkowaniu istniejących obiektów stawowych w Kłoczewie.

- Gospodarcze wykorzystanie lasu poprzez rozwój przetwórstwa opartego o zasoby leśne;
- Rozwój różnych form turystyk z wykorzystaniem walorów przyrodniczych i kulturowych oraz zagospodarowania turystycznego poprzez:
 - Wzbogacenie atrakcyjności obszarów turystycznych,
 - Udostępnianie obszarów o walorach turystycznych.

5) w zakresie infrastruktury technicznej uwzględnić:

- Rozwój infrastruktury transportu drogowego poprzez kształtowanie wewnątrzregionalnego systemu transportowego oraz poprawę sprawności i bezpieczeństwa ruchu w obszarach miejskich i zurbanizowanych;
- Rozwój infrastruktury kolejowej w regionie poprzez podwyższanie parametrów użytkowych sieci kolejowej oraz rozwój infrastruktury obsługi ruchu kolejowego;
- Rozwój infrastruktury transportu rowerowego w miastach i ich obszarach funkcjonalnych;
- Rozwój sieci transportu zbiorowego w celu lepszego wykorzystania wszystkich środków komunikacji. Szczególne znaczenie w tym zakresie mają organizacja i optymalne lokalizowanie infrastruktury przesiadkowej (m.in. dworce, przystanki i parkingi) a także dostępność do komunikacji autobusowej, trolejbusowej i kolejowej;
- W zakresie rozwoju j elektroenergetyki obejmuje przede wszystkim budowę nowych źródeł energii konwencjonalnej, rozwój energetyki na bazie odnawialnych źródeł oraz rozbudowę systemu elektroenergetycznego przesyłowego i dystrybucyjnego zapewniającego odbiorcom pewność zasilania w energię elektryczną o wymaganych parametrach w celu wyrównania poziomu zaopatrzenia w media energetyczne na obszarze województwa;
- zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii poprzez wykorzystanie zasobów biomasy w produkcji energii, wykorzystanie energii słońca w produkcji energii oraz zrównoważone wykorzystanie pozostałych zasobów OZE (wiatru, wody i wód termalnych) do produkcji energii;
- Równomierne zaopatrzenie w gaz ziemny odbiorców poprzez rozbudowę sieci gazociągów przesyłowych i dystrybucyjnych;

- Rozwój infrastruktury sieci telekomunikacyjnej;
- Rozwój infrastruktury wodociągowej oraz porządkowanie gospodarki ściekowej;
- W zakresie gospodarki odpadami ograniczanie ilości odpadów podlegających składowaniu oraz ograniczanie negatywnego oddziaływania energetyki na środowisko.

6) w zakresie obronności i bezpieczeństwa publicznego uwzględnić:

- Zapewnienie warunków przestrzennych do funkcjonowania systemu obronności państwa;
- Przeciwdziałanie zagrożeniom naturalnym i ich skutkom;
- Poprawę bezpieczeństwa publicznego.

3. Stan ładu przestrzennego i wymogi jego ochrony

W rozumieniu ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym przez ład przestrzenny należy rozumieć takie ukształtowanie przestrzeni, które tworzy harmonijną całość oraz uwzględnia w uporządkowanych relacjach wszelkie uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno- gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno- estetyczne².

W Gminie Kłoczew ład przestrzenny jest uzależniony od uwarunkowań historycznych, które miały największy wpływ na obecny wygląd gminy. W strukturze przestrzennej gminy można wyróżnić dwie strefy: zwarte obszary zabudowy wsi oraz tereny otwarte (rolne, leśne i wody powierzchniowe). Dominującą formą zabudowy jest budownictwo charakterystyczne dla obszarów wiejskich – zabudowa zagrodowa, czyli budynek mieszkalny jednorodzinny lub wielorodzinny z towarzyszącą zabudową związaną z działalnością rolniczą mieszkańców w postaci towarzyszących budynków gospodarczych i inwentarskich. Oprócz zabudowy zagrodowej w gminie przeważa duża liczba zabudowań mieszkalnych jednorodzinnych. Charakterystyczną cechą jednostek osadniczych gminy jest historyczny rozwój przestrzenny miejscowości, w przeważającej części w formie tzw. ulicówki cechującej się równomiernym i zwartym rozmieszczeniem zabudowy po obu stronach. Niektóre wsie są zabudowane w formie tzw. rzędówki, w której zabudowania są luźno zlokalizowane po jednej lub dwóch stronach wzdłuż prostej drogi. W strukturze przestrzennej gminy można również wyróżnić kolejny typ zabudowy cechujący się lokalizacją pomiędzy zwartymi ośrodkami wiejskimi i rozproszoną zabudową zagrodową z budynkami gospodarczymi i inwentarskimi. Zabudowania położone są na terenach rolnych, są odsunięte i oddzielone od drogi przez grunty rolne. Aktualny zasięg przestrzenny poszczególnych wsi wynika w większości z ich historycznego rdzenia.

² Źródło: Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, art. 2 pkt. 1.

Największe zmiany zaszły w strukturze Kłoczewa, które ze względu na uwarunkowania historyczne i pełnieniu funkcji ośrodka gminnego uległy największym przekształceniom, zarówno w rozwoju układu przestrzennego jak współczesnej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. Jednak ogólny stan ładu przestrzennego w gminie należy uznać za zadowalający, szczególnie zachowany kształt i struktura wsi oraz dostosowanie nowej zabudowy do lokalnych uwarunkowań.

Na terenie gminy dominują użytki rolne zajmujące około 74% powierzchni oraz lasy występujące na ok. 21,5% powierzchni. Pozostałe formy użytkowania gruntów to m.in. użytki kopalne, tereny wód otwartych oraz tereny zainwestowane, których łączna powierzchnia wynosi tylko 4,5% powierzchni gminy.

W strukturze przestrzennej gminy Kłoczew obok wielkopowierzchniowych gruntów rolnych występują rozlokowane wyspowo, obszary lasów. Zasadą są skupione zespoły zabudowy wsi sytuowane głównie wzdłuż podstawowych szlaków drogowych stanowiące główną strukturę funkcjonalno-przestrzenną wsi oraz rozproszone zabudowania zagrodowe na obszarach rolniczych.

Fundamentalnym instrumentem ustalającym standardy i regulacje jest miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, który zapewnia jakość przestrzeni gminy oraz nie kolizyjność sąsiadujących ze sobą funkcji. Na terenie gminy Kłoczew miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego obejmują 100% obszaru gminy. W wystarczającym zakresie ład przestrzenny chroniony we wszystkich miejscowościach w gminie. Na obszarach możliwego rozwoju zabudowy dzięki planom miejscowym zostały określone reguły zapobiegające rozpraszaniu zabudowy oraz określono zasady kształtowania zabudowy. Dzięki pełnemu pokryciu obszaru gminy planami miejscowymi została zapewniona ochrona ładu przestrzennego.

Gmina Kłoczew jest gminą o charakterze rolniczym, przy znacznym udziale użytków rolnych w powierzchni ogólnej. Z tego względu należy szczególnie zwrócić uwagę na zapewnienie ochrony terenów otwartych przed niekontrolowanym rozwojem zabudowy oraz zachowanie ładu na obszarach istniejącej zabudowy.

4. Uwarunkowania wynikające z diagnozy, o której mowa w art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, przygotowanej na potrzeby strategii rozwoju gminy

Art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju wskazuje konieczność przeprowadzenia w zakresie strategii rozwoju gminy diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, z uwzględnieniem obszarów funkcjonalnych, w tym miejskich obszarów funkcjonalnych.

Dla gminy Kłoczew obowiązuje „Strategia rozwoju Gminy Kłoczew na lata 2015-2021”, przyjęta uchwałą nr XII/95/2015 Rady Gminy Kłoczew z dnia 4 września 2015 r., która została zaktualizowana uchwałą nr XXII/163/2020 Rady Gminy Kłoczew z dnia 25 maja 2020 r. w sprawie przyjęcia aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Kłoczew na lata 2015 – 2021.

Strategia ta zawiera analizę i diagnozę przestrzeni i środowiska, infrastruktury społecznej, gospodarki Gminy i infrastruktury technicznej. Uwarunkowaniami wynikającymi z tej diagnozy są:

- położenie obok ważnego szlaku komunikacyjnego, tj.: drogi ekspresowej S17;
- gmina posiada dogodne połączenia komunikacyjne z Lublinem oraz Warszawą, pomimo faktu, iż przez jej teren nie przebiegają żadne drogi krajowe i wojewódzkie;
- na terenie gminy wykształciła się dwustopniowa hierarchia sieci osadniczej obejmująca lokalny ośrodek gminny jakim jest Kłoczew oraz wsie podstawowe z przewagą zabudowy zagrodowej. Sieć osadnicza ukształtowana jest w układzie pasmowym wzdłuż tras komunikacyjnych;
- miejscowość Kłoczew pełni rolę wielofunkcyjnego ośrodka gminnego o znaczeniu lokalnym oraz jest głównym ośrodkiem administracyjno-usługowym;
- Gmina Kłoczew jest miejscem do wypoczynku dla potencjalnych turystów, rozwoju rekreacji oraz uprawiania turystyki rowerowej i pieszej. Teren gminy nie posiada rozwiniętej bazy turystycznej. Istniejące walory: czyste środowisko i korzystne uwarunkowania przyrodniczo-krajobrazowe predysponują gminę do rozwoju usług związanych z turystyką i agroturystyką;
- w gminie Kłoczew należy podejmować działania mające na celu zwiększenie aktywności zawodowej i społecznej mieszkańców oraz poprawę dostępu do usług publicznych, ze względu na fakt, iż tendencje związane ze starzeniem się społeczeństwa należy uznać za zjawisko trwałe;
- na przestrzeni ostatnich lat obserwuje się: spadek liczby mieszkańców gminy, przewagę mężczyzn w strukturze płci, korzystny odsetek osób w wieku produkcyjnym, liczba zgonów przewyższa liczbę urodzeń, co powoduje ujemny przyrost naturalny;
- zmiany zachodzące na rynku pracy, wynikające z czynników demograficznych i ekonomicznych, warunkują konieczność podjęcia realizacji przedsięwzięć aktywizacyjnych na rzecz wsparcia osób bezrobotnych, poszukujących pracy oraz nieaktywnych zawodowo;

- ze względu na bliskość Ryk i Dębina oraz relatywnie dobre połączenia drogowe z Lublinem i Warszawą nie da się w znacznym stopniu ograniczyć migracji zarobkowej mieszkańców gminy;
- na utrzymanie właściwego poziomu warunków życia mieszkańców gminy wpływa prawidłowe funkcjonowanie podstawowej opieki zdrowotnej i opieki społecznej;
- gmina Kłoczew, jest to gmina o dominującej funkcji rolniczej, gdzie produkcja rolna dominuje jako miejsce zatrudnienia i źródło dochodów mieszkańców gminy;
- z uwagi na rolniczy charakter Gminy Kłoczew i zasoby bazy surowcowej, preferowanymi profilami produkcji na tych terenach są inwestycje w rozwój gospodarstw specjalistycznych i wsparcie rozwoju branży rolno-spożywczej;
- sektor małych i średnich przedsiębiorstw na terenie gminy jest bardzo słabo rozwinięty;
- rozwój turystyki może stanowić dużą szansę dla ogólnego rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Kłoczew. Posiadane elementy potencjału turystyczno-rekreacyjnego, np.: zabytki, czyste środowisko, produkty ekologiczne czy lokalne wydarzenia/imprezy wymagają pogłębionej analizy, a w jej następstwie istotnych zmian w postaci wykreowania z nich lokalnych produktów i usług turystycznych;
- zadaniem priorytetowym w zakresie rozwoju turystyki na terenie gminy Kłoczew wydaje się być stałe poszerzanie i zwiększanie oferty turystycznej;
- gmina Kłoczew dysponuje dużym potencjałem wykorzystania energii słonecznej, co powinno stanowić jeden z obszarów priorytetowych w rozwoju gminy;
- obszar gminy charakteryzuje się wysokim odsetkiem gruntów ornych niskiej jakości, co stanowi z kolei potencjał dla produkcji biomasy na cele energetyczne. Szansę dla gminy stanowi również niewykorzystany potencjał hydroenergetyczny.

5. Stan środowiska, w tym stan rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego

5.1. Charakterystyka środowiska

Według podziału fizycznogeograficznego J. Kondrackiego teren gminy Kłoczew położony jest na Nizinie Południowopodlaskiej. Obszar ten należy do mezoregionu: Wysoczyzna Żelechowska.

Gmina Kłoczew ma charakter typowo rolniczy, lecz krajobraz rolniczy urozmaicony jest dolinami i lasami oraz licznymi zbiornikami wodnymi, jak chociażby stawy hodowlane:

Jagodne, Kłoczew, czy też Rybaki. Elementami które ukazują krajobraz gminy jako różnorodny to występowanie dolin rzek Okrzejki oraz Swarzyny, które w bardzo bliskich relacjach występują z siedliskami łągu i olsu.

Rzeźba terenu

Rzeźba terenu na obszarze gminy Kłoczew jest kształtowana przez powierzchnię wysoczyzny morenowej przedzielonej dolinami rzeki Okrzejki i Swarzyny. Obie te rzeki są położone w taki sposób, że każda z nich przepływa przez Gminę Kłoczew. W ukształtowaniu powierzchni ziemi wyróżniają się tu liczne, stosunkowo płytkie i rozległe doliny boczne w stosunku do dolin wymienionych rzek, które powodują charakterystyczne urozmaicenie rzeźby. Powierzchnia jest tu lekko falista, o przeważających spadkach 2-5%, bez wyraźnego kierunku nachylenia. W Gminie Kłoczew wyróżnić można wzgórza wydmore położone w północnej części gminy (rejon wsi Gęsia Wólka) oraz w części środkowej (rejon wsi Janopol). Obszar posiada także występujące w północnej części gminy pola piasków eolicznych.

Obecna rzeźba terenu gminy ukształtowała się nie tylko w wyniku naturalnych procesów geomorfologicznych. Dużą rolę odegrała również gospodarka człowieka, w wyniku której powstały nowe formy rzeźby takie jak głębocznice, groble, rowy, nasypy. Ożywiła ona również tempo procesów rzeźbotwórczych: wzmogła erozję na wylesionych obszarach, zwłaszcza na stokach i w obrębie głębocznic, przyspieszyła akumulację osadów wynoszonych z wyższych partii do dolin.

Budowa geologiczna

Gmina Kłoczew położona jest na skłonie wschodnioeuropejskiej platformy prekambryjskiej w obrębie synklinorium brzeźnego. Leży w obrębie rowu mazowiecko-lubelskiego. Generalnie budowa geologiczna gminy nie wyróżnia się specjalnymi, szczególnymi cechami - poza rozległym obszarem wschodniej części doliny Okrzejki. Warunki dla posadowienia standardowych budowli są dobre. Ograniczenia wynikają głównie z niekorzystnych warunków wodnych.

Stosunki wodne

Sieć wodna w obrębie gminy Kłoczew jest dosyć dobrze rozwinięta. Obszar gminy Kłoczew leży w dorzeczu Wisły, w zlewni Okrzejki. Tylko północne fragmenty gminy należą do zlewni Wilgi. Do wód powierzchniowych poza rzekami należą: oczka wodne oraz obiekty sztuczne: stawy, torfianki i rowy melioracyjne. Informacje na temat wód powierzchniowych zostały szczegółowo opisane w rozdziale 14 pkt. 2 i 3.

Wody podziemne: ich występowanie i zasoby w obszarze gminy Kłoczew wykazują swoiste cechy, które uzależnione są od lokalnych warunków hydrogeologicznych. Faza litosferyczna

obiegu wody w gminie jest prosta i wykazuje bardzo ściśle związki z warunkami hydrogeologicznymi (geologiczno-geomorfologiczno-pedosferycznymi). Informacje na temat wód podziemnych zostały szczegółowo opisane w rozdziale 14 pkt. 4

Klimat lokalny

Gmina Kłoczew położona jest na pograniczu dwóch dzielnic klimatycznych: środkowej i podlaskiej.

W obrębie omawianego terenu możemy wyróżnić kilka typów topoklimatu:

- Topoklimat umiarkowany obejmujący tereny zabudowane. Charakteryzuje się bardziej zróżnicowanym przebiegiem temperatury i wilgotności względnej powietrza, zmniejszonymi prędkościami wiatru oraz zwiększonym zanieczyszczeniem powietrza w stosunku do terenów otwartych;
- Topoklimat wilgotny i zastoiskowy, występujący w dolinach rzecznych. Panują tu pogorszone warunki solarne, termiczne i wilgotnościowe, dużą częstotliwością występowania mgieł i słabą wentylacją, przez co warunki rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń są utrudnione. Może tu występować niekorzystne zjawisko inwersji termicznej. Obszary te są niekorzystne dla lokalizacji zabudowy oraz wprowadzania zieleni wysokiej;
- Topoklimat wilgotny terenów zalesionych. Cechuje się dużym osłabieniem promieniowania słonecznego, zacisnością, wyrównanym profilem termicznym, podwyższoną wilgotnością względną powietrza oraz bakteriostatycznym działaniem olejków eterycznych;
- Topoklimat wietrzny obejmujący tereny rolne. Tereny te charakteryzują się dobrymi i przeciętnymi warunkami solarnymi, dobrymi warunkami termicznymi i wilgotnościowymi, bardzo dobrym przewietrzaniem oraz małą częstotliwością występowania mgieł. Występujące w przestrzeni rolnej zadrzewienia i zakrzewienia działają modyfikująco na warunki klimatu miejscowego hamując prędkość wiatru, spowalniając obieg wody i ograniczając parowanie wody z gleb. Tereny te cechują się korzystnymi warunkami dla osadnictwa, a także prowadzenia gospodarki rolnej.

Gleby

Na terenie Wysoczyzny Żelechowskiej występują gleby klas średnich oraz słabych i są to gleby płowe, gleby brunatne oraz rdzawe, a także miejscami lokalnie gleby glejowe. Występują również gleby bielnicowe, a w warunkach silnego uwilgocenia gleby glejowobielnicowe i glejobelice. Ponadto na północ od rzeki Okrzejki występują ciężkie i słabo przepuszczalne gleby glejowe. Dolina rzeki jest podmokła i zabagniona, występują tu gleby mułowe z udziałem murszowych i torfowych.

Świat przyrody

Flora

Ształt roślinną w gminie Kłoczew reprezentują lasy, zadrzewienia przydrożne, śródpolne i nawodne, zieleń niska w dnach rzecznych (tzw. roślinność denna) oraz różne formy zieleni przydomowej ozdobnej i użytkowej.

Na większości obszaru gminy naturalne zbiorowiska roślinne zostały zastąpione przez sztuczne agrocenozy, które charakteryzują się względną krótkotrwałością i małą zdolnością do samoregulacji. Agrocenozami dominującymi w strukturze przyrodniczej, są tereny sztuczne i z okresową szatą roślinną, są to siedliska typowej roślinności segetalnej, czyli towarzyszącej poszczególnym uprawom.

Gmina Kłoczew ma charakter typowo rolniczy, urozmaicony dolinami i lasami oraz nielicznymi zbiornikami wodnymi. Do terenów zróżnicowanych krajobrazowo należą:

- doliny rzek: Okrzejki i Swarzyny z występującymi siedliskami łągu i olsu,
- kompleks stawów w Jagodne-Gózd,
- zwarte kompleksy leśne występujące na terenie gminy.

Za charakterystyczne cechy struktury zagospodarowania gminy należy uznać: wysoki udział użytków rolnych w ogólnej powierzchni gminy, stosunkowo niską lesistość i niski udział trwałych użytków zielonych i sadów w powierzchni użytków rolnych.

Fauna

Występowanie fauny na obszarze gminy związane jest z rozmieszczeniem podstawowych siedlisk o charakterze naturalnym lub półnaturalnym, obecnym stanem środowiska przyrodniczego i historią terenu w ostatnich okresach geologicznych. Roślinność siedlisk stwarza zróżnicowane warunki bytowania fauny: od agrocenoz do obszarów o dużym potencjale biocenotycznym. Część gminy zajmowana przez tereny upraw polowych i obszary zabudowane zasiedlana jest przez pospolite gatunki charakterystyczne dla agrocenoz.

Obszarem, który nadaje charakter przyrodniczy jest dolina rzeki Okrzejki. Jest to obszar o największym bogactwie i różnorodności. Rzeka Okrzejka posiada czyste wody, czego świadectwem jest obecność w niej raków i żółwia błotnego. Doliny rzeczne, stawy oraz otaczające łąki o różnym stopniu wilgotności są miejscami o wyjątkowym znaczeniu dla płazów. Mniejsze zbiorniki wodne położone w sąsiedztwie zadrzewień, niewielkich lasów odgrywają duże znaczenie dla utrzymania różnorodności biologicznej. Nawet na niewielkich zbiornikach płazy znajdują dogodne miejsca dla rozrodu.

Tereny leśne, a zwłaszcza fragmenty najstarsze i najwilgotniejsze stanowią ostoję dla wielu gatunków zwierząt, w tym dużych ssaków: jelenia, sarny. Na terenie gminy Kłoczew występuje:

- fauna polna z gatunkami charakterystycznymi dla tego typu środowisk;
- fauna leśna związana z kompleksami leśnymi i strefą brzeżną lasu;
- fauna łąkowo-zaroślowa i wodno - błotna, związana z ciągami siedliskowymi dolin rzecznych;
- fauny segetalnej i synurbijnej, należą do nich m. in. wróbel domowy, potrzaszcz, pliszka siwa, nornik polny, karczownik, mysz polna.

Fauna rejonu gminy należy do okręgu subpontyjskiego. We wszystkich występujących grupach zwierząt przeważają gatunki środkowoeuropejskie.

System przyrodniczy Gminy Kłoczew

Na terenie Gminy Kłoczew nie występują obszary o międzynarodowej i krajowej randze przyrodniczo- krajobrazowej oraz wchodzące w skład Krajowego Systemu Obszarów Chronionych. Głównym i praktycznie jedynym funkcjonującym ciągiem powiązań jest dolina Okrzejki. Stanowi ona regionalny ciąg ekologiczny, wiążący przestrzeń ekologiczną gminy z cennymi obszarami przyrodniczymi. Na terenie gminy ustanowione zostały jedynie pomniki przyrody.

W gminie Kłoczew nie stwierdzono terenów o bardzo wysokim stopniu naturalności. Teren ten poddawany był długotrwałej antropopresji (zwłaszcza rozwój rolnictwa i osadnictwa). Dominują tutaj ekosystemy polne o zróżnicowanych walorach agroekologicznych. Lasy tworzą niewielkie oderwane kompleksy i ich wpływ ogranicza się do niewielkiej przestrzeni. Z tego względu w gminie Kłoczew nie wyróżniono obszarów węzłowych.

Jako węzły ekologiczne należy wskazać kompleks stawów w Goździe obejmujący fragment doliny Okrzejki wraz z kompleksem stawów o powierzchni 200 ha oraz przyległe do nich fragmenty lasów oraz kompleks leśny w dolinie Kobyłej Rzeki. Jest to cenny przyrodniczo obszar mozaiki wodno-łąkowo-leśnej wraz z wydmami śródlądowymi. Znajduje się on w centralnej części gminy. Obejmuje początkowy fragment Kobyłej Rzeki wraz z dużym kompleksem leśnym.

Korytarze ekologiczne na terenie gminy tworzą przede wszystkim doliny rzek i cieków wraz z otaczającymi je terenami o niskiej intensywności użytkowania (łąki, pastwiska, powierzchnie zadrzewione). Należy wyróżnić następujące z nich:

- korytarz ekologiczny doliny Okrzejki to strefa łącznikowa o najwyższej funkcji komunikacji w gminie. Stosunkowo bogata roślinność doliny Okrzejki i jej otoczenia oraz sama rzeka i wody w jej dolinie tworzą regionalny korytarz ekologiczny łączący przestrzeń ekologiczną gminy z cennymi obszarami przyrodniczymi, zwłaszcza

z Nadwiślańskim Obszarem Chronionego Krajobrazu na zachodzie. Umożliwia on migrację i rozprzestrzenianie się poszczególnych gatunków. Jest to obszar urozmaicony środowiskowo, najzasobniejszy w cenne okazy flory i fauny. Jednocześnie należy podkreślić rolę bezpośredniego oddziaływania korytarza na sąsiednie obszary wierzchowinowe. Jest to korytarz ekologiczny o randze ponadlokalnej;

- korytarz ekologiczny doliny Swarzyny - to strefa doliny rzeki Swarzyny z kompleksami niewielkich stawów w środkowym jej biegu. Jest to strefa łąkowa z niewielkimi fragmentami zalesień łącząca tereny przyrodnicze znajdujące się w północnej części gminy (kompleks lasów) z doliną rzeki Okrzejki. Korytarz ten w swojej początkowej części ma niewielki zasięg, gdyż jest to początkowy bieg rzeki z bardzo wąską doliną. Dodatkowo w miejscowości Nowe Zadybie jego funkcja jest mocno ograniczona ze względu na gęste obudowanie doliny przez zabudowę tej miejscowości;
- korytarz ekologiczny doliny Kobylej Rzeki - jest to strefa łąkowo-leśna doliny Kobylej Rzeki. Jest to korytarz o znaczeniu lokalnym. Łączy kompleks leśny znajdujący się w środkowej części gminy z doliną rzeki Swarzyny i za jej pośrednictwem z doliną rzeki Okrzejki.

5.2. Stan rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Gleby na terenie gminy Kłoczew zasadniczo są średniej jakości dla produkcji rolnej. Najlepsze gleby występują w południowej i zachodniej części gminy, pośród których dominują kompleksy żytnie bardzo-dobre (pszenno-żytnie) oraz żytnie dobre. Gleby są stosunkowo mało przekształcone pod względem chemicznym.

Udział użytków rolnych w ogólnej powierzchni gminy jest wysoki i wynosi ponad 74% z czego w powierzchni ogólnej użytków rolnych grunty orne zajmują ok. 74,2%, łąki 9,1%, pastwiska ok. 6,9%, a nieużytki ok. 0,8%. Grunty leśne w gminie zajmują ok. 21,5% całkowitej powierzchni gminy.³

Na terenie gminy Kłoczew przeważają użytki rolne o glebach IV klasy bonitacyjnej (38,04%). Mniej jest gleb III klasy (20,7%), V klasy (25,52%) i VI klasy (15,73%). Najmniej jest gleb II klasy bonitacyjnej (0,01%).⁴

Zgodnie z Powszechnym spisem rolnym w 2010 r. na terenie gminy funkcjonowały 1494 gospodarstwa rolne (wszystkie gospodarstwa indywidualne). 147 gospodarstw ma powierzchnię do 1 ha, a aż 1347 powyżej 1 ha. Gospodarstw rolnych powyżej 5 ha było 744, powyżej 10 ha – 223, a powyżej 15 ha - 70. Głównym kierunkiem w produkcji roślinnej

³ Urząd Gminy Kłoczew, Zestawienie gruntów, stan na dzień 13 sierpnia 2020 r.

⁴ Urząd Gminy Kłoczew, Zestawienie gruntów, stan na dzień 13 sierpnia 2020 r.

w 2010 roku była uprawa zbóż zajmująca 83,2% powierzchni zasianej. Produkcja zwierzęca w gminie, to głównie trzoda chlewna, bydło oraz hodowla drobiu. Ok. 72% gospodarstw utrzymywało w 2010 r. zwierzęta gospodarskie, w tym 7183 sztuk bydła ogółem (w tym krowy 4229 szt.), 5658 sztuk trzody chlewnej (w tym lochy – 642 szt.), 187 sztuk koni oraz 12842 sztuk drobiu (w tym drób kurzy – 12.009 szt.).⁵ Zgodnie z przedstawionymi danymi gmina Kłoczew posiada bardzo dobre warunki dla produkcji rolnej wynikające głównie z warunków glebowych oraz struktury gospodarstw rolnych.

Tabela 3 Grunty rolne z podziałem na klasy bonitacyjne ⁶

Grunty orne		
Klasa gruntu	Powierzchnia (ha)	Udział procentowy
RI	0	0%
RII	0	0%
RIIIa	235,6501	3%
RIIIb	1732,9461	22%
RIVa	1645,3859	21%
RIVb	1154,0478	15%
RV	1756,4195	22%
RVI	1325,6901	17%
Razem:	7850,1395	100%
Łąki		
Klasa gruntu	Powierzchnia (ha)	Udział procentowy
Ł I	0	0%
Ł II	0,8376	0%
Ł III	70,9	7%
Ł IV	581,4287	60%
Ł V	280,6	29%
Ł VI	30,0752	3%
Razem:	963,8415	100%
Pastwiska		
Klasa gruntu	Powierzchnia (ha)	Udział procentowy
Ps I	0	0%
Ps II	0	0%
Ps III	63,1962	9%
Ps IV	345,4954	47%
Ps V	275,3502	37%
Ps VI	50,419	7%
Razem:	734,4608	100%

⁵ Na podstawie danych GUS, Powszechny spis rolny 2010

⁶ Źródło: Urząd Gminy Kłoczew

Tabela 4 Użytki gruntowe w gminie Kłoczew⁷

	Powierzchnia (ha)
Użytki rolne	
grunty orne	7850,1395
łąki	963,8415
pastwiska	734,4608
sady	34,9510
grunty rolne zabudowane	392,4803
grunty pod stawami	237,9770
grunty pod rowami	46,1735
grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych	324,1388
Pozostałe grunty	
lasy	3085,9142
grunty zadrzewione i zakrzewione	112,5058
wody	60,9433
użytki kopalne	20,6107
drogi	282,8418
koleje	8,3000
tereny zabudowane	64,7287
tereny niezabudowane	1,8197
różne	0,0246
nieużytki	80,4719
Razem:	14.302,3231

5.3. Stan leśnej przestrzeni produkcyjnej

Zgodnie z danymi GUS z 2019 roku, na terenie gminy lasy i grunty leśne zajmują ok. 3079,95 ha, co stanowi 21,5% powierzchni gminy, natomiast lesistość jest niska i wynosi 21,4%. 23,9% lasów i gruntów leśnych stanowi własność publiczną, w tym 23,2% ogólnej powierzchni lasów i gruntów leśnych stanowi własność Lasów Państwowych (Nadleśnictwa Garwolin), 76,1% stanowią własność prywatną⁸.

Wskaźnik lesistości jest nieznacznie mniejszy od wskaźnika lesistości województwa lubelskiego, który na koniec 2019 roku wynosił 23,3%. Wynika to głównie z uwarunkowań gminy. Nizinne ukształtowanie terenu sprzyjało rozwojowi produkcji rolnej, stąd na tych terenach występuje mała ilość gruntów leśnych i zadrzewionych. Lasy na terenie gminy zarządzane są przez Nadleśnictwo Garwolin. Gospodarka leśna prowadzona jest na podstawie Planów Urządzenia Lasów.

Nadleśnictwo Garwolin obejmuje tereny w granicach 2 województw: mazowieckiego w powiecie garwolińskim oraz lubelskiego w powiecie ryckim. W powiecie garwolińskim obejmuje swoim zasięgiem 12 gmin, w powiecie ryckim położone jest w granicach gminy Kłoczew. Nadleśnictwo nadzoruje lasy nie stanowiące własności Skarbu Państwa o powierzchni 22.500 ha. Na terenie nadleśnictwa dominują siedliska leśne z dominacją

⁷ Źródło: Urząd Gminy Kłoczew

⁸ Bank Danych Lokalnych, stan na 31.12.2019 r.

lasów liściastych. We wschodniej części nadleśnictwa, w której znajdują się gmina Kłoczew przeważają ubogie i żyzne grądy subkontynentalne. W części zachodniej Nadleśnictwa przeważa śródładowy bór sosnowy. Największy udział ma bór świeży, który zajmuje 31,8% powierzchni nadleśnictwa. Łącznie siedliska świeże zajmują 76,9%, siedliska wilgotne 19,0%, siedliska bagienne 0,4%, a olsy i lasy łęgowe 3,7%. W obrębie Małamówka, w której znajduje się gmina Kłoczew siedliska świeże zajmują 67,9%, siedliska wilgotne 19,2%, siedliska bagienne 1,6%, a olsy i lasy łęgowe 11,3%. Największy udział w powierzchni Nadleśnictwa Garwolin ma sosna – jej udział wynosi 78%, dąb zajmuje 11% powierzchni, olsza – 5%, brzoza – 4%, buk – 1%. Udział pozostałych gatunków nie przekracza progu 2%.⁹ Na terenie gminy Kłoczew Nadleśnictwo Garwolin zarządza gruntami leśnymi Skarbu Państwa o powierzchni 713,28 ha, co stanowi ok. 23% ogólnej zarządzanej powierzchni. Zagrożenia środowiska przyrodniczego w Nadleśnictwie Garwolin dzieli się na trzy grupy: biotyczne np. szkodliwe owady, grzyby patogeniczne, ssaki roślinożerne), abiotyczne - ekstremalne zjawiska atmosferyczne oraz antropogeniczne – wywołane przez człowieka. Do najbardziej istotnych zagrożeń należą:

- szkody powodowane przez zwierzynę. Na zagrożenia tego typu najbardziej narażone są uprawy młodników. Aby zmniejszyć szkody należy utrzymać stan ilościowy zwierzyny łownej na poziomie możliwości wyżywieniowych łowisk, egzekwować właściwie zagospodarowanie poletek łowieckich oraz na obrzeżach upraw wysadzać krzewy i drzewa liściaste;
- szkody spowodowane przez pożary. Lasy Nadleśnictwa Garwolin zaliczane są do I kategorii zagrożenia pożarowego (najwyższej). Sieć dróg pożarowych jak również ilość punktów czerpania wody oraz stała obserwacja z czterech wież pożarowych w okresach największego zagrożenia pożarem zapewnia w pełni zapotrzebowanie w tym zakresie.
- szkody powodowane przez szkodliwe owady i grzyby patogeniczne. Istotnym stałym zagrożeniem ze strony szkodników pierwotnych występuje ze strony brudnicy mniszki. Zaleca się prowadzenie zabiegów ochronnych i profilaktycznych w postaci utrzymania higieny sanitarnej lasów, monitorowanie zagrożenia od owadów oraz w przypadku silnych zagrożeń zagrażających trwałości lasu należy prowadzić zabiegi we współpracy z RDLP i ZOL. W starszych drzewostanach sosnowych w miejscach, które zostały przerzedzone zagrożenie stwarza szkodnik wtórny - przyplaszczek granatek. Należy ograniczyć nadmierne rozmnażanie szkodników poprzez właściwą ocenę zagrożenia, zwalczanie szkodników oraz usuwanie drzew zasiedlonych przez

⁹<https://garwolin.warszawa.lasy.gov.pl/>; stan na 17.09.2020 r.

"Plan Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Garwolin na okres od 1 stycznia 2013r. do 31 grudnia 2022r. Opis ogólny lasów nadleśnictwa. Elaborat, Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Warszawie

szkodniki wtórne. Zagrożenie ze strony chorób grzybowych występuje szczególnie w postaci huby korzeniowej i huby sosnowej na drzewostanach sosnowych. Do działań profilaktycznych związanych z ochroną drzew przed chorobami grzybowymi należy m.in.: wykonywanie terminowo zabiegów pielęgnacyjnych oraz stosowanie preparatów biologicznych, ograniczanie mechanicznego przygotowania gleby na gruntach zagrożonych przez grzyby pasożytnicze oraz ograniczanie uszkodzeń korzeni i szyi korzeniowych;

- szkody powodowane przez czynniki klimatyczne i antropogeniczne, do których należą pożary, zanieczyszczenia przemysłowe oraz zaśmiecanie lasu. Najczęściej powodowane są nieostrożnym obchodzeniem człowieka z ogniem w lasach i na terenach sąsiadujących z lasami.

5.4. Lasy ochronne

Lasy ochronne stanowią ok. 3 829,36 ha co daje ok. 25% powierzchni gruntów leśnych w Nadleśnictwie Garwolin. Gmina Kłoczew znajduje się w obrębie Małamówka, w której powierzchnia lasów ochronnych wynosi 739,55 ha, co stanowi 25,2% powierzchni gruntów leśnych w obrębie, w tym:

- 49,6 ha (1,7%) lasy ochronne glebochronne,
- 517,02 ha (17,6%) lasy ochronne wodochronne,
- 73,46 ha (2,5%) lasy ochronne wodochronne i ostoje zwierząt chronioncy,
- 58,93 ha (2,0%) stałe powierzchnie badawcze i doświadczalne,
- 7,64 ha (0,3%) nasienne wyłączone,
- 9,95 ha (0,3%) ostoje zwierząt chronionych,
- 22,95 ha (0,8%) o szczególnym znaczeniu dla obronności i bezpieczeństwa Państwa.

5.5. Warunki klimatyczne

Klimat obszaru kształtuje się pod wpływem położenia geograficznego, rozmieszczenia wód, charakteru rzeźby terenu, rodzaju gleb oraz charakteru szaty roślinnej. Według podziału fizycznogeograficznego J. Kondrackiego teren gminy Kłoczew położony jest na Nizinie Południowopodlaskiej, należy do mezoregionu: Wysoczyzna Żelechowska. Gmina Kłoczew leży na pograniczu dwóch regionów klimatycznych, tj. środkowego i podlaskiego.

W gminie można wyróżnić trzy obszary różniące się pod względem warunków klimatycznych:

- wysoczyzna o najkorzystniejszych warunkach klimatycznych, charakteryzująca się dużym nasłonecznieniem i korzystnym przewietrzeniem,
- tereny zboczy doliny Okrzejki oraz wyższe partie dolinek bocznych - o mniejszym nasłonecznieniu, zwiększonej wilgotności i dużym przewietrzeniu,

- dolina Okrzejki oraz dna dolin bocznych - o niekorzystnych warunkach klimatycznych. Średnia temperatura roczna wynosi 7,1°C. Najcieplejszymi miesiącami są lipiec (ze średnią temperaturą + 17,7°C), a najzimniej jest w styczniu (ze średnią temperaturą 5,4°C). W ciągu roku średnia długość zimy wynosi 85 dni, a lata 98 dni.

Średnie roczne sumy opadów atmosferycznych dla gminy wynoszą 583 mm.

Na obszarze gminy dominują wiatry z zachodu i północnego zachodu. Średnia roczna prędkość wiatru to 30 m/s.

5.6. Szata roślinna i świat zwierzęcy

Obecny charakter roślinności to efekt przekształceń środowiska przez gospodarkę człowieka. Większość lasów została zastąpiona przez użytki rolne i tereny zabudowane ze specyficzną roślinnością synantropijną i segetalną.

5.6.1. Lasy

Najcenniejsze w strukturze przyrodniczej są lasy, ze względu na rolę biocenotyczną i środowiskotwórczą. Pomimo, że są to lasy w większości gospodarcze stanowią duży walor środowiska ożywionego. W gminie Kłoczew lasy i grunty leśne stanowią jedynie 21,5% (ok. 3.079,95 ha) powierzchni gminy. Przy lesistości 23,3% dla województwa lubelskiego w 2019 roku, stawia to gminę na dobrej pozycji w województwie. Lasami w gminie zarządzają Lasy Państwowe reprezentowane przez nadleśnictwo Garwolin. Charakterystyczną cechą lasów jest równomierne rozłożenie niewielkich kompleksów leśnych na całym obszarze gminy.

Na terenie gminy większe zespoły zwartych kompleksów leśnych występują:

- na północy gminy, wzdłuż wododziału od Nowego Zadybia na wschód, wzdłuż granicy gminy,
- na południowym wschodzie w okolicach miejscowości: Bramka, Zwadnik i Czernic,
- na zachód od Kłoczewa.

W lasach dominują siedliska borowe z przewagą boru mieszanego świeżego, o drzewostanie, w którego skład wchodzi głównie sosna z domieszką dębu, brzozy i grabu. Runo i podszyt są dość bogate. Reszta niewielkich i rozproszonych kompleksów leśnych na terenie gminy znajduje się na siedliskach świeżych i wilgotnych, odznaczających się większym udziałem gatunków liściastych, bardziej złożonym składem gatunkowym, układem warstwowym od sztucznych drzewostanów iglastych.

5.6.2. *Roślinność nieleśna*

Roślinność nieleśna pełni w systemie ekologicznym regionu rolę niewiele ustępującą roli ekosystemów leśnych. Zbiorowiska nieleśne stanowią biotop wielu gatunków fauny, nie występującej na terenach leśnych. Szczególną rolę należy przypisać zbiorowiskom szuwarowym i łąkowym, zwłaszcza wilgotnym łąkom i zakrzewieniom. Struktura użytkowania gruntów w gminie Kłoczew, w której zdecydowanie dominują grunty orne, wskazuje na niewielką obszarowo reprezentację zbiorowisk łąkowych w postaci 6,7% ogólnej powierzchni gminy. Dominującymi obszarami łąkowymi w gminie są łąki świeże klasy Arrhenatheretalia. Występują one w większych zasięgach głównie na terasach zalewowych dolin rzek: Okrzejki, Swarzyny i Kobyłej Rzeki. Dolina rzeczna wypełniona gruntami mineralnymi i organicznymi stanowi ekosystemy o bogatych i zróżnicowanych siedliskach roślinnych typu mniej lub bardziej zagospodarowanych łąk trawiastych. W położeniu poza dolinnym występują bardzo sporadycznie pośród wielkopowierzchniowych gruntów ornych i wyłącznie w drobnoprzestrzennych formach. Wykazują się one intensywniejszym użytkowaniem kośnym i kośno-pastwiskowym, są zazwyczaj intensywnie nawożone. Ich wartość florystyczna i faunistyczna jest niewielka, w odniesieniu jednak do przeważających na terenie gminy ekosystemów agrocenoz gruntów ornych, znaczna. Łąki podmokłe klasy Molinetalia występują na terenie gminy rzadko, niemal wyłącznie w dolinach rzek. Przy stawach hodowlanych i w podmokłych częściach dolin współwystępują w mozaice ze zbiorowiskami szuwaru właściwego. Na terenach nienawożonych, mało dostępnych lub nieużytkowanych charakteryzują się znaczną bioróżnorodnością. Ze względu na rzadkość występowania na terenie gminy łąki podmokłe stanowią znaczny walor przyrodniczy.

5.6.3. *Gatunki chronione i rzadkie*

Na terenie gminy Kłoczew nie opracowano inwentaryzacji przyrodniczych obejmujących siedliska i stanowiska chronionych roślin i zwierząt. W przypadku ich rozpoznania, szczegółowe zasady ochrony w tym zakresie określać będą aktualne przepisy. Konieczne będzie zabezpieczenie miejsc występowania w planie miejscowym np. poprzez wyznaczenie terenów zieleni lub wód powierzchniowych wolnych od zabudowy lub innego konfliktowego zagospodarowania. Warto również rozważyć odstąpienie od planowanego zainwestowania lub przesunięcie linii zabudowy w planie miejscowym. Wskazana jest również ochrona stanowisk w zapisach w planie miejscowym.

5.7. Jakość powietrza atmosferycznego

Na terenie gminy Kłoczew substancje zanieczyszczające powietrze pochodzą w przeważającej mierze z procesów energetycznego spalania paliw w gospodarstwach

domowych oraz z komunikacji, która wraz ze wzrostem natężenia ruchu staje się coraz bardziej uciążliwa. Największy udział w ogólnym zanieczyszczeniu atmosfery w gminie ma emisja powierzchniowa. Emisja liniowa jest istotna z punktu zanieczyszczeniu powietrza tlenkami azotu oraz pyłu PM₁₀. Największą ilość tych zanieczyszczeń obserwuje się wzdłuż dużych tras komunikacyjnych.

Zgodnie z art. 89 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2021 r. poz. 1973 ze zm.), Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska, w terminie do dnia 30 kwietnia każdego roku, dokonuje oceny poziomów substancji w powietrzu w danej strefie za rok poprzedni oraz odrębnie dla każdej substancji dokonuje klasyfikacji stref, w których poziom odpowiednio:

- przekracza poziom dopuszczalny powiększony o margines tolerancji;
- mieści się pomiędzy poziomem dopuszczalnym a poziomem dopuszczalnym powiększonym o margines tolerancji;
- nie przekracza poziomu dopuszczalnego;
- przekracza poziom docelowy;
- nie przekracza poziomu docelowego;
- przekracza poziom celu długoterminowego;
- nie przekracza poziomu celu długoterminowego.

Zgodnie z opublikowaną przez GIOŚ Roczną oceną jakości powietrza w województwie lubelskim za 2019 rok, województwo lubelskie zostało podzielone na 2 strefy: Aglomerację Lubelską i strefę lubelską. Gmina Kłoczew zlokalizowana jest w strefie lubelskiej, dla której zbadane zostały poziomy następujących zanieczyszczeń: dwutlenek siarki SO₂, dwutlenek azotu NO₂, tlenek węgla CO, benzen C₆H₆, ozon O₃, pył PM_{2,5}, pył PM₁₀, a także zawarty w pyłe PM₁₀: ołów Pb, arsen As, kadm Cd, nikiel Ni i benzo(a)piren B(a)P, ozon O₃. W ocenie rocznej dokonanej pod kątem spełniania kryteriów określonych w celu ochrony roślin uwzględniono: dwutlenek siarki SO₂, tlenki azotu NO_x oraz ozon O₃.

Tabela 5 Klasyfikacja strefy lubelskiej ze względu na poszczególne zanieczyszczenia za rok 2019¹⁰

Klasy dla poszczególnych zanieczyszczeń w obszarze strefy		
Zanieczyszczenia	Ochrona zdrowia	Ochrona roślin
Dwutlenek siarki (SO ₂)	A	A
Dwutlenek azotu (NO ₂)	A	-
Tlenek węgla (CO)	A	-
Benzen (C ₆ H ₆)	A	-
Pył zawieszony PM ₁₀	A	-
Ołów (Pb) w pyłe PM ₁₀	A	-

¹⁰ Roczna ocena jakości powietrza w województwie lubelskim. Raport wojewódzki za rok 2019, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Departament Monitoringu Środowiska, Lublin 2020

Klasy dla poszczególnych zanieczyszczeń w obszarze strefy		
Zanieczyszczenia	Ochrona zdrowia	Ochrona roślin
Arsen (As) w pyłe PM ₁₀	A	-
Kadm (Cd) w pyłe PM ₁₀	A	-
Nikiel (Ni) w pyłe PM ₁₀	A	-
Benzo(a)piren (BaP) w pyłe PM ₁₀	C	-
Pył zawieszony PM _{2,5}	A	-
Ozon (O ₃)	A	A
NO _x	-	A

Pomiary wykazały, podobnie jak w latach wcześniejszych, że głównym problemem w zakresie zanieczyszczenia powietrza w województwie lubelskim są obserwowane wysokie stężenia zawartego w pyłe zawieszonym PM₁₀ benzo(a)pirenu przekraczające poziomy dopuszczalne i docelowe określone w przepisach. Dla całego obszaru gminy Kłoczew również zanotowano przekroczenie tego pierwiastka.

Zgodnie z Programem ochrony środowiska województwa lubelskiego na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027¹¹ jakość powietrza na terenie stref województwa lubelskiego nie spełnia norm dla wartości dopuszczalnych i docelowych substancji w powietrzu. Analizy jakości powietrza oraz wyniki monitoringu jakości powietrza wskazują na występowanie obszarów przekroczeń dla norm stężeń pyłu zawieszzonego PM₁₀ wykazująca występowanie przekroczeń prawie wyłącznie w sezonie grzewczym.

„Program ochrony powietrza dla strefy lubelskiej z wyłączeniem planu działań krótkoterminowych ze względu na przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu”¹² oraz aktualizacja „Programu ochrony powietrza dla strefy - aglomeracja lubelska ze względu na przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM₁₀ z uwzględnieniem pyłu PM_{2,5}”¹³ wskazuje na kierunki działań naprawczych, które muszą być podejmowane w celu poprawy jakości powietrza i uzyskania w roku 2025 jakości powietrza nie zagrażającej mieszkańcom województwa.

Działania zmierzające do poprawy jakości powietrza wskazane w Programie ochrony powietrza zbieżne są z celami Krajowego Programu Ochrony Powietrza. Prognozy jakości powietrza z uwzględnieniem realizacji wszystkich wymaganych działań naprawczych wskazują na uzyskanie znacznej poprawy jakości powietrza w roku 2026.

Dokumentem wyznaczającym konkretne cele w zakresie redukcji emisji gazów cieplarnianych, efektywności energetycznej oraz wykorzystania odnawialnych źródeł energii w gminach jest Plan Gospodarki Niskoemisyjnej (PGN). Plan powinien być ściśle związany

¹¹ Uchwała nr XII/201/2019 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 3 grudnia 2019 r. w sprawie przyjęcia „Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027”

¹² Uchwała nr XXII/315/2016 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 14 października 2016 r. w sprawie przyjęcia „Programu ochrony powietrza dla strefy lubelskiej z wyłączeniem planu działań krótkoterminowych ze względu na przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu”

¹³ Aktualizacja „Programu ochrony powietrza dla strefy - aglomeracja lubelska ze względu na przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM₁₀ z uwzględnieniem pyłu PM_{2,5}”

z realizacją zapisów Programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych. PGN to strategiczny dokument, który wyznacza kierunki dla gminy na lata 2015-2020, zakresie zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych i efektywności energetycznej w zakresie działań inwestycyjnych i nie inwestycyjnych w takich obszarach jak: transport publiczny i prywatny, budownictwo publiczne, gospodarka przestrzenna, zaopatrzenie w ciepło i energię, gospodarka odpadami.

W Programie ochrony środowiska województwa lubelskiego na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027 w zakresie ochrony klimatu i jakości powietrza, jako główny cel działań wskazano poprawę jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu.

5.8. Jakość klimatu akustycznego

Poziom hałasu wzrasta w ciągu ostatnich lat w związku z rozwojem komunikacji, uprzemysłowieniem i postępującą urbanizacją. Odczuwany jest przez mieszkańców, jako jeden z najbardziej uciążliwych czynników wpływających ujemnie na samopoczucie i środowisko. Długotrwałe występowanie hałasu wywołuje zmęczenie, podatność na stres, bezsenność, choroby serca, a więc jego wpływ na człowieka jest zdecydowanie negatywny.

Wyróżnia się trzy grupy występowania hałasu według źródła powstawania:

- w przemyśle (przemysłowy),
- w pomieszczeniach mieszkalnych, użyteczności publicznej oraz na terenach wypoczynkowych (komunalny),
- od środków transportu (komunikacyjny).¹⁴

Prowadzone badania monitoringowe wskazują, że hałas komunikacyjny jest i będzie jednym z największych zagrożeń i uciążliwości. Harmonijny rozwój transportu i komunikacji jest warunkiem decydującym o rozwoju gospodarczym danego obszaru. Z drugiej strony, rozwój motoryzacji, oddziałuje negatywnie na środowisko, zwłaszcza, gdy nie jest związany z modernizacją i rozwojem stanu technicznego dróg. Przyjmuje się, że w ciągu ostatnich kilkunastu lat corocznie przybywa około 10% samochodów. Na poziom hałasu drogowego w pobliżu zabudowy mieszkalnej mają wpływ przede wszystkim:

- natężenie ruchu komunikacyjnego,
- udział transportu ciężkiego w strumieniu ruchu,
- odległość zabudowy mieszkalnej od drogi,
- prędkość ruchu pojazdów (ze wzrostem prędkości hałas rośnie),
- typ i stan techniczny pojazdów,
- nachylenie drogi,

¹⁴ Program ochrony środowiska dla Gminy Kłoczew

- stan nawierzchni oraz płynność ruchu.

Wartości progowe poziomów hałasu określają:

- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. (j.t. Dz. U. z 2014 r., poz. 112) w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku,
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 10 listopada 2010 r. (Dz. U. z 2010 r., nr 215 poz. 1414) w sprawie sposobu ustalania wartości wskaźnika hałasu L_{DWN} ,
- wspólnotowe regulacje prawne, w tym Dyrektywa 2002/49/EC z dnia 25.06.2002 w sprawie oceny i zarządzania hałasem środowiskowym.

O klimacie akustycznym występującym na terenie gminy Kłoczew decyduje przede wszystkim hałas komunikacyjny, który jest wynikiem zwiększenia natężenia ruchu, szczególnie na drogach ponadlokalnych, a także na małym odcinku linii kolejowej przebiegającej przez południowo-wschodni obszar gminy. Wzmożenie ruchu kołowego i ilości pojazdów samochodowych powoduje wzrost poziomu natężenia dźwięku. Hałas komunikacyjny oddziałuje niekorzystnie również na zwierzęta żyjące w ich pobliżu (głównie zwierzęta leśne, polne), zakłócając ich naturalne procesy życiowe. Ze względu na stosunkowo mały ruch pojazdów samochodowych i niską częstotliwość przejazdów kolejowych obszar zalicza się jedynie do terenu komfortu akustycznego.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Lublinie nie prowadził w ostatnich latach pomiarów hałasu komunikacyjnego na obszarze gminy Kłoczew.

W Programie ochrony środowiska województwa lubelskiego na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027 w zakresie zagrożenia hałasem, jako główny cel wskazano poprawę klimatu akustycznego w województwie lubelskim.

5.9. Obszary zmeliorowane

Rolę odbiorników nadmiaru wody na obszarach użytków rolnych pełnią cieki wodne i rowy melioracyjne. Zmiana dotychczasowego zagospodarowania terenów na inne niż rolnicze może spowodować zniszczenie istniejących urządzeń melioracyjnych co może doprowadzić do zakłócenia prawidłowego funkcjonowania całego systemu odwadniającego oraz zmian stanu wód na pozostałym obszarze ze szkodą dla nieruchomości sąsiednich.

6. Stan dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

6.1. Uwarunkowania prawne

Podstawą prawną ochrony wartości kulturowych są:

- Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2022 r. poz. 840),

- Europejska konwencja o ochronie dziedzictwa archeologicznego, La Valetta dnia 16 stycznia 1992 r. (Dz. U. z 1996 r. nr 120 poz. 564),
- Konwencja w sprawie ochrony światowego dziedzictwa kulturalnego i naturalnego, przyjęta w Paryżu dnia 16 listopada 1972 r. przez Konferencję Generalną Organizacji Narodów Zjednoczonych dla Wychowania, Nauki i Kultury na jej siedemnastej sesji. (Dz. U. z 1976 r. nr 32 poz. 190),
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2022 r. poz. 916),
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2021 r. poz. 1973 ze zm.),
- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2022 r. poz. 503),
- Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. z 2021 r. poz. 2351 ze zm.),
- Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2021 r. poz. 1899 ze zm.).

Ustawa z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami określa przedmiot, zakres i formy ochrony zabytków. Określa także zakres działań administracji publicznej w przedmiocie ochrony zabytków, warunki i zasady opieki nad zabytkami sprawowanymi przez ich właścicieli lub posiadaczy. Precyzuje formy i sposoby ochrony zabytków, w tym problematykę ochronną realizowaną w trybie sporządzania różnego typu opracowań planistycznych, w szczególności miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin (art. 18, art. 19, art. 20 ustawy). Ustawa określa obowiązki samorządu terytorialnego, który prowadzi gminną ewidencję zabytków oraz na jej podstawie sporządza gminny program opieki nad zabytkami, a także może ustanowić Park Kulturowy.

Celem ochrony wartości kulturowych jest: ochrona dziedzictwa kulturowego i historycznego, utrzymanie i wyeksponowanie zachowanego zasobu zabytków i struktury krajobrazu kulturowego, w tym:

- układu i reliktywów osadnictwa prahistorycznego,
- średniowiecznej i nowożytnej struktury osadniczej,
- historycznych nawarstwień i przekształceń cywilizacyjno-kulturowych układów urbanistycznych i ruralistycznych.

Zachowanie i kształtowanie wartościowego środowiska antropogenicznego i zapewnienie jego trwałego użytkowania poprzez:

- ochronę prawno-konserwatorską zabytków archeologicznych,

- ochronę prawno-konserwatorską cennych układów urbanistycznych i ruralistycznych,
- ochronę prawno-konserwatorską zabytków budownictwa, techniki, zieleni zabytkowej i nekropolii,
- ochronę prawno-administracyjną tradycyjnych form zagospodarowania terenu i budownictwa regionalnego,
- administracyjne kształtowanie współczesnych form zabudowy i zagospodarowania terenu z poszanowaniem tradycji i wykorzystaniem wzorców regionalnych.

Formy ochrony zabytków to:

- wpis do rejestru zabytków,
- wpis na Listę Skarbów Dziedzictwa,
- uznanie za pomnik historii,
- utworzenie parku kulturowego,
- ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.

Na etapie studium uwzględnia się ochronę:

- zabytków nieruchomości wpisanych do rejestru oraz ich otoczenia,
- zabytków nieruchomości znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków,
- parków kulturowych.

Na etapie studium ustala się, w zależności od potrzeb, strefy ochrony konserwatorskiej.

6.2. Uwarunkowania historyczne¹⁵

Gmina Kłoczew ma swoje początki w XVI wieku, gdy na tym obszarze powstały pierwsze wsie. Pierwsze wzmianki o osadnictwie na tym obszarze pochodzą z okresu powstania wsi Zadybie. Po Zadybiu, na obszarze gminy, w XV wieku, powstały osady takie jak: Kłoczew, Gózd i Wola Zadybska. W XVI wieku powstały kolejne osady, które uzupełniły istniejące obszary, tworząc główną sieć osadniczą. W 1568 roku powstała samodzielna ziemia stężycka, do której przynależał obszar gminy. Ziemia stężycka została podzielona na parafie, do których na obszarze obecnej gminy Kłoczew przynależały parafie: Kłoczew, Żelechów, Okrzeja i Korytnica. W danym okresie na obszarze znajdowały się wsie królewskie oraz wsie prywatne. Zajmowały się produkcją zboża i jej dalszym eksportem Wisłą do Gdańska. Dalej towary były przewożone drogą morską na zachód Europy. Tragicznym czasem dla

¹⁵ Na podstawie informacji zamieszczonych na oficjalnej stronie gminy http://kloczew.eurząd.eu/historia_p_138.html [dane na dzień 07.10.2020 r.]

okolicznych ziem był „potop” szwedzki, podczas którego wsie odniosły ogromne straty. Dobra parafii Kłoczew znacznie ucierpiały i łącznie w 7 wsiach pozostały tylko 94 domy mieszkalne. Odnowa okolicznych terenów nastąpiła dopiero pod koniec XVIII wieku. W 1795 roku po III rozbiore Polski upadła I Rzeczpospolita i okoliczne ziemie zaanektowano do zaboru austriackiego tworząc Galicję Zachodnią. Galicja Zachodnia podzielona była na cyrkule, spośród których dobra kłoczewskie znalazły się w cyrkule łukowskim. Na przełomie 1801 i 1802 roku cyrkuł łukowski zlikwidowano i przypisano Kłoczew do cyrkule lubelskiej, do której nie przynależał zbyt długo. W 1809 roku armia Księstwa Warszawskiego oraz wojska napoleońskie pokonały armię austriacką, dzięki którym na mocy pokoju wiedeńskiego z 1809 roku obszar gminy Kłoczew znalazł się w obrębie Księstwa Warszawskiego. Księstwo warszawskie postanowiło podzielić ziemie nie nawiązując do starych podziałów i na mocy dekretu podzielono nowe ziemie na powiaty i departamenty. Całość ziem obecnej gminy znalazła się w nowo powstałym powiecie żelechowskim należącym do departamentu siedleckiego. Po upadku Księstwa Warszawskiego w 1815 roku departament siedlecki znalazł się w składzie Królestwa Polskiego pod berłem cara. Rosjanie nie chcąc zrażać do siebie Polaków nadali liberalną konstytucję a dawne departamenty zostały przemianowane na polską nazwę, województwa. Utrzymano podział na powiaty oraz wprowadzono dodatkowy podział na obwody. Powiat żelechowski i łukowski tworzyły obwód łukowski w województwie siedleckim. Po powstaniu listopadowym zmieniło się podejście do spraw Polski i liberalne podejście. W tym okresie Województwa zostały przemianowane na gubernie, a w 1845 roku powiaty zamieniono na okręgi, z kolei obwody przemianowano na powiaty. Po takiej zmianie obszar gminy został włączony do powiatu łukowskiego, który wszedł w skład dużej guberni lubelskiej. W 1864 roku na mocy carskiego ukazano dokonano uwłaszczenia chłopów i dotychczasowe obszary dworskie lub rządowe zostały w większej mierze rozparcelowane i podzielone pomiędzy chłopów użytkujących ziemie. Po raz pierwszy gmina została oddzielona od władzy właścicieli ziemskich. Część folwarków pozostała we władaniu szlachty i rządu. W tym okresie zostały utworzone samorządowe gminy wiejskie, które tworzyły grunty włościańskie (chłopskie) jak i dworskie (folwarki) wraz z gromadami (wsiami) na czele z sołtysem. Na danym obszarze utworzono gminę wiejską Kłoczew, w składzie której znalazły się wszystkie miejscowości obecnej gminy za wyjątkiem Wylezina. Ostatnią reformą wprowadzoną przez Rosjan w 1867 roku była reforma administracyjna, podczas której powiat łukowski został podzielony na mniejsze powiaty. Powstał powiat garwoliński z wchodzącą w jej skład gminą Kłoczew.

W drugiej połowie XIX wieku do gminy Kłoczew przynależały miejscowości: Ramka, Borucicha, Budziska, Carewdar, Czernie, Dworzec, Derlatka, Grabów, Gozd, Gęsia Wólka, Janopol, Jagodne, Kłoczew, Kawęczyn, Kokoszka, Kały, Kurzelaty, Kosiny, Leonów, Majaczyn, Ochodno, Przykwa, Pyrka, Padacz, Polny młyn, Rybak, Sokoła, Sosnówka, Stryj,

Majaczyn, Ochodno, Przykwa, Pyrka, Padacz, Polny Młyn, Rybak, Sokoła, Sosnówka, Stryj, Serwatka, Szczepaniec, Wilhelmów, Wola Zadybska, Wygranka, Zwadziek, Zofinin, Zadybie i Zaryte. W tym okresie na obszarze gminy po 1882 roku znajdowały się trzy szkoły elementarne, kilka cegielni, wiatraków i młynów wodnych na rzece Okrzejce. W miejscowościach Jagodne oraz Zadybie znajdowały się gospodarstwa rybne.

Po wybuchu I wojny światowej tereny nadwieprzańskie znalazły się pod wojskową okupacją niemiecką do czasu odzyskania niepodległości w 1918 roku. W 1929 roku według spisu powszechnego gmina Kłoczew liczyła 1431 domy i 9226 mieszkańców, z czego były 4832 kobiety i 4394 mężczyzn. Większość wyznawców przynależała do kościoła rzymskokatolickiego, było ich 8398 osób, dużą grupę wyznaniową stanowili mariawici – 818 osób, znajdowało się także 4 Żydów i 6 wyznawców prawosławia. W skład gminy wchodziły następujące miejscowości: Borucicha, Bramka, Budziska, Czernic, Derlatka, Dworzec, Gęsia Wólka, Gozd, Górki, Grabów Szlachecki, Huta Wymyśle, Huta Zadybska, Jagodne, Jakubówka, Janopol, Jesionówka, Juljanów, Kawęczyn, Kąty, Kłoczew, Kokoszka, Kosiny, Kurzelaty, Leonów, Majęczyn, Mała Okrzeja, Mamlicz, Marcinów, Ochodne, Olszyniak, Podarz, Podpyrka, Przykwa, Pyrka, Rybaki, Rzyczyna, Samotnia, Saturnia, Serwatka, Sokoła, Sosnówka, Stryj, Szczepaniec, Wilhelmów, Własność, Wojciechówka, Wola Zadybska, Wygranka, Zadybie folwark, Zadybie Stare, Zadybie Nowe, Zaryte i Zwadnik.

W 1929 roku według danych z Księgi Adresowej Polski właścicielami ziemskimi byli: Jan Czerniewski i Leon Czerniewski w Wilhelmowie, Jan Piaskowski w Zadybiu, Witold Rebek w Dworcu i Edward Szydłowski w Jagodnym.

We wrześniu 1939 roku na tereny gminy wkroczyły wojska niemieckie, które przyczyniły się do zahamowania rozwoju. W 1944 roku na nowo zaczęły działać gminy, spośród których gmina Kłoczew przynależała do powiatu garwolińskiego i województwa warszawskiego.

W 1952 roku w skład gminy Kłoczew wchodziły gromady (sołectwa): Borucicha, Bramka, Budziska, Czernie, Derlatka, Gęsia Wólka, Gózd, Grabów Szlachecki, Huta Zadybska, Janopol, Kawęczyn, Kłoczew, Kokoszka, Kurzelaty, Ochodne, Padarz, Przykwa, Rybaki, Rzyczyna, Sokoła, Sosnówka, Stryj, Własność, Wojciechówka, Wola Zadybska, Wylezin, Zadybie Nowe, Stare Zadybie i Zaryte.

6.3. Obszary i obiekty wpisane do rejestru zabytków

Zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (art. 8) rejestr zabytków na terenie województwa prowadzi wojewódzki konserwator zabytków. Ochronie podlega forma i funkcja oraz otoczenie obiektu zabytkowego. Zasady ochrony zabytków wpisanych do rejestru ustalone są przepisami odrębnymi (art. 36 ust. 1 pkt 1-6, pkt 8-11 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami). Wszelkie działania

na substancji obiektu zabytkowego, w tym zagospodarowanie na cele użytkowe oraz wszelkie zmiany, w tym zmiana funkcji, wymagają pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków. Pomimo, że ochrona obszarów i obiektów wpisanych do rejestru zabytków nie jest przedmiotem prawa miejscowego, obowiązuje ich wykazanie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Warunkiem ochrony układów i zespołów wpisanych do rejestru zabytków jest utrzymanie historycznej kompozycji układu / zespołu wpisanego do rejestru zabytków, w tym odpowiednio do cech zagospodarowania obszaru:

- istniejących ciągów drogowych z ich przekrojami, szerokościami ulic i chodników, liniami zabudowy frontowej oraz z historycznymi nawierzchniami ciągów komunikacyjnych,
- zasad historycznej parcelacji,
- linii zabudowy wyznaczonej przez zachowaną zabudowę historyczną,
- kompozycji zabudowy,
- gabarytów wysokościowych zabudowy wytyczonych wysokością zachowanej zabudowy historycznej,
- historycznych dominant i ich ekspozycji,
- osi widokowych oraz ekspozycji i otoczenia obiektów zabytkowych,
- istniejącej historycznej zabudowy i zagospodarowania terenu, w tym: zabudowy, małej architektury, zieleni komponowanej.

Warunki ochrony obiektów wpisanych do rejestru zabytków:

- trwałe zachowanie historycznej formy architektonicznej i substancji budowlanej obiektu wpisanego do rejestru zabytków,
- utrzymanie (ew. rewaloryzacja) otoczenia obiektu zabytkowego zgodnie z historycznym zagospodarowaniem,
- opracowanie rozwiązań inwestycyjnych na podstawie zaleceń konserwatorskich, zgodnie z odpowiednimi przepisami szczególnymi dotyczącymi ochrony zabytków.¹⁶

Wykaz obszarów i obiektów wpisanych do rejestru zabytków nieruchomości ujętych w gminnej ewidencji zabytków zamieszczony został w tabeli nr 6.

¹⁶ Według „Wnioski w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków do projektów studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin i projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego” opracowanych przez zespół w składzie: Jolanta Welc-Jędrzejewska, Ewa Kulesza-Szerniewicz, Beata Makowska, Ewa Stieler, Elżbieta Jagielska, 2011

Tabela 6 Wykaz zabytków nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków (stan na styczeń 2022 r.)

lp	miejsowość	obiekt i adres obecny	adres dawny (z decyzji o wpisie do rejestru)	data powstania	nr decyzji o wpisie do rejestru
1	Jagodne	zespół podworski: dwór, rządówka, park krajobrazowy oraz dwie oficyny, kuźnia, trzy budynki gospodarcze	Łagodne (obręb Gózd, dz. nr 1446, 1447, 1448, 1449, 1450, 1451, 1452, 1487, 1488, 1489	XVIII - XIX wiek	A/346 z 19.11.1959, z 29.12.1983 i z 22.12.1992
2	Kłoczew	kościół paraf. pw. św. Jana Chrzciciela, dzwonnica, kaplica pw. św. Barbary, stara plebania, brama prowadząca na cmentarz kościelny – wraz z otoczeniem	ul. Długa 60 (obręb Kłoczew, dz. nr 1243/8) ul. Długa 64 (obręb Kłoczew, dz. nr 1308)	ok. poł. XVII wieku, ok. poł. XVIII wieku ok. poł. XIX wieku	A/1162 z dnia 02.04.1962
3	Kłoczew	Park krajobrazowy	ul. Długa 64; obręb Kłoczew, dz. nr 1308 i cz. dz nr 1243/8	ok. poł. XVII wieku	A/1162 z dnia 02.04.1962
4	Stare Zadybie	zespół podworski: dwór, stajnia, stodoła, gorzelnia, park	Stare Zadybie (dz. nr 38/1, 39/7, 58/2)	1908 rok ok. poł. XIX wieku	A/417 z dn. 14.04.1981

Źródło: Urząd Gminy Kłoczew

6.4. Obszary i obiekty w ewidencji zabytków

Zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami ochrona zabytków należy do obowiązków organów administracji publicznej, które zobowiązane są do podejmowania działań mających na celu „zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwale zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie” (art. 4 pkt 1 ustawy); w szczególności ochrona zabytków znajdujących się na terenie gminy należy do obowiązków samorządu lokalnego. Zgodnie

z art. 22 ust. 4 ustawy Wójt Gminy Kłoczew zobowiązany jest do prowadzenia gminnej ewidencji zabytków.

Ochrona obiektów zabytkowych nie wpisanych do rejestru odbywa się poprzez ustalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Obiekty zabytkowe wyznaczone do ochrony ustaleniami planów miejscowych są wskazane w gminnej ewidencji zabytków.

Tabela 7 Wykaz zabytków ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków (stan na styczeń 2022 r.)

Lp.	Miejscowość	Adres	Obiekt	Datowanie
1	Gózd	Gózd (dz. nr 488)	cmentarz mariawicki	Pocz. XX w.
2	Jagodne	Jagodne 6 (dz. nr 32/10)	czworak	XIX w.
3	Kłoczew	Ul. Klonowa (dz. nr 1168/1)	cmentarz parafialny rzymsko-katolicki	XVI – XVII wiek
4	Kłoczew	Ul. Długa (dz. nr 1243/8)	krzyż ku pamięci poległych legionistów	1919 r.
5	Kłoczew	Ul. Długa 66 (dz. nr 1243/8)	Stara organistówka	Ok. poł. XIX wieku
6	Kłoczew	Ul. Długa (dz. nr 1100)	Pomnik pamięci poległych w walce o wolność i ojczyznę	1992 r.
7	Kłoczew	Ul. Długa 64 (dz. nr 1308)	Domek kościelnego	Ok. poł. XVIII wieku
8	Rybaki	Rybaki (dz. nr 224/1)	młyn	XIX wiek
9	Stare Zadybie	Stare Zadybie (dz. nr 39/7)	magazyn spirytusu	1908 r.
10	Stare Zadybie	Stare Zadybie (dz. nr 58/2)	obora	Ok. poł. XIX wieku
11	Wola Zadybska	Wola Zadybska 21	Dom drewniany	lata 20-30-te XX wieku
12	Wola Zadybska Kolonia	Wola Zadybska Kolonia 21 (dz. nr 163)	Chałupa nr 21	1914 r.
13	Wylezin	Wylezin (dz. nr 277/3)	młyn	pocz. XIX wieku
14	Zaryte-Olszynie	Zaryte-Olszynie (dz. nr 62)	młyn	II poł. XIX wieku

Źródło: Urząd Gminy Kłoczew

6.5. Dobra kultury współczesnej

Na terenie gminy Kłoczew nie stwierdzono dóbr kultury współczesnej.

6.6. Ochrona na podstawie obowiązujących planów miejscowych

Obowiązujące na terenie gminy opracowania planistyczne wyróżniają: strefy ochrony konserwatorskiej zabytków archeologicznych, strefy pełnej ochrony historycznej struktury przestrzennej, strefy ochrony zachowanych elementów zabytkowych, strefy ochrony krajobrazu kulturowego, strefy ekspozycji zespołu zabytkowego.

6.7. Ochrona zabytków archeologicznych

Zgodnie z ustawą o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, zabytkiem archeologicznym jest zabytek nieruchomy, będący powierzchnią, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów albo zabytek ruchomy, będący tym wytworem. Na rysunkach Studium oznaczono stanowiska archeologiczne posiadające lokalizację¹⁷:

- nieruchome zabytki archeologiczne znane z kwerendy, o ustalonej lokalizacji, których weryfikacja w terenie przyniosła wynik negatywny oznaczono trójkątem wypełnionym,
- znalezisko pojedyncze, ślad osadnictwa lub stanowisko archeologiczne o powierzchni do 1 ara oznaczono punktem wypełnionym,
- stanowisko archeologiczne o powierzchni powyżej 1 ara oznaczono okręgiem lub owalem zakreskowanym.

Tabela 8 Wykaz stanowisk archeologicznych (stan na grudzień 2021 r.)

Lp	Miejscowość	Nr stanowiska	Funkcja obiektu	Blizsza chronologia
1	Stryj	AZP 66-76/2 nr 1	Osada? Ślad Osadnictwa Ślad Osadnictwa Ślad Osadnictwa	Nieokreślona Neolit Wczesne średniowiecze Późne średniowiecze XVIII w. Nieokreślona
2	Stryj	AZP 66-76/3 nr 2	Ślad Osadnictwa Ślad Osadnictwa	Pradzieje XIX w.
3	Stryj	AZP 66-76/4 nr 3	Ślad Osadnictwa Ślad Osadnictwa Osada?	Neolit Pradzieje Okres nowożytny
4	Stryj	AZP 66-76/5 nr 4	Osada?	Okres nowożytny
5	Stryj	AZP 66-76/7 nr 6	Osada?	XVIII w.
6	Stryj	AZP 66-76/8 nr 7	Osada?	XVIII – XIX w.
7	Stryj	AZP 66-76/9 nr 8	Ślad osadniczy Osada	Epoka kamienia – wczesna epoka brązu XVIII – XIX w.
8	Stryj	AZP 66-76/10 nr 9	Osada? Osada	Średniowiecze XVIII – XIX w.
9	Gęsia Wólka	AZP 66-76/11 nr 1	Osada	Okres Nowożytny
10	Gęsia Wólka	AZP 66-76/12 nr 2	Ślad Osadnictwa Ślad Osadnictwa Ślad Osadnictwa Ślad Osadnictwa Osada	Nieokreślona Wczesne średniowiecze Późne średniowiecze XIV – p. XV w. Okres nowożytny

¹⁷ zgodnie z Instrukcją opracowania Karty Ewidencyjnej Zabytku Archeologicznego, Narodowy Instytut Dziedzictwa, Warszawa 2012

Lp	Miejscowość	Nr stanowiska	Funkcja obiektu	Blizsza chronologia
11	Gęsia Wólka	AZP 66-76/13 nr 3	Obozowisko	Wczesny mezolit (?)
12	Gęsia Wólka	AZP 66-76/14 nr 4	Ślad Osadnictwa Ślad Osadnictwa Osada?	Pradzieje Pradzieje XVIII w.
13	Huta Zadybska	AZP 66-76/15 nr 1	Osada	XVIII w.
14	Sokola	AZP 66-76/16 nr 1	Ślad Osadnictwa Osada?	Późne średniowiecze XVIII w.
15	Sokola	AZP 66-76/17 nr 2	Ślad Osadnictwa Ślad Osadnictwa Osada?	Epoka brązu? Średniowiecze Okres Nowożytny
16	Sokola	AZP 66-76/18 nr 3	Ślad Osadnictwa Osada? Osada	Nieokreślona Średniowiecze? XVI – XVIII w.
17	Sokola	AZP 66-76/19 nr 4	Osada?	XVIII w.
18	Sokola	AZP 66-76/20 nr 5	Osada Ślad Osadnictwa	XVIII w. Nieokreślona
19	Sokola	AZP 66-76/21 nr 6	Ślad Osadnictwa Ślad Osadnictwa Osada	Neolit? XVI – XVII w. Okres Nowożytny
20	Sokola	AZP 66-76/22 nr 7	Osada? Osada	Średniowiecze XVIII – XIX w.
21	Sokola	AZP 66-76/23 nr 8	Ślad Osadnictwa Osada	Epoka kamienia – wczesna epoka żelaza XVIII w.
22	Sokola	AZP 66-76/24 nr 9	Ślad Osadnictwa Osada? Osada Osada? Osada	Nieokreślony Wczesne średniowiecze Późne średniowiecze XVI w. XVIII – XIX w.
23	Kokoszka	AZP 66-76/25 nr 1	Ślad Osadnictwa Ślad Osadnictwa	Epoka brązu XVIII w.
24	Wola Zadybska	AZP 67-74/1 nr 1	Ślad Osadnictwa Ślad Osadnictwa Osada Osada	Wczesne średniowiecze XI-XII w. Późne średniowiecze XV w. Okres Nowożytny XVII w. Okres Nowożytny XVIII w.
25	Wola Zadybska	AZP 67-74/2 nr 2	Ślad Osadnictwa Osada	Okres Nowożytny XVII w. Okres Nowożytny XVIII w.
26	Wola Zadybska	AZP 67-74/3 nr 3	Ślad Osadnictwa Osada	Epoka kamienia Okres nowożytny XVIII w.
27	Wola Zadybska	AZP 67-74/4 nr 4	Ślad Osadnictwa Ślad Osadnictwa Ślad Osadnictwa	Okres Nowożytny XVI-XVII w. Okres Nowożytny XVII w. Okres Nowożytny XVIII w.
28	Wola Zadybska	AZP 67-74/5 nr 5	Ślad Osadnictwa Ślad Osadnictwa	Okres Nowożytny XVII w. Okres Nowożytny XVIII w.
29	Wola Zadybska	AZP 67-74/6 nr 6	Osada	Wczesne średniowiecze VII-X w.
30	Rybaki	AZP 67-74/7 nr 1	Ślad Osadnictwa	Epoka kamienia

Lp	Miejscowość	Nr stanowiska	Funkcja obiektu	Bliższa chronologia
31	Kłoczew	AZP 67-75/1 nr 1	Cmentarzysko	III – poł. IV w.
32	Kłoczew	AZP 67-75/2 nr 2	Osada Osada	Okres Nowożytny XVII w. Okres Nowożytny XVIII w.
33	Kłoczew	AZP 67-75/3 nr 3	Ślad Osadnictwa Ślad Osadnictwa Osada Osada	Epoka kamienia Wczesne średniowiecze VIII-IX w. Okres Nowożytny XVII w. Okres Nowożytny XVIII w.
34	Stare Zadybie	AZP 67-75/4 nr 1	Ślad Osadnictwa Ślad Osadnictwa Ślad Osadnictwa	Wczesne średniowiecze XI-XII w. Średniowiecze XIV-XV w. Okres nowożytny XVIII w.
35	Stare Zadybie	AZP 67-75/5 nr 2	Ślad Osadnictwa Osada Osada	Wczesne średniowiecze XI-XII w. Okres Nowożytny XVII w. Okres Nowożytny XVIII w.
36	Stare Zadybie	AZP 67-75/6 nr 3	Ślad Osadnictwa Ślad Osadnictwa	Okres Nowożytny XVII w. Okres Nowożytny XVIII w.
37	Kłoczew	AZP 67-75/7 nr 4	Ślad Osadnictwa Osada	Średniowiecze XIV-XV w. Okres Nowożytny XVIII w.
38	Kłoczew	AZP 67-75/8 nr 5	Ślad Osadnictwa Ślad Osadnictwa Ślad Osadnictwa Ślad Osadnictwa	Epoka kamienia – weź Średniowiecze XV w. Okres Nowożytny XVII w. Okres Nowożytny XVIII w.
39	Kurzelaty	AZP 67-75/9 nr 1	Ślad Osadnictwa Osada	Wczesne średniowiecze X-XI w Okres Nowożytny XVII w.
40	Kolonia Wola Zadybska	AZP 67-75/10 nr 1	Ślad Osadnictwa Osada	Okres Nowożytny XVII w. Okres Nowożytny XVIII w.
41	Kąty	AZP 67-75/11 nr 1	Osada Ślad Osadnictwa	Okres Nowożytny XVII w. Okres Nowożytny XVIII w.
42	Zaryte	AZP 67-75/12 nr 1	Ślad Osadnictwa Osada	Późny ? mezolit Okres nowożytny XVIII w.
43	Zaryte	AZP 67-75/13 nr 2	Ślad Osadnictwa Osada	Okres Nowożytny XVII w. Okres Nowożytny XVIII w.
44	Zaryte	AZP 67-75/14 nr 3	Ślad Osadnictwa	Epoka kamienia – weź
45	Zaryte	AZP 67-75/15 nr 4	Ślad Osadnictwa Ślad Osadnictwa	Średniowiecze XV w. Okres Nowożytny XVIII w.
46	Stare Zadybie	AZP 67-75/16 nr 4	Osada	Okres Nowożytny XVIII w.
47	Stare Zadybie	AZP 67-75/17 nr 5	Ślad Osadnictwa Osada Osada	Epoka kamienia – weź Okres Nowożytny XVII w. Okres Nowożytny XVIII w.
48	Stare Zadybie	AZP 67-75/18 nr 6	Ślad Osadnictwa Ślad Osadnictwa Osada	Wczesne średniowiecze XI-XII w. Okres Nowożytny XVII w. Okres Nowożytny XVIII w.
49	Stare Zadybie	AZP 67-75/19 nr 7	Osada	Okres Nowożytny XVIII w.

Lp	Miejscowość	Nr stanowiska	Funkcja obiektu	Blizsza chronologia
50	Stare Zadybie	AZP 67-75/20 nr 8	Osada Osada	Okres Nowozytny XVII w. Okres Nowozytny XVIII w.
51	Stare Zadybie	AZP 67-75/21 nr 9	Osada	Okres Nowozytny XVIII w.
52	Stare Zadybie	AZP 67-75/22 nr 10	Ślad Osadnictwa	Epoka kamienia – weż
53	Stare Zadybie	AZP 67-75/23 nr 11	Ślad Osadnictwa Osada	Okres Nowozytny XVII w. Okres Nowozytny XVIII w.
54	Stare Zadybie	AZP 67-75/24 nr 12	Ślad Osadnictwa Ślad Osadnictwa Osada Osada	Wczesne średniowiecze XI-XII w. Średniowiecze XIV-XV w. Okres Nowozytny XVII w. Okres Nowozytny XVIII w.
55	Stare Zadybie	AZP 67-75/25 nr 13	Ślad Osadnictwa Osada	Okres Nowozytny XVII w. Okres Nowozytny XVIII w.
56	Stare Zadybie	AZP 67-75/26 nr 14	Ślad Osadnictwa Osada	Wczesne średniowiecze VIII-IX w. Okres Nowozytny XVIII w.
57	Stare Zadybie	AZP 67-75/27 nr 15	Ślad Osadnictwa Ślad Osadnictwa Osada	Wczesne średniowiecze IX-X w. Średniowiecze XIV-XV w. Okres Nowozytny XVIII w.
58	Gózd	AZP 67-76/1 nr 1	Ślad Osadnictwa	Epoka kamienia – weż
59	Gózd	AZP 67-76/2 nr 2	Ślad Osadnictwa Ślad Osadnictwa Ślad Osadnictwa Osada	Wczesne średniowiecze przed X w. Średniowiecze XIV w. Okres Nowozytny XVII w. Okres Nowozytny XVIII w.
60	Gózd	AZP 67-76/3 nr 3	Ślad Osadnictwa Ślad Osadnictwa Osada Osada	Wczesne średniowiecze XI-XII w. Wczesne średniowiecze XIII w. Okres Nowozytny XVII w. Okres Nowozytny XVIII w.
61	Gózd	AZP 67-76/4 nr 4	Osada	Okres Nowozytny XVIII w.
62	Kłoczew	AZP 67-76/5 nr 6	Ślad Osadnictwa Osada Ślad Osadnictwa Osada Osada	Epoka kamienia – weż Wczesne średniowiecze XII-XIII w. Średniowiecze XIV w. Okres Nowozytny XVII w. Okres Nowozytny XVIII w.
63	Padarz	AZP 67-76/6 nr 1	Ślad Osadnictwa Osada	Okres Nowozytny XVII w. Okres Nowozytny XVIII w.
64	Gózd	AZP 67-76/7 nr 5	Ślad Osadnictwa Ślad Osadnictwa Ślad Osadnictwa	Epoka kamienia – weż Okres Nowozytny XVII w. Okres Nowozytny XVIII w.
65	Gózd	AZP 67-76/8 nr 6	Osada	Okres Nowozytny XVIII w.
66	Gózd	AZP 67-76/9 nr 7	Osada	Okres Nowozytny XVIII w.
67	Gózd	AZP 67-76/10 nr 8	Osada Osada	Okres Nowozytny XVII w. Okres Nowozytny XVIII w.
68	Gózd	AZP 67-76/11 nr 9	Ślad Osadnictwa Osada Osada	Średniowiecze XIV - XV w. Okres Nowozytny XVII w. Okres Nowozytny XVIII w.

Lp	Miejscowość	Nr stanowiska	Funkcja obiektu	Blizsza chronologia
69	Gózd	AZP 67-76/12 nr 10	Ślad Osadnictwa Ślad Osadnictwa Ślad Osadnictwa Osada	Wczesne średniowiecze przed X w. Wczesne średniowiecze XIII w. Okres Nowożytny XVII w. Okres Nowożytny XVIII w.
70	Gózd	AZP 67-76/13 nr 11	Osada Osada	Okres Nowożytny XVII w. Okres Nowożytny XVIII w.
71	Gózd	AZP 67-76/14 nr 12	Ślad Osadnictwa Ślad Osadnictwa	Kultura grobów kloszowych – weź Średniowiecze XIV - XV w.
72	Gózd	AZP 67-76/15 nr 13	Ślad Osadnictwa Ślad Osadnictwa Ślad Osadnictwa	Wczesne średniowiecze przed X w. Średniowiecze XIV - XV w. Okres Nowożytny XVIII w.
73	Gózd	AZP 67-76/16 nr 14	Osada Osada	Okres Nowożytny XVII w. Okres Nowożytny XVIII w.
74	Sokola	AZP 67-76/17 nr 10	Ślad Osadnictwa	Wczesne średniowiecze VIII - IX w.
75	Sokola	AZP 67-76/18 nr 11	Ślad Osadnictwa	Wczesne średniowiecze VIII - IX w.
76	Bramka	AZP 67-76/19 nr 1	Ślad Osadnictwa Ślad Osadnictwa Ślad Osadnictwa	Wczesne średniowiecze XI-XII w. Okres Nowożytny XVII w. Okres Nowożytny XVIII w.
77	Bramka	AZP 67-76/20 nr 2	Ślad Osadnictwa Osada	Średniowiecze XIV - XV w. Okres Nowożytny XVIII w.
78	Bramka	AZP 67-76/21 nr 3	Osada Osada	Okres Nowożytny XVII w. Okres Nowożytny XVIII w.
79	Bramka	AZP 67-76/22 nr 4	Ślad Osadnictwa Ślad Osadnictwa Osada	Wczesne średniowiecze XII-XIII w. Okres Nowożytny XVII w. Okres Nowożytny XVIII w.
80	Bramka	AZP 67-76/23 nr 5	Ślad Osadnictwa Osada	Okres Nowożytny XVII w. Okres Nowożytny XVIII w.
81	Gęsia Wólka	AZP 67-76/24 nr 3	Ślad Osadnictwa Osada	Okres Nowożytny XVII w. Okres Nowożytny XVIII w.
82	Gęsia Wólka	AZP 67-76/25 nr 4	Ślad Osadnictwa Ślad Osadnictwa Ślad Osadnictwa Osada Osada	Wczesne średniowiecze przed X w. Wczesne średniowiecze po X w. Średniowiecze XV w. Okres Nowożytny XVII w. Okres Nowożytny XVIII w.
83	Kłoczew	AZP 67-76/26 nr 7	Ślad Osadnictwa Ślad Osadnictwa	Paleolit górny Okres Nowożytny XVIII w.
84	Kłoczew	AZP 67-76/27 nr 8	Ślad Osadnictwa	Epoka kamienia – weź
85	Kłoczew	AZP 67-76/28 nr 9	Ślad Osadnictwa	Epoka kamienia – weź
86	Kłoczew	AZP 67-76/29 nr 10	Ślad Osadnictwa Osada Ślad Osadnictwa	Wczesne średniowiecze VII - VIII w. Okres Nowożytny XVII w. Okres Nowożytny XVIII w.
87	Kłoczew	AZP 67-76/30 nr 11	Ślad Osadnictwa Osada Osada	Wczesne średniowiecze po X w. Okres Nowożytny XVII w. Okres Nowożytny XVIII w.
88	Kłoczew	AZP 67-76/31 nr 12	Ślad Osadnictwa Osada	Okres Nowożytny XVII w. Okres Nowożytny XVIII w.
89	Kłoczew	AZP 67-76/32 nr 13	Ślad Osadnictwa Ślad Osadnictwa Ślad Osadnictwa Osada	Epoka kamienia – weź Wczesne średniowiecze przed X w. Wczesne średniowiecze XI-XII w. Okres Nowożytny XVII w.

Lp	Miejscowość	Nr stanowiska	Funkcja obiektu	Bliższa chronologia
			Ślad Osadnictwa	Okres Nowożytny XVIII w.
90	Kłoczew	AZP 67-76/33 nr 14	Ślad Osadnictwa Ślad Osadnictwa Osada Osada	Wczesne średniowiecze XII-XIII w. Średniowiecze XV w. Okres Nowożytny XVII w. Okres Nowożytny XVIII w.
91	Kłoczew	AZP 67-76/34 nr 15	Ślad Osadnictwa Ślad Osadnictwa Osada Ślad Osadnictwa	Kultura Łużycka – epoka brązu Wczesne średniowiecze przed X w. Okres Nowożytny XVII w. Okres Nowożytny XVIII w.
92	Kłoczew	AZP 67-76/35 nr 16	Ślad Osadnictwa Ślad Osadnictwa	Wczesne średniowiecze po X w. Okres Nowożytny XVIII w.
93	Kłoczew	AZP 67-76/36 nr 17	Ślad Osadnictwa Ślad Osadnictwa	Epoka kamienia – weż Okres Nowożytny XVIII w.
94	Kłoczew	AZP 67-76/37 nr 18	Ślad Osadnictwa	Epoka kamienia – weż
95	Kawęczyn	AZP 67-76/38 nr 1	Ślad Osadnictwa	Epoka kamienia – weż
96	Kawęczyn	AZP 67-76/39 nr 2	Ślad Osadnictwa Ślad Osadnictwa	Okres Nowożytny XVII w. Okres Nowożytny XVIII w.
97	Kawęczyn	AZP 67-76/40 nr 3	Ślad Osadnictwa Ślad Osadnictwa	Okres Nowożytny XVII w. Okres Nowożytny XVIII w.
98	Janopol	AZP 68-75/1 nr 1	Ślad Osadnictwa	Epoka brązu
99	Janopol	AZP 68-75/2 nr 2	Ślad Osadnictwa Ślad Osadnictwa Ślad Osadnictwa Osada	Pradzieje Epoka brązu Wczesne średniowiecze Okres Nowożytny XVII – XVIII w.
100	Wylezin	AZP 68-75/4 nr 1	Ślad Osadnictwa	Epoka brązu – weż
101	Wylezin	AZP 68-75/5 nr 2	Osada Ślad Osadnictwa Ślad Osadnictwa Osada Ślad Osadnictwa Osada Osada Osada	Pradzieje Pradzieje Wczesne średniowiecze Późne średniowiecze Okres Nowożytny XVI w. Okres Nowożytny XVII w. Okres Nowożytny XVII - XVIII w. Okres Nowożytny XVIII w.
102	Wylezin	AZP 68-75/6 nr 3	Osada	Okres Nowożytny XVI - XVII w.
103	Wylezin	AZP 68-75/7 nr 4	Osada	Okres Nowożytny XVII w.
104	Wylezin	AZP 68-75/8 nr 5	Osada	Okres Nowożytny XVII w.
105	Wylezin	AZP 68-75/9 nr 6	Osada	Okres Nowożytny XVII w.
106	Janopol	AZP 68-75/10 nr 3	Osada	Okres Nowożytny XVI - XVII w.
107	Janopol	AZP 68-75/11 nr 4	Osada Osada Osada	Wczesne średniowiecze Późne średniowiecze Okres Nowożytny XVI - XVII w.
108	Janopol	AZP 68-75/12 nr 5	Osada	Okres Nowożytny XVI - XVII w.
109	Janopol	AZP 68-75/13 nr 6	Osada	Okres Nowożytny

Lp	Miejscowość	Nr stanowiska	Funkcja obiektu	Blizsza chronologia
110	Janopol	AZP 68-75/14 nr 7	Osada Osada	Epoka brązu Okres Nowożytny XVI - XVII w.
111	Kłoczew	AZP 68-75/15 nr 19	Ślad Osadnictwa Osada	Pradzieje Okres Nowożytny XVI w
112	Kłoczew	AZP 68-75/16 nr 20	Ślad Osadnictwa	Epoka brązu
113	Przykwa	AZP 68-75/17 nr 1	Ślad Osadnictwa Osada	Pradzieje Okres Nowożytny XVI - XVII w.
114	Przykwa	AZP 68-75/18 nr 2	Osada	Okres Nowożytny XVII - XVIII w.
115	Przykwa	AZP 68-75/19 nr 3	Osada	Okres Nowożytny XVII - XVIII w.
116	Przykwa	AZP 68-75/20 nr 4	Osada	Okres Nowożytny XVII - XVIII w.
117	Przykwa	AZP 68-75/21 nr 5	Osada	Okres Nowożytny XVI w
118	Przykwa	AZP 68-75/22 nr 6	Osada	Okres Nowożytny XVII - XVIII w.
119	Przykwa	AZP 68-76/13 nr 7	Osada	Okres Nowożytny XVII - XVIII w.
120	Kłoczew	AZP 68-76/14 nr 21	Osada	Okres Nowożytny XVII - XVIII w.
121	Kłoczew	AZP 68-76/15 nr 22	Osada	Okres Nowożytny XVII - XVIII w.
122	Kawęczyn	AZP 68-76/16 nr 5	Osada	Okres Nowożytny XVII - XVIII w.
123	Kawęczyn	AZP 68-76/17 nr 6	Osada	Okres Nowożytny XVII - XVIII w.
124	Kawęczyn	AZP 68-76/18 nr 7	Osada	Okres Nowożytny XVII - XVIII w.
125	Padarz	AZP 68-76/19 nr 2	Osada	Okres Nowożytny XVII - XVIII w.
126	Padarz	AZP 68-76/20 nr 3	Osada	Okres Nowożytny XVII - XVIII w.
127	Padarz	AZP 68-76/21 nr 4	Osada	Okres Nowożytny XVI - XVII w.
128	Padarz	AZP 68-76/22 nr 5	Osada	Okres Nowożytny XVII - XVIII w.
129	Padarz	AZP 68-76/23 nr 6	Ślad Osadnictwa Osada	Pradzieje Okres Nowożytny XVII - XVIII w.
130	Rzyczyna	AZP 68-76/24 nr 1	Osada	Okres Nowożytny XVII - XVIII w.
131	Rzyczyna	AZP 68-76/25 nr 2	Osada	Okres Nowożytny XVII - XVIII w.
132	Rzyczyna	AZP 68-76/26 nr 3	Osada	Okres Nowożytny XVII - XVIII w.
133	Czernic	AZP 68-76/27	Osada	Późne średniowiecze XV w.

Lp	Miejscowość	Nr stanowiska	Funkcja obiektu	Bliższa chronologia
		nr 1	Osada Osada	Okres Nowożytny XVI w Okres Nowożytny XVII - XVIII w.
134	Czernic	AZP 68-76/28 nr 2	Osada	Okres Nowożytny XVI - XVII w.
135	Czernic	AZP 68-76/29 nr 3	Ślad Osadnictwa Osada	XVI w. Okres Nowożytny XVII - XVIII w.
136	Czernic	AZP 68-76/30 nr 4	Osada	Okres Nowożytny XVI - XVII w.
137	Czernic	AZP 68-76/31 nr 5	Osada	Okres Nowożytny XVII - XVIII w.
138	Czernic	AZP 68-76/32 nr 6	Osada	Okres Nowożytny XVI - XVII w.
139	Czernic	AZP 68-76/33 nr 7	Osada	Okres Nowożytny XVI - XVIII w.
140	Czernic	AZP 68-76/34 nr 8	Osada	Okres Nowożytny XVII - XVIII w.
141	Czernic	AZP 68-76/35 nr 9	Ślad Osadnictwa Osada Osada	Późne średniowiecze Okres Nowożytny XVI w Okres Nowożytny XVII - XVIII w.
142	Czernic	AZP 68-76/36 nr 10	Osada	Okres Nowożytny XVI - XVII w.

Źródło: Lubelski Wojewódzki Konserwator Zabytków, stan na grudzień 2021 r.

6.8. Zabytki ruchome

Na obszarze gminy Kłoczew do szczególnie wartościowych obiektów należy wyposażenie kościoła w Kłoczewie.

6.9. Parki kulturowe

Na terenie gminy nie ma aktualnie wyznaczonych oraz nie przewiduje się wyznaczania parków kulturowych.

6.10. Pomnik historii

Na obszarze gminy Kłoczew brak jest ustanowionych pomników historii, a także obszarów objętych ochroną na podstawie prawa międzynarodowego tzn. brak jest obszarów wpisanych na Listę Światowego Dziedzictwa.

6.11. Zagrożenia

Na terenie gminy Kłoczew głównymi zagrożeniami dla zasobów dziedzictwa kulturowego są:

- degradacja zabudowy,
- działania inwestycyjne bez kontroli służb konserwatorskich związane z rozbudową, przebudową, remontami, wymianą stolarki okiennej, wymianą pokrycia dachów, remonty częściowe, nowe otwory okienne i drzwiowe,
- brak nadzoru,
- brak ustaleń w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego,

- lokalizowanie nowych obiektów bez uwzględnienia istniejącej substancji zabytkowej,
- wtórne podziały własnościowe i geodezyjne zespołów rezydencjonalnych,
- niszczenie zabytków archeologicznych w tym samowolnie realizowane prace budowlane i ziemne,
- ingerencja w krajobraz poprzez zabudowę terenów otaczających obiekt zabytkowy,
- lokowanie wtórnych dominant przestrzennych,
- postępująca degradacja zabudowy zespołów, zwłaszcza folwarcznych z zanikaniem zabudowy,
- pogarszający się stan techniczny obiektów sakralnych.

6.12.Ochrona

W celu ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków niezbędne jest:

- ochrona zabytków i stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków oraz obejmowanie ochroną prawną obiektów i stanowisk nie wpisanych do rejestru poprzez ustalenia planów miejscowych,
- prowadzenie działalności inwestycyjnej i rolniczej z dbałością o dziedzictwo kulturowe w tym stanowiska archeologiczne,
- zachowanie charakteru zabudowy oraz dostosowania nowej zabudowy do zabudowy historycznej w obrębie całej gminy ze szczególną troską o obszary wpisane do rejestru zabytków,
- zachowanie historycznych układów ruralistycznych oraz ich ochrona poprzez ustalenia w planach miejscowych,
- podnoszenie świadomości lokalnej co do wartości spuścizny historycznej oraz jej wpływu na turystykę i agroturystykę,
- zachowanie wartościowych zasobów dziedzictwa kulturowego i krajobrazu decydujących o tożsamości gminy.

7. Rekomendacje i wnioski zawarte w audycie krajobrazowym lub określenia przez audyt krajobrazowy granic krajobrazów priorytetowych

Ze względu na brak obowiązującego audytu krajobrazowego w studium nie zawarto zapisów dotyczących rekomendacji, wniosków oraz ustaleń wynikających z audytu krajobrazowego (art. 10 ust. 1 pkt 4a ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym).

8. Warunki i jakość życia mieszkańców, w tym ochrona ich zdrowia

8.1. Ludność¹⁸

Według Narodowego Spisu Powszechnego 2002 r. w gminie Kłoczew zamieszkiwało 7489 osób. Średnia gęstość zaludnienia wynosiła ok. 52 osób/km². Według Narodowego Spisu Powszechnego w 2011 r. w gminie Kłoczew zamieszkiwało 7490 osób. Średnia gęstość zaludnienia była taka sama i wynosiła ok. 52 osoby/km². Na podstawie danych ze spisów powszechnych liczba mieszkańców pozostaje taka sama na przestrzeni lat. Zestawiając te dane z danymi z lat 2012 - 2019, zauważalne jest utrzymywanie się liczby mieszkańców na podobnym poziomie wahającym się od 7439 do 7142 z zauważalną tendencją spadkową. Według danych na dzień 31.12.2019 gminę Kłoczew zamieszkiwało 7142 osób. W porównaniu do roku 2002, liczba mieszkańców gminy zmalała o 347 osób. Wskaźnik średniej gęstości zaludnienia pozostaje na nieco mniejszym poziomie niż w 2012 roku, tj.: 50 osoby/km². Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców w gminie Kłoczew z ostatnich 5 lat był zróżnicowany i wyniósł kolejno w: 2015 r.: -0,27, 2016 r.: 0,96, 2017 r.: -0,41, 2018 r.: -3,05, 2019 r.: 1,26. Struktura ludności wg ekonomicznych grup wieku wskazuje na starzenie się społeczności lokalnej. Zgodnie z danymi GUS udział osób w wieku przedprodukcyjnym zmniejszył się, w roku 2012 wynosił - 21,5%, a w 2019 - 21,1% ludności ogółem. W tym samym czasie udział osób w wieku produkcyjnym również zmniejszył się z 59,9% do 58,9%. Udział osób w wieku poprodukcyjnym wzrósł z 18,6% do 20,0%.

8.2. Migracje¹⁹

W gminie Kłoczew w latach 2012 – 2019 obserwowane jest zróżnicowane saldo migracji. Zasadniczo saldo migracji jest ujemne. W latach 2012-2019 wynosiło od -7 osób w 2012 roku do -75 osób w 2019 roku. Wg danych GUS w ostatnich latach odpływ liczby mieszkańców jest zróżnicowany, jednakże bez wyraźnej tendencji wzrostowej. Zauważalny jest charakter wewnętrzny migracji, wymeldowania za granicę stanowią mały procent salda migracji.

8.3. Struktura gospodarki²⁰

Zgodnie z danymi GUS z lat 2012 - 2019 w gminie Kłoczew wzrosła liczba podmiotów gospodarczych. Na koniec roku 2012 w gminie funkcjonowały 324 podmioty, a na koniec 2019 roku liczba ta wzrosła do 415 z czego ponad 96% w 2019 roku stanowiły podmioty gospodarcze sektora prywatnego. Ponad 82% wszystkich podmiotów stanowią osoby

¹⁸ Na podstawie danych GUS, BDL, lata 2002-2019

¹⁹ Na podstawie danych GUS, BDL, lata 2012-2019

²⁰ Na podstawie danych GUS, BDL, lata 2012-2019

Podstawowa im. Henryka Sienkiewicza, Publiczne Gimnazjum, Punkt Przedszkolny „Radosne przedszkola w Gminie Kłoczew” oraz Samorządowy Punkt Przedszkolny przy Zespole Szkół. Na terenie gminy Kłoczew zlokalizowane są jeszcze trzy placówki szkolne: Szkoła Podstawowa im. Jana Kupczyka w Woli Zadybskiej, Szkoła Podstawowa w Kawęczynie i Szkoła Podstawowa im. 1 Pułku Lotnictwa Myśliwskiego „Warszawa” w Starym Zadybiu.

Współczynnik skolaryzacji brutto²³ dla szkolnictwa podstawowego na koniec roku 2018 wyniósł 87,54%.

Dalszą edukację młodzież kontynuuje w szkołach zlokalizowanych na terenie Żelechowa, Adamowa, Ryk oraz Sobieszyna.

8.6. Opieka medyczna

Na terenie gminy Kłoczew potrzeby związane z ochroną zdrowia zabezpieczają: Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej SAN-DEM Ośrodek Zdrowia, MEDIVITA-Ośrodek Zdrowia w Kłoczewie, MEDIVITA-Gabinet Lekarski w Czernicu i MEDIVITA-Ośrodek Zdrowia w Woli Zadybskiej.

W przypadku specjalistycznych usług medycznych mieszkańcy udają się do ośrodków i placówek służby zdrowia w Rykach, Radzynie Podlaskim, Łukowie oraz Lublinie. W przypadku konieczności hospitalizacji mieszkańcy korzystają przede wszystkim z usług Szpitala Powiatowego w Rykach.

Mieszkańcy w przypadku zaopatrzenia w środki farmaceutyczne w gminie zaopatrują się w aptekach w Kłoczewie.

W gminie Kłoczew brak jest jednostek opiekuńczych zapewniających opiekę społeczną w placówkach stacjonarnych, tzn. domów starców, domów dziecka, domów samotnej matki, noclegowni. Funkcjonuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kłoczewie zapewniający opiekę doraźną osobom będącym w trudnej sytuacji życiowej, oraz Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Dla osób ze szczególnymi potrzebami w gminie Kłoczew realizuje się działania mające na celu ułatwić wszystkim użytkownikom korzystanie z przestrzeni danego obiektu poprzez zwiększenie dostępności architektonicznej obiektów, dostępności cyfrowej oraz informacyjno-komunikacyjnej.

8.7. Kultura i sport

Głównym organizatorem w zakresie kultury i sportu jest Gminny Ośrodek Kultury w Kłoczewie, pod zarządem którego jest między innymi Biblioteka Publiczna w Kłoczewie.

²³ Na podstawie danych GUS, BDL, 2018 rok

Zajęcia prowadzone są w świetlicach wiejskich w miejscowościach: Gęsia Wólka, Gózd, Bramka, Nowe Zadybie, Sosnówka i Borucicha. Przy OSP znajdują się obiekty działające na rzecz kultury w postaci świetlic w miejscowościach: Stare Zadybie, Stryj, Wola Zadybska, Kokoszka, Przykwa, Janopol, Wylezin i Padarż.

W Gminnym Ośrodku Kultury prowadzone są m.in.: zajęcia muzyczne (nauka gry na gitarze, ukulele i pianinie), plastyczne, teatralne, taneczne, robotyka i programowanie, Klub Młodego Odkrywcy, zajęcia biblioteczne i Międzypokoleniowa Kuźnia Artystyczna.

Podstawowymi obiektami sportowo-rekreacyjnymi na obszarze gminy są kompleks boisk „Moje boisko – Orlik 2012” w Kłoczewie, boisko ogólnosportowe w Gozdzie oraz boiska sportowe o różnych standardach oraz przeznaczeniu w pozostałych miejscowościach, m.in.: w Starym Zadybiu i Przykwie.

Na terenie gminy Kłoczew funkcjonują kluby sportowe: Ludowy Zespół Sportowy „Piekielko” w Przykwie, Klub Sportowy „SPARTA” w Kłoczewie, Klub Sportowy „TORPEDO” w Kawęczynie i Uczniowski Klub Sportowy – UKS Dynamo Gózd.

Zgodnie z danymi GUS na koniec 2016 r. na terenie gminy funkcjonowało pięć klubów sportowych skupiających łącznie 215 członków.²⁴

8.8. Turystyka

Obszar gminy nie posiada bardzo rozwiniętej bazy usług turystycznych, ale istniejące walory w postaci czystego środowiska oraz korzystnych uwarunkowania przyrodniczo-krajobrazowych predysponują gminę do rozwoju turystyki i agroturystyki.

Zgodnie z danymi GUS na obszarze gminy Kłoczew funkcjonuje jeden obiekt noclegowy²⁵ Eko-Farma Żelechów Sp. z o.o. z 7 pokojami do dyspozycji.

Najważniejszym atutem gminy Kłoczew w kontekście rozwoju turystyki jest położenie na obszarze atrakcyjnym przyrodniczo i krajobrazowo. Do innych ważnych pod względem wypoczynkowym i turystycznym cech gminy należy zaliczyć:

- korzystne cechy klimatu lokalnego, sprzyjające rekreacji i wypoczynkowi,
- warunki przyrodnicze zapewniające rozwój kwalifikowanych form wypoczynku weekendowego, w tym szczególnie turystyki pieszej i rowerowej, hipicznej,
- wysokie walory krajobrazu kulturowego wsi z założeniami podworskimi w miejscowościach Jagodne i Stare Zadybie oraz atrakcje turystyczne, w tym np.: zespół kościelny w Kłoczewie,
- dobre położenie obok międzyregionalnego ciągu komunikacji drogowej – droga S17 relacji Warszawa – Lublin – Hrebenne przechodząca przez gminę Trojanów, co daje dogodne połączenie z Lublinem oraz Warszawą.

²⁴ Na podstawie danych GUS, BDL, stan na 19.09.2017 r.

²⁵ Na podstawie danych GUS, BDL, stan na 21.05.2020 r.

Szlaki turystyczne

Sieć tras rowerowych na obszarze gminy obejmuje szlak rowerowy pn. „Szlak Ziemi Łukowskiej” o charakterze turystyczno-rekreacyjnym. Projekt ścieżki rowerowej jest realizowany pod egidą Lokalnej Grupy Działania „Razem Ku Lepszej Przyszłości” z siedzibą w Łukowie. Obszarem działania grupy jest teren powiatu łukowskiego oraz dwie gminy z powiatu ryckiego: Kłoczew i Nowodwór. Przebieg szlaku dla każdej z gmin jest odrębny i zaprojektowany tak, aby ukazać jej walory i uroki turystyczne osobom aktywnie spędzającym czas. Całość szlaku w poszczególnych gminach stanowi skoordynowaną całość.

Na terenie Gminy Kłoczew trasa zaczyna się w miejscowości Huta Zadybska, a następnie biegnie przez miejscowości Stryj, Stare Zadybie, Kłoczew, Jagodne i Gózd i dalej do miejscowości Krzyda w sąsiedniej gminie.

9. Zagrożenie bezpieczeństwa ludności i jej mienia

Zgodnie z art. 163 pkt. 5 ustawy Prawo Wodne z dnia 20 lipca 2017 r. ochronę przed powodzią prowadzi się z uwzględnieniem map zagrożenia powodziowego, map ryzyka powodziowego oraz planów zarządzania ryzykiem powodziowym, w myśl art. 166 pkt 1 w celu zapewnienia ochrony ludności i mienia przed powodzią obszary szczególnego zagrożenia powodzią uwzględnia się w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy.

Zgodnie z ww. mapami zagrożenia powodziowego na obszarze gminy Kłoczew występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią w rejonie rzeki Okrzejka. Wyznaczono obszary szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat i raz na 100 lat oraz obszary zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat.

Na obszarze gminy nie ma zlokalizowanych zakładów potencjalnie zagrożonych wystąpieniem poważnych awarii.

Zapewnienie bezpieczeństwa ludności i jej mienia należy do obowiązków policji oraz straży pożarnej. Zagrożenie pożarowe obejmuje kompleksy leśne oraz tereny wiejskie. Nad bezpieczeństwem ludności na terenie gminy sprawuje pieczę Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Rykach, jak również Ochotnicze Straże Pożarne w Kłoczewie, Borucisze, Czernicu, Gęziej Wólce, Goździe, Janopolu, Kawęczynie, Kokoszce, Przykwie, Starym Zadybiu, Stryju, Woli Zadybskiej i Wylezinie oraz Komenda Powiatowa Policji w Rykach.

10. Potrzeby i możliwości rozwoju gminy

W 2015 roku opracowana została „Strategia Rozwoju Gminy Kłoczew na lata 2015-2021”, przyjęta Uchwałą nr XII/95/2015 Rady Gminy Kłoczew z dnia 4 września 2015 r., która została zaktualizowana uchwałą nr XXII/163/2020 Rady Gminy Kłoczew z dnia 25 maja 2020 r. w sprawie przyjęcia aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Kłoczew na lata 2015-2021. Strategia Rozwoju Gminy jest dokumentem, którego misją jest zapewnienie wysokiego standardu życia mieszkańców przy zachowaniu zrównoważonego rozwoju społecznego i gospodarczego. Wypełnienie misji będzie możliwe poprzez realizację głównych działań w postaci celów strategicznych:

Cel strategiczny I. Wzmocnienie rozwoju i podniesienie efektywności lokalnej gospodarki gminy Kłoczew:

- 1.1. Rozwój infrastruktury technicznej i potencjału inwestycyjnego gminy Kłoczew,
- 1.2. Wzmocnienie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości,
- 1.3. Podniesienie konkurencyjności gospodarstw rolnych poprzez rozwój branży rolno-spożywczej na terenie gminy.

Cel strategiczny II. Zwiększenie atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej gminy Kłoczew w oparciu o zasoby przyrodniczo-kulturowe:

- 2.1. Wypracowanie i rozwój zintegrowanego produktu turystycznego,
- 2.2. Rozwój infrastruktury turystycznej,
- 2.3 Marketing i promocja gospodarcza gminy Kłoczew.

Cel strategiczny III. Promocja gospodarki niskoemisyjnej i wykorzystanie energetyki odnawialnej w rozwoju gminy Kłoczew:

- 3.1. Rozbudowa infrastruktury odnawialnych źródeł energii,
- 3.2 Promocja gospodarki niskoemisyjnej,
- 3.3 Ochrona obiektów dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego.

Cel strategiczny IV. Inwestowanie w kapitał ludzki i podnoszenie poziomu wiedzy mieszkańców:

- 4.1. Podniesienie jakości infrastruktury edukacyjnej i społecznej na terenie gminy,
- 4.2 Rozwijanie sfery kultury i podnoszenie aktywności mieszkańców,
- 4.3 Promocja wśród mieszkańców kształcenia przez całe życie i postaw prospołecznych.

Rozwój gminy uwzględniony zostały również na szczeblu powiatowym w opracowanej w 2015 roku „Strategii Rozwoju Powiatu Ryckiego na lata 2015-2022”, przyjętej Uchwałą nr XV/74/15 Rady Powiatu w Rykach z dnia 29 grudnia 2015 r., w której uznano, że misją powiatu jest zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy Powiatu Ryckiego poprzez efektywne wykorzystanie potencjału regionu do budowania marki oraz pozycji

ekonomicznej w województwie lubelskim. Cel ten zostanie osiągnięty poprzez realizację poniższych celów:

- Cel strategiczny 1 Zdrowie&Pomoc społeczna: Zapewnienie wysokiej jakości usług zdrowotnych i społecznych w celu podniesienia jakości życia mieszkańców powiatu i regionu;
- Cel strategiczny 2 Infrastruktura publiczna, w szczególności techniczna& Środowisko&usługi publiczne: Wzmocnienie bazy infrastrukturalnej w celu świadczenia wysokiej jakości usług publicznych oraz zapewnienie odpowiednich warunków do zrównoważonego rozwoju;
- Cel strategiczny 3 Edukacja&Sport: Poprawa stanu infrastruktury oświatowej i sportowej na terenie Powiatu Ryckiego;
- Cel strategiczny 4 Rynek pracy&bezrobocie&demografia: Zapewnienie dogodnych warunków do rozwoju przedsiębiorczości i budowanie kompetencji zasobów pracy w Powiecie Ryckim w oparciu o zasoby surowcowe regionu, walory przyrodnicze i potencjał ludzki;
- Cele strategiczny 5 Turystyka, rekreacja&kultura i dziedzictwo kulturowe: Wielofunkcyjny rozwój obszaru powiatu z pełnym wykorzystaniem potencjału do rozwoju społeczno-gospodarczego.

10.1. Analizy ekonomiczne, środowiskowe i społeczne

10.1.1. Analizy ekonomiczne

Budżet gminy Kłoczew zasilany jest z następujących źródeł:

- podatków i opłat – od nieruchomości, rolnych, leśnych, od środków transportu, od spadków i darowizn, opłat targowych, opłat skarbowych,
- udziałów w podatkach dochodowych – część podatku dochodowego płaconego przez mieszkańców lub firmy,
- subwencji – środki pochodzące z budżetu państwa, na finansowanie miasta i gmin bez wskazania celu, na jaki mają być przeznaczone,
- dotacji – środki pochodzące od innych podmiotów, w tym z budżetu państwa muszą być wykorzystywane na określony cel,
- dochodów pozostałych – najem i dzierżawa budynków i gruntów, sprzedaż nieruchomości, darowizny.

Dochody własne gminy Kłoczew, składające się z podatków, opłat, udziałów w podatkach dochodowych oraz dochodów z majątku, na przestrzeni ostatnich lat systematycznie rosną.

Analizując dane GUS²⁶ za lata 2012-2019, dochody gminy w 2019 r. były o blisko 37% wyższe w porównaniu do 2012 r. i wyniosły ponad 8,42 mln zł.

Również subwencje ogólne zasilające budżet gminy na przestrzeni ostatnich lat prezentują powolny wzrost. W porównaniu do 2012 roku, w 2018 roku wzrost ten wyniósł 1%. Wysokość subwencji w 2019 r. wyniosła ponad 12,7 mln zł.

Wysokości dotacji charakteryzuje duże zróżnicowanie w poszczególnych latach, co wynika m.in. z prowadzonych aktualnie inwestycji i programów. W latach 2012-2018 dotacje wynosiły od 9,4 mln zł w 2012 r. do 17,4 mln zł w 2019 r. Łącznie dochody gminy Kłoczew na przestrzeni lat 2012-2019 kształtowały się korzystnie i prezentowały stały poziom.

Z ww. środków finansowane są:

- oświata i wychowanie: przedszkola, szkoły podstawowe i gimnazja,
- administracja: funkcjonowanie rady gminy, funkcjonowanie urzędu gminy, promocja gminy,
- drogi i chodniki: przebudowa dróg, remonty dróg i chodników, odśnieżanie dróg,
- kultura i sport: prowadzenie ośrodka kultury i biblioteki, renowacja zabytków, utrzymanie obiektów sportowych, organizacja imprez kulturalnych i sportowych,
- pomoc społeczna: wypłata świadczeń rodzinnych, wypłata dodatków mieszkaniowych oraz zasiłków, dożywianie uczniów,
- gospodarka komunalna: dostarczanie wody, oczyszczanie ścieków, sprzątanie ulic, oświetlenie ulic, utrzymanie zieleni,
- bezpieczeństwo publiczne: funkcjonowanie ochotniczej straży pożarnej,
- pozostałe wydatki: utrzymanie gminnych budynków, przeciwdziałanie alkoholizmowi, zakup gruntów pod inwestycje gminne.

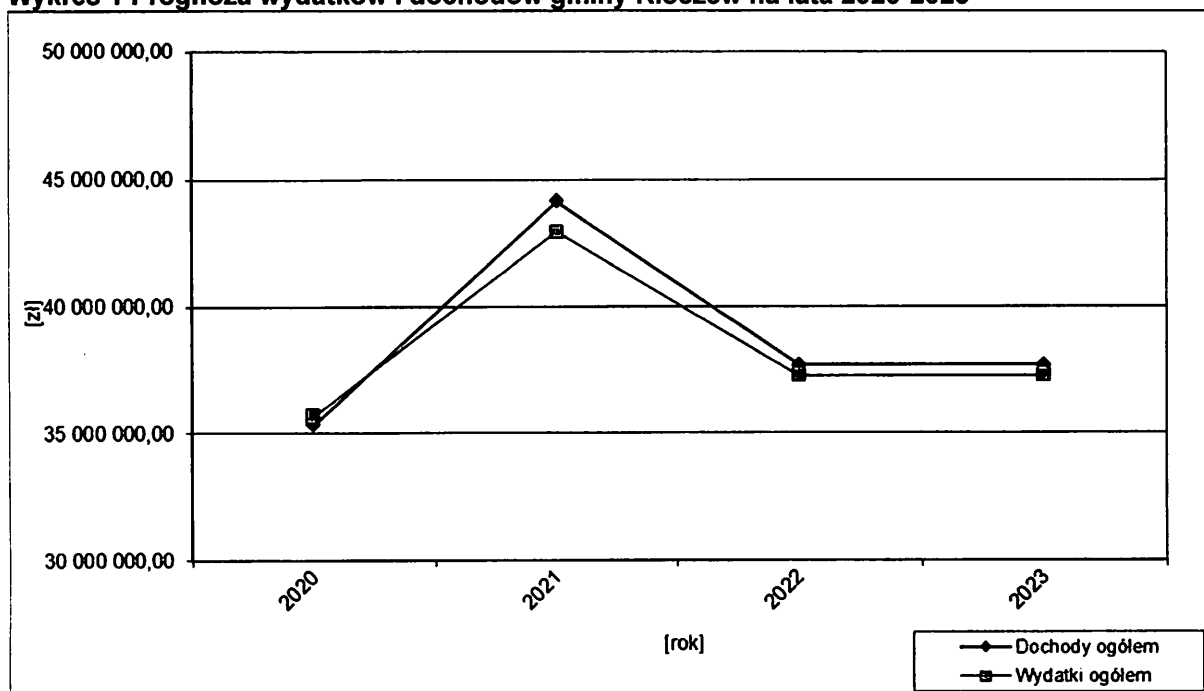
W badanym okresie od 2012 do 2019 roku dochody gminy w latach: 2012, 2015, 2016, 2017 i 2019 przewyższyły wydatki. W pozostałych latach wydatki były wyższe od dochodów od 0,4% do 11%.

Dokumentem prezentującym planowane dochody i wydatki gminy w kolejnych latach jest Wieloletnia Prognoza Finansowa. Uchwałą nr XX/142/2020 z dnia 6 marca 2020 r. Rada Gminy Kłoczew przyjęła wieloletnią prognozę finansową, obejmującą dochody i wydatki bieżące, dochody i wydatki majątkowe, wynik budżetu, sposób sfinansowania deficytu lub przeznaczenia nadwyżki, przychody i rozchody budżetu, kwotę długu oraz sposób finansowania spłaty długu. Planowane wydatki bieżące uwzględnione w planie nie są wyższe, niż planowane dochody bieżące. Wieloletnia Prognoza Finansowa zawiera również prognozę kwoty długu. Prognoza spłaty długu obejmuje okres, w jakim przewiduje

²⁶ Na podstawie danych GUS, BDL, lata 2012-2019

się pełną spłatę zaciągniętych i planowanych do zaciągnięcia zobowiązań. Zgodnie z prognozą od 2020 roku planowane jest zwiększanie dochodów gminy. Wydatki gminy w 2020 roku będą na najniższym poziomie, następnie zostaną powiększone, a następnie będą systematycznie stabilizowane, zbliżając się w końcowych latach prognozy do poziomu dochodów, co zostało zobrazowane na wykresie 1.

Wykres 1 Prognoza wydatków i dochodów gminy Kłoczew na lata 2020-2023

Wydatki ogółem zobrazowane na powyższym wykresie zawierają wydatki bieżące oraz wydatki majątkowe. Wydatki bieżące, na przestrzeni lat objętych prognozą, wynoszą średnio od 78% do 94% wszystkich wydatków gminy Kłoczew. Zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych wydatki bieżące jednostek budżetowych obejmują: wynagrodzenia i uposażenia osób zatrudnionych w państwowych jednostkach budżetowych oraz składki naliczane od tych wynagrodzeń i uposażeń, zakupy towarów i usług, koszty utrzymania oraz inne wydatki związane z funkcjonowaniem jednostek budżetowych i realizacji ich zadań statutowych, jak również koszty zadań zleconych do realizacji jednostkom zaliczanym i niezaliczanym do sektora finansów publicznych, z wyłączeniem organizacji pozarządowych. Natomiast wydatki majątkowe obejmują: wydatki na zakup i obcięcie akcji oraz wniesienie wkładów do spółek prawa handlowego oraz wydatki inwestycyjne państwowych jednostek budżetowych oraz dotacje celowe na finansowanie lub dofinansowywanie kosztów inwestycji realizowanych przez inne jednostki. Do roku 2023 zaplanowana została całkowita spłata zadłużenia. Wskaźnik dochodów bieżących powiększonych o dochody ze sprzedaży nieruchomości w latach 2020-2022 roku planuje się

na poziomie ujemnym i wynosi od 2% do 21% mniej niż wydatki ogółem rocznie. Dopiero w 2023 roku dochody bieżące powiększone o dochody ze sprzedaży planowane są na poziomie dodatnim o 1% więcej niż wydatki ogółem rocznie, co pozwala przyjąć, iż w tym okresie będą istniały możliwości finansowania zadań własnych na nowych terenach.

10.1.2. Analizy środowiskowe

Stan środowiska na terenie gminy Kłoczew został opisany szczegółowo w rozdziale 3. Na podstawie informacji zawartych w dokumentach strategicznych dla gminy, przy uwzględnieniu analizy uwarunkowań, na potrzeby niniejszego opracowania została sporządzona analiza SWOT dla obszaru uwarunkowań środowiskowych, która przedstawia się następująco:

Mocne strony to między innymi:

- czyste i niezdegradowane środowisko,
- walory przyrodnicze i krajobrazowe,
- ciepły klimat sprzyjający uprawom rolnym,
- występowanie pokładów dobrej jakości surowców naturalnych (żwiry),
- wyspecjalizowanie w gospodarstwach rolnych,
- brak przemysłu uciążliwego dla środowiska.

Słabe strony to między innymi:

- słabe wykorzystanie walorów krajobrazowych,
- nieefektywne wykorzystanie struktury gospodarki opartej na rolnictwie,
- słabo rozwinięta sieć kanalizacji sanitarnej i gazowej,
- intensywna eksploatacja lokalnych kopalni żwiru i związany z tym ponadnormatywny transport i zużycie dróg lokalnych,
- mało inwestycji związanych z OZE,
- niewystarczająca sieć tras pieszych i rowerowych,
- brak rynku zbytu na produkty rolne,
- niedostateczna promocja walorów przyrodniczych.

Szanse to między innymi:

- rozwijanie różnych form turystyki i agroturystyki poprzez wykorzystanie walorów krajobrazowych, w tym w kierunku tworzenia całorocznej oferty turystycznej,
- podjęcie działania w kierunku wzrostu świadomości ekologicznej mieszkańców,
- stworzenie warunków do rozwoju alternatywnych systemów wytwarzania energii słonecznej i wodnej,
- system wsparcia instytucjonalnego dla inwestorów krajowych i zagranicznych pobudzający rozwój gospodarczy gminy,
- modernizacja i rozbudowa ciągów pieszych i pieszo-rowerowych,

- zrównoważony rozwój całego województwa,
- promocja gminy, współpraca z sąsiednimi gminami w celu stworzenia wspólnej oferty turystycznej,
- konieczność dostosowania do przepisów unijnych w zakresie ochrony środowiska,
- promocja województwa,
- wielofunkcyjny rozwój gminy.

Zagrożenia to między innymi:

- brak zrównoważonego rozwoju uwzględniającego potrzebę ochrony środowiska,
- mało ekologiczna gospodarka rolna i zanieczyszczenie wód,
- niska aktywność w dziedzinach pozarolniczych,
- zmiany klimatyczne,
- zanieczyszczenie powietrza, wód,
- degradacja środowiska naturalnego – brak konkretnych rozwiązań,
- niestabilna polityka podatkowa i finansowa państwa,
- wysokie koszty indywidualne związane z ochroną środowiska,
- przekształcanie środowiska w związku z rozwojem rolnictwa,
- ograniczenia prawne wynikające z przepisów prawnych dotyczących ochrony przyrody i zabytków,
- brak systemu zachęt dla wyboru proekologicznych rozwiązań infrastrukturalnych.

10.1.3. Analizy społeczne

Warunki i jakość życia mieszkańców na terenie gminy Kłoczew zostały opisany szczegółowo w rozdziale 8. Na podstawie informacji zawartych w dokumentach strategicznych gminy Kłoczew, przy uwzględnieniu analizy uwarunkowań, na potrzeby niniejszego opracowania została sporządzona analiza SWOT dla obszaru uwarunkowań społecznych, która przedstawia się następująco:

Mocne strony to między innymi:

- walory turystyczne i krajobrazowe,
- aktywność mieszkańców,
- działalność świetlic wiejskich,
- działalność gminnego ośrodka kultury,
- dostępność dużego ośrodka miejskiego (Lublin),
- tradycyjne imprezy związane z kulturą rolniczą,
- działające organizacje społeczne,
- tradycyjna gospodarka rolna.

Słabe strony to między innymi:

- spadek liczby mieszkańców,
- niedostateczne doświadczenia w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych,
- brak przestrzeni zagospodarowanej dla mieszkańców,
- ograniczony dostęp do opieki zdrowotnej,
- brak rozwoju idei produktu lokalnego,
- świadomość ekologiczna mieszkańców,
- brak miejsc opieki nad seniorami.

Szanse to między innymi:

- zrównoważony rozwój województwa,
- fundusze unijne,
- sprzyjająca polityka regionalna,
- stworzenie warunków dla rozwoju różnych form turystyki i rekreacji,
- rozwój sektora rolnego i spożywczego,
- rozwój lokalnych układów drogowych zapewniających dostęp do miejsc koncentracji podstawowych usług,
- wykorzystanie źródeł energii odnawialnej w budynkach użyteczności publicznej,
- poprawa warunków życia mieszkańców,
- system wsparcia instytucjonalnego dla inwestorów krajowych i zagranicznych pobudzający rozwój gospodarczy gminy,
- wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców gminy,
- konieczność dostosowania do przepisów unijnych w zakresie ochrony środowiska,
- promocja województwa.

Zagrożenia to między innymi:

- pogarszające się warunki bytowe ludności,
- powiększanie się rozwarstwienia społecznego,
- mała konkurencyjność terenów inwestycyjnych,
- migracja,
- bezrobocie,
- starzenie się społeczeństwa,
- zanieczyszczenie środowiska,
- niska aktywność gospodarcza w dziedzinie pozarolniczej,
- brak systemu zachęt dla wyboru proekologicznych rozwiązań infrastrukturalnych,
- wysokie koszty indywidualne związane z ochroną środowiska,
- przekształcanie środowiska w związku z rozwojem rolnictwa.

10.1.4. Prognozy demograficzne

Zgodnie z danymi demograficznymi²⁷ dla obszaru gminy Kłoczew zamieszczonymi w tabeli nr 9, od 2010 roku do 2019 roku zaobserwować można ogólny spadek liczby mieszkańców, który podyktowany jest zarówno ujemnym przyrostem naturalnym, jak i ujemnym saldem migracji w większości lat.

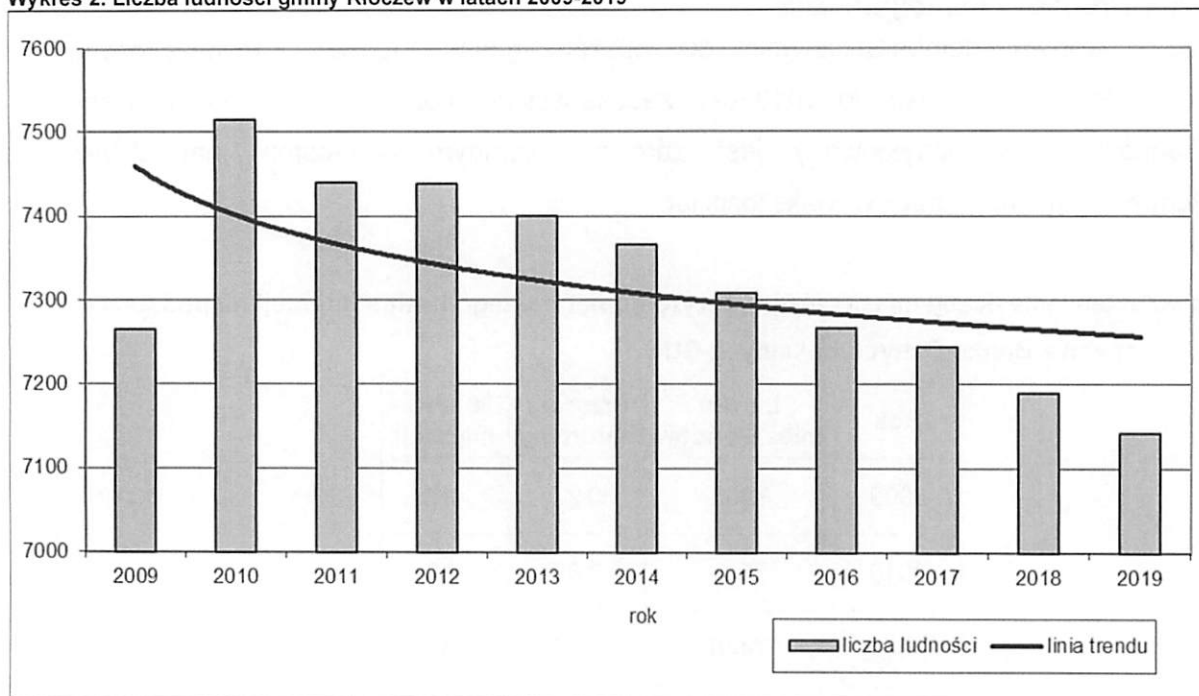
Tabela 9 Zestawienie liczby mieszkańców, przyrostu naturalnego i salda migracji na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS

Rok	Liczba mieszkańców	Przyrost naturalny	Saldo migracji
2009	7265	0,27	-33
2010	7514	3,86	-29
2011	7440	-0,80	-68
2012	7439	-1,34	-7
2013	7401	0,00	-47
2014	7366	2,16	-25
2015	7308	-0,27	0
2016	7267	0,96	-20
2017	7245	-0,41	-22
2018	7189	-3,05	-35
2019	7142	1,26	-69

Na podstawie powyższych danych ustalono, że od roku 2009 do 2019 liczba mieszkańców gminy Kłoczew spadła o ok. 2%, a pomiędzy rokiem 2010 z najwyższą liczbą mieszkańców i rokiem 2019 z najmniejszą liczbą spadła o ok. 5%. Wykres nr 2 przedstawia zestawienie liczby ludności na przestrzeni lat 2009-2019, wraz z wyliczoną linią trendu, która obrazuje spadek liczby ludności w badanym okresie.

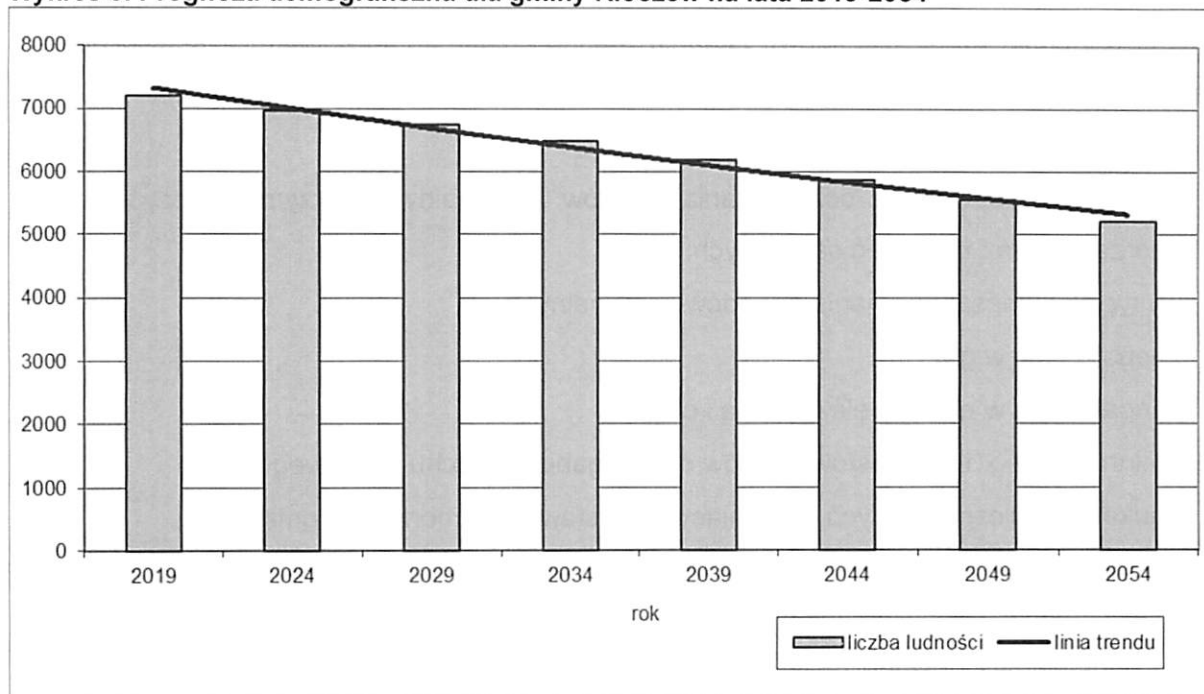
²⁷ Na podstawie danych GUS, BDL, lata 2009-2019

Wykres 2. Liczba ludności gminy Kłoczew w latach 2009-2019

Na podstawie danych demograficznych udostępnianych przez Główny Urząd Statystyczny opracowano prognozę demograficzną na lata 2019-2054, którą przedstawia poniższy wykres nr 3. Zgodnie z wyliczeniami przy zachowaniu obecnego trendu we wskaźnikach demograficznych, liczba mieszkańców gminy Kłoczew będzie systematycznie spadać co 5 lat o 3% do 6%. Poniższy wykres obrazuje szacowane zmiany liczby ludności dla gminy Kłoczew do 2054 roku. Zgodnie z przeprowadzonym prognozowaniem w 2049 roku liczba ludności gminy Kłoczew będzie wynosić ok. 5548 osób, co stanowi spadek względem 2019 roku o ok. 23%, a w 2054 roku wyniesie ok. 5215 osób, co daje spadek względem 2019 roku o ok. 27% ogólnej liczby mieszkańców. Głównym czynnikiem decydującym o tak dużym spadku liczby ludności na terenie gminy Kłoczew jest stale utrzymujący się na niskim poziomie wskaźnik płodności kobiet, który zgodnie z danymi GUS oscyluje od 2002 roku pomiędzy wartościami 1,4 do 1,6, co w dłuższym horyzoncie czasowym skutkuje tak znaczącym spadkiem liczby mieszkańców.

Wykres 3. Prognoza demograficzna dla gminy Kłoczew na lata 2019-2054

Powyżej przedstawiona analiza pokrywa się z Prognozą ludności gmin na lata 2017-2030 opracowanej dla gmin przez Główny Urząd Statystyczny. W latach 2019-2030 liczba ludności w gminie Kłoczew zmniejszy się o 6%. Prognoza dla gmin na lata 2017-2030 ma charakter eksperymentalny, więc wyniki analizy zostały również porównane z Prognozą ludności na lata 2014-2050 opracowanej dla powiatów przez Główny Urząd Statystyczny, zgodnie z którą w latach 2019-2050 liczba ludności powiatu ryckiego spadnie o ok. 30%. Ponieważ prognoza demograficzna GUS została sporządzona dla powiatów, w tym przypadku dla powiatu ryckiego, w skład którego wchodzi 6 gmin cechujących się różnymi uwarunkowaniami rozwojowymi i krajobrazowymi, w tym również 2 miasta – Dęblin i Ryki, przyjęto, że analiza zaprezentowana w niniejszym rozdziale jest bardziej dokładna, w związku z czym może stanowić podstawę do dalszych obliczeń, których wyniki zaprezentowane są w dalszej części rozdziału.

10.2. Możliwość finansowania przez gminę inwestycji służących realizacji zadań własnych gminy

Zgodnie z przepisami ustawy o samorządzie gminnym każda gmina wykonując zadania i kompetencje działa w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność. Samorząd gminy realizuje zadania publiczne o znaczeniu lokalnym, ale tylko te, których wykonywanie nie jest zastrzeżone dla innych podmiotów, zgodnie z zasadą domniemania kompetencji. Takie określenie zakresu działania daje władzom lokalnym możliwość podejmowania działań innowacyjnych, stwarzających korzystne warunki rozwoju gminy. Zgodnie z ustawą o samorządzie gminnym zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań

własnych gminy. Jedną z kategorii spraw jakie obejmują zadania własne gminy jest infrastruktura techniczna. Szczegółowo zadania własne z zakresu infrastruktury technicznej można podzielić na zadania dotyczące:

- wodociągów i zaopatrzenia w wodę,
- kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych, utrzymania czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych,
- wysypisk i unieszkodliwiania odpadów komunalnych,
- zaopatrzenia w gaz,
- zaopatrzenia w energię elektryczną i ciepłą,
- gminnych dróg, ulic, mostów, placów oraz organizacji ruchu drogowego,
- edukacji publicznej i innych wynikających z ustawy o samorządzie gminnym.

Z powyższego wynika, iż gmina wykonuje zadania publiczne w celu zaspokojenia potrzeb swoich mieszkańców, odpowiadając tym samym za zapewnienie warunków życia miejscowej ludności i podstawową obsługę obywateli. Zadania własne wychodzą naprzeciw wymogom racjonalizacji wydatków publicznych, bowiem władze gminne mają najlepsze rozpoznanie lokalnych potrzeb, mogą ustalać hierarchię celów, na które wydatkowane są środki oraz mogą nadzorować ich wykorzystywanie.

Dostępne gminom źródła finansowania inwestycji infrastrukturalnych można pogrupować w następujące kategorie:

- dochody własne,
- subwencje,
- dotacje celowe,
- dotacje celowe z funduszy celowych,
- kredyty i pożyczki,
- obligacje komunalne,
- środki ze źródeł pozabudżetowych na zadania własne,
- źródła finansowania ze środków zewnętrznych.

Dochody własne powiększone o subwencje to najbardziej naturalne źródło pozyskiwania przez gminy środków inwestycyjnych. Dochody własne są w granicach prawa kształtowane przez władze gminy natomiast wysokość wpływów z tytułu subwencji zależy przede wszystkim od czynników, na które gmina nie ma wpływu. Nie umniejsza to jednak swobody gminy w decydowaniu o sposobach ich wydatkowania, może jednak utrudniać projektowanie inwestycji w dłuższym okresie.

Infrastruktura techniczna jest finansowana w znacznej mierze z funduszy Unii Europejskiej. W celu zmniejszania różnic w poziomie gospodarczo-społecznym krajów i regionów Unii Europejskiej zostały powołane różnego rodzaju fundusze. Różnice w poziomie

ekonomicznym pojawiły się wraz z przyjmowaniem do Unii kolejnych państw członkowskich, których wyniki gospodarcze odbiegały od państw najbardziej rozwiniętych. W dalszej perspektywie zapewnienie równowagi gospodarczej i społecznej krajów członkowskich wiązało się z planami wprowadzenia unii gospodarczo-walutowej. Fundusz Spójności miał dostarczyć wsparcia finansowego na realizację dużych inwestycji związanych z rozwojem lub modernizacją infrastruktury transportowej i ochrony środowiska.

Regulacje dotyczące udzielania dotacji celowych z budżetu państwa na realizację zadań inwestycyjnych gminy zostały zawarte w ustawie o finansach publicznych. Zgodnie z treścią tych przepisów gminy mogą otrzymać dotacje celowe na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji jako zadania własne, z zakresu administracji rządowej, inne zlecone ustawami. Zasady i tryb udzielania dotacji celowych dla gmin określa ustawa o dochodach jednostek samorządu terytorialnego.

W myśl ustawy o finansach publicznych, gminy mogą zaciągać kredyty i pożyczki oraz emitować papiery wartościowe m.in. na finansowanie wydatków nie znajdujących pokrycia w planowanych dochodach budżetowych.

Ponieważ przedsięwzięcia inwestycyjne z zakresu infrastruktury technicznej, zapisane w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy nie są możliwe do zrealizowania w ciągu jednego roku dlatego też powinny być rozważane w dłuższej perspektywie. Roczny charakter budżetu nie pozwala na prezentację poszczególnych inwestycji w całym okresie ich realizacji, nie gwarantując jednocześnie, iż realizacja inwestycji znajdzie odzwierciedlenie w budżetach kolejnych lat. Ustawa o finansach publicznych zawiera regulacje, które zezwalają na uchwalenie w formie załącznika do uchwały budżetowej wieloletnich programów inwestycyjnych, odpowiadających opisanemu wyżej rozumowaniu. Zaznaczyć jednak należy, iż Wieloletni Plan Inwestycyjny nie obejmuje inwestycji, które są przewidziane w dokumencie, jakim jest Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego, ponieważ są one dopiero planowane w tym dokumencie. Źródła finansowania na najważniejsze inwestycje to środki własne gminy, środki samorządu województwa, środki budżetu państwa, dotacje, partnerstwo publiczno-prywatne. Analiza budżetu i WPF pozwala przyjąć, że zaistnieją możliwości finansowania zadań własnych gminy, wstępnie określonych przez dokument, jakim jest studium uwarunkowań.

10.3. Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę

10.3.1. Maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę

W związku z przeprowadzonymi w rozdziałach od 10.1.1. do 10.1.4. analizami ekonomicznymi, środowiskowymi, społecznymi, prognozami demograficznymi przy uwzględnieniu możliwości finansowania gminy poniżej przedstawiono maksymalne

w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę, wyrażone w ilości powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy wraz z argumentacją.

Dla obszarów rolnych, w tym obszarów produkcji w gospodarstwach rolnych, hodowlanych i ogrodniczych oraz gospodarstwach leśnych i rybackich, lasów oraz wód powierzchniowych śródlądowych dopuszczono zabudowę na podstawie przepisów odrębnych, dlatego nie zostały one ujęte w poniższych analizach.

Funkcja mieszkalna

Na potrzeby obliczeń związanych z zapotrzebowaniem na nową zabudowę funkcji mieszkalnej nie wprowadzano podziału na zabudowę mieszkaniową jednorodzinną i mieszkaniową wielorodzinną. Ze względu na charakterystykę gminy nie wyodrębniono również zabudowy zagrodowej. Zapotrzebowanie na funkcję mieszkalną należy rozumieć jako całościowe zapotrzebowanie gminy Kłoczew na powierzchnię użytkową zabudowy mieszkaniowej, która może być realizowana w formie zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej: wolnostojącej, szeregowej czy bliźniaczej, w formie zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, która również może przyjąć różną formę, jak również na terenach typowo wiejskich w formie zabudowy zagrodowej.

Pod pojęciem²⁸ powierzchni użytkowej mieszkania należy rozumieć sumę powierzchni wszystkich pomieszczeń w mieszkaniu lub budynku mieszkalnym, w którym znajduje się tylko jedno mieszkanie, tj. pokoi, kuchni, spiżarni, przedpokoi, alkow, holi, korytarzy, łazienek, ubikacji, obudowanej werandy, ganku, garderoby oraz innych pomieszczeń służących mieszkalnym i gospodarczym potrzebom mieszkańców bez względu na ich przeznaczenie i sposób użytkowania (m.in. pracownia artystyczna, pomieszczenia rekreacyjne itp.), przy czym:

- do powierzchni użytkowej mieszkania nie zalicza się powierzchni: balkonów, tarasów, loggi, antresoli, pralni, suszarni, wózkowni, strychów, piwnic i komórek przeznaczonych na przechowywanie opału, a także garaży, hydroforni i kotłowni,
- w budynku typu wiejskiego do powierzchni użytkowej mieszkania z reguły wlicza się powierzchnię sieni. Nie uznaje się sieni za część składową mieszkania i nie wlicza się jej powierzchni do powierzchni użytkowej mieszkania tylko wówczas, gdy: – sień łączy część mieszkalną budynku z częścią inwentarską lub gospodarczą, – oprócz sieni znajduje się na tej samej kondygnacji przedpokój, – w budynku znajduje się więcej niż jedno mieszkanie, a sień użytkowana jest wspólnie jako ogólnodostępny korytarz,

²⁸ Pojęcie stosowane w statystyce publicznej, źródło: GUS

- powierzchnię schodów znajdujących się w budynku indywidualnym wlicza się do powierzchni użytkowej mieszkania, jeżeli w budynku znajduje się tylko jedno mieszkanie, nie wlicza się zaś, gdy w budynku znajduje się dwoje lub więcej mieszkań; schody i powierzchnie pod nimi uznaje się wówczas za część ogólnokomunikacyjną,
- w budynkach indywidualnych będących w budowie, ale już w części zamieszkanym, w powierzchni użytkowej mieszkania uwzględnia się tylko powierzchnię pokoi i pomieszczeń pomocniczych wykończonych.

Uwzględniając przeprowadzone analizy ekonomiczne, środowiskowe, społeczne, prognozy demograficzne, jak również przy uwzględnieniu możliwości finansowania, głównymi czynnikami wpływającymi na zapotrzebowanie gminy w zakresie lokalizacji nowej zabudowy mieszkaniowej są:

- położenie na obszarach atrakcyjnych pod względem turystycznym, rekreacyjnym, krajobrazowym,
- dostępność dużego ośrodka miejskiego (Lublin),
- dostępność środków z różnych programów operacyjnych.

Ponadto przyjęto zasadę, iż polityka gminy zmierza do:

- zwiększania standardów życia mieszkańców poprzez:
 - stopniową likwidację substandardowych zasobów mieszkaniowych,
 - osiągnięcie wskaźnika 40,0 m² powierzchni użytkowej mieszkania / osobę jako docelową wartość przeciętną dla gminy (dane GUS z 2019 r. – 28,1 m² na osobę). Według danych GUS przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę w całej Polsce w 2019 r. wyniosła 28,7 m², co jest wartością wyższą do średniej dla gminy Kłoczew, i na przestrzeni lat charakteryzuje się systematycznym wzrostem (w ciągu minionych 15 lat wzrosła o ponad 20%). Zgodnie z raportem Eurostatu w 2013 r. w Polsce prawie połowa ludności żyje w przeludnionych mieszkaniach, co plasuje Polskę na niechlubnym trzecim miejscu wśród krajów UE. Gorsze warunki są tylko w Rumunii i na Węgrzech. W czołówce krajów cechujących się najlepszymi warunkami mieszkalnymi są Dania, Austria i Luksemburg, w których przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na osobę wynosi ok. 53,0 m². W Niemczech wskaźnik ten wynosił 43,4 m² na osobę, a w Hiszpanii, zbliżonej do Polski pod względem liczby mieszkańców, 36,4 m². Mając na uwadze powyższe, jak również charakter gminy Kłoczew (gmina wiejska, z dominującą zabudową jednorodzinną i zagrodową) należy uznać, że dotychczasowy wskaźnik jest zdecydowanie za niski. Należy dążyć do systematycznej poprawy warunków życia mieszkańców gminy, poprzez umożliwienie zwiększenia powierzchni użytkowej mieszkań

do standardów występujących w Europie Zachodniej. Przyjmuje się, że realnym do osiągnięcia wskaźnikiem powierzchni użytkowej na jednego mieszkańca w gminie Kłoczew jest 40,0 m²,

- wymianę zabudowy mieszkaniowej substandardowej na zabudowę o współczesnych standardach,
- wzrostu udziału budownictwa jednorodzinnego, w tym rezydencjonalnego, jako najbardziej pożądanej przez mieszkańców formy zabudowy.

Funkcja usługowa

Na funkcję usługową składają się usługi publiczne i komercyjne. Grupę usług publicznych reprezentują usługi związane z publiczną nauką i oświatą, kulturą, opieką zdrowotną i społeczną, administracją. Znaczący udział w grupie usług komercyjnych zajmują centra handlowo-usługowe, domy towarowe oraz obiekty kulturalne. Na funkcję usługową składają się również: usługi związane ze sportem i rekreacją, zieleń urządzone, usługi sakralne, cmentarze, obsługa komunikacji, biura, usługi związane z turystyką i jej obsługą, jak również szeroko pojęta działalność gospodarcza prowadzona przez mieszkańców w miejscu zamieszkania, która zgodnie z ustawą z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane może być prowadzona na powierzchni całkowitej nieprzekraczającej 30% powierzchni całkowitej budynku. Wśród usług ważne miejsce zajmują również usługi wyższego rzędu oraz centrotwórcze. Uwzględniając przeprowadzone analizy ekonomiczne, środowiskowe, społeczne, prognozy demograficzne, jak również przy uwzględnieniu możliwości finansowania, głównymi czynnikami wpływającymi na zapotrzebowanie gminy w zakresie lokalizacji nowej zabudowy usługowej są:

- położenie gminy na obszarze atrakcyjnym turystycznie, na którym niezbędne jest zaplecze do obsługi ruchu turystycznego,
- zmiana stylu życia mieszkańców, która wpływa na wzrost popytu na usługi oraz nowe miejsca pracy,
- potrzeby związane z lokalizacją usług o znaczeniu zarówno lokalnym, jak i ponadlokalnym,
- konieczność uzupełnienia mieszkaniowego-rolniczego charakteru gminy o funkcje usługowe (planuje się lokalizację zabudowy o powierzchni użytkowej zbliżonej do powierzchni zabudowy o funkcji mieszkalnej),
- dostępność programu wsparcia rozwoju przedsiębiorstw w ramach programów operacyjnych.

Funkcja aktywności gospodarczej (obiektów produkcyjnych, składów i magazynów oraz usług)

Do funkcji aktywności gospodarczej można zaliczyć zarówno zabudowę związaną bezpośrednio z produkcją, jak również z szeroko rozumianym przemysłem, oraz obiektami składów i magazynów oraz usług. Do funkcji produkcyjnej zaliczono również obszary eksploatacji powierzchniowej surowców. Uwzględniając przeprowadzone analizy ekonomiczne, środowiskowe, społeczne, prognozy demograficzne, jak również przy uwzględnieniu możliwości finansowania, głównymi czynnikami wpływającymi na zapotrzebowanie gminy w zakresie lokalizacji nowej zabudowy produkcyjnej są:

- tworzenie miejsc pracy,
- konieczność uzupełnienia mieszkaniowo-rolniczego charakteru gminy o funkcje produkcyjne (planuje się lokalizację zabudowy o powierzchni użytkowej zbliżonej do powierzchni zabudowy o funkcji mieszkalnej),
- dostępność programu wsparcia rozwoju przedsiębiorstw w ramach programów operacyjnych.

Zapotrzebowanie na nową zabudowę

Przeprowadzone analizy zarówno stanu istniejącego, jak i planowanych przez gminę kierunków rozwoju pozwalają na określenie maksymalnego w skali gminy Kłoczew zapotrzebowania na nową zabudowę. Przy obliczeniu maksymalnego zapotrzebowania w skali gminy na nową zabudowę wzięto pod uwagę perspektywę 30 lat, tj. lata 2019-2049, jak również niepewność procesów rozwojowych wyrażającą się w możliwości zwiększenia zapotrzebowania w stosunku do wyników analiz o 30%.

W związku z powyższym maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie, wyrażone w ilości powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy, kształtuje się jak w tabeli 10 i tabeli 11.

Tabela 10 Maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na zabudowę mieszkaniową wyrażone w powierzchni użytkowej zabudowy

Funkcja	Powierzchnia użytkowa istniejącej zabudowy [m ²]	Ludność według prognozy demograficznej na 2049 r.	Prognozowana w 2049 r. średnia powierzchnia użytkowa przypadająca na 1 mieszkańca gminy [m ² /os.]	Prognozowana w 2049 r. powierzchnia użytkowa [m ²]	Zapotrzebowanie na nową zabudowę [m ²]	Max zapotrzebowanie gminy przy uwzględnieniu niepewności inwestycyjnej [m ²]
	[1]	[2]	[3]	[4]=[2]*[3]	[5]=[4]-[1]	[6]=[5]+[5]*30%
Funkcja mieszkaniowa	187,50	5,55	40	221,92	34,42	44,75

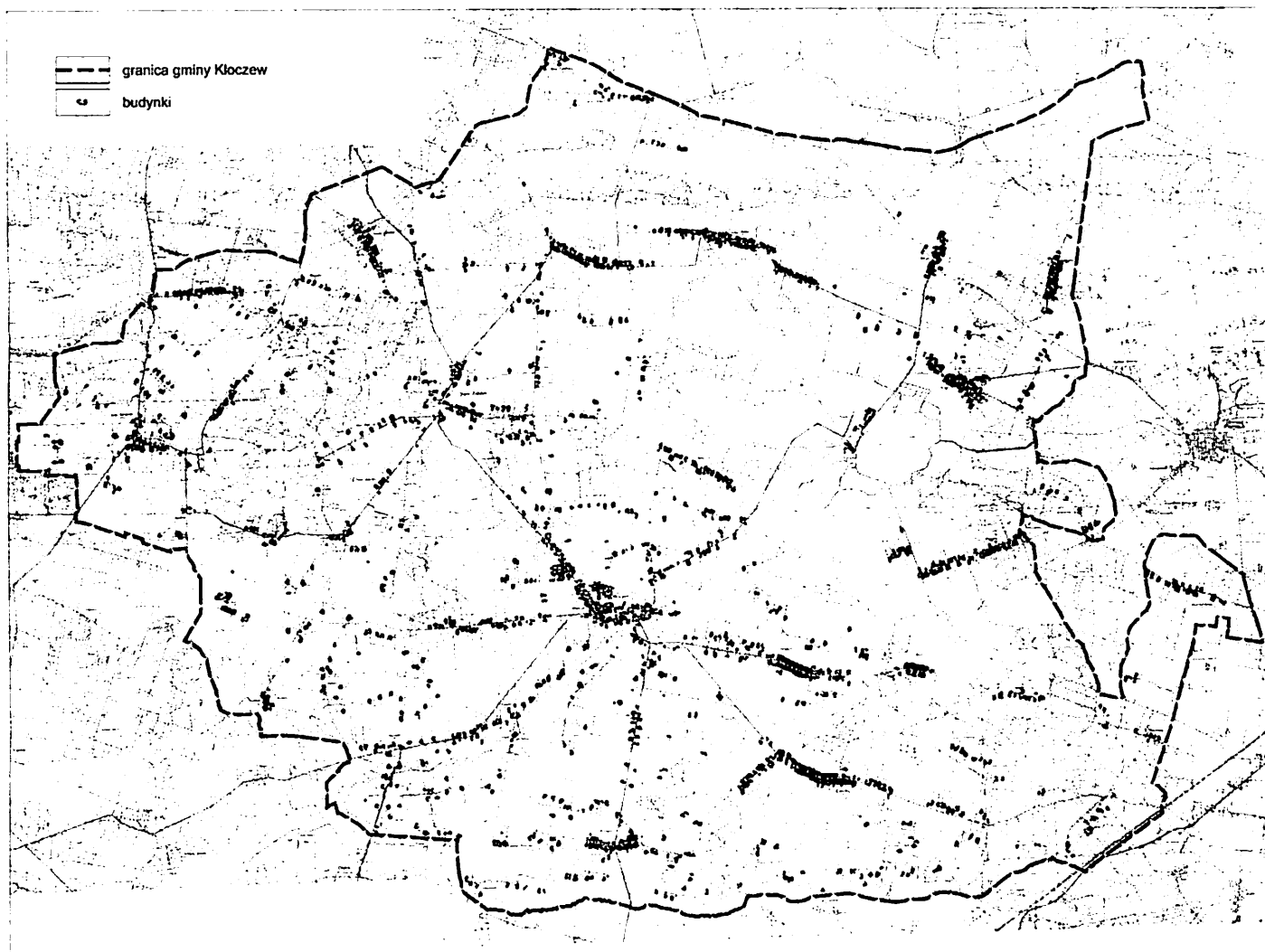
Tabela 11 Maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na zabudowę usługową i produkcyjną wyrażone w powierzchni użytkowej zabudowy

Funkcja	Powierzchnia użytkowa istniejącej zabudowy wyrażona w tys. [m ²]	Prognozowany w 2049 r. wskaźnik proporcji pomiędzy funkcją mieszkaniową a usługową / produkcyjną	Prognozowana w 2049 r. powierzchnia użytkowa mieszkalna wyrażona w tys. [m ²]	Prognozowana w 2049 r. powierzchnia użytkowa wyrażona w tys. [m ²]	Zapotrzebowanie na nową zabudowę wyrażona w tys. [m ²]	Max zapotrzebowanie gminy przy uwzględnieniu niepewności inwestycyjnej wyrażona w tys. [m ²]
	[1]	[2]	[3]	[4]=[2]*[3]	[5]=[4]-[1]	[6]=[5]+[5]*30%
Funkcja usługowa	26,87	0,10	221,92	22,19	0	0
Funkcja produkcyjna	3,88	0,10		22,19	18,32	23,81

10.3.2. Chłonność, położonych na terenie gminy obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej

W granicach gminy Kłoczew wyznaczono obszary o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej obejmujące tereny zabudowane wszystkich miejscowości w gminie wraz z przyległymi terenami. W strukturze gminy dominują dwie formy zabudowy: zwarte obszary zabudowy wsi wraz z zabudową mieszkaniową jednorodziną zlokalizowane wzdłuż głównej osi komunikacyjnej albo rozproszona zabudowa zlokalizowana pośród terenów rolnych. Rozmieszczenie budynków w strukturze gminy przedstawiono na rysunku poniżej.

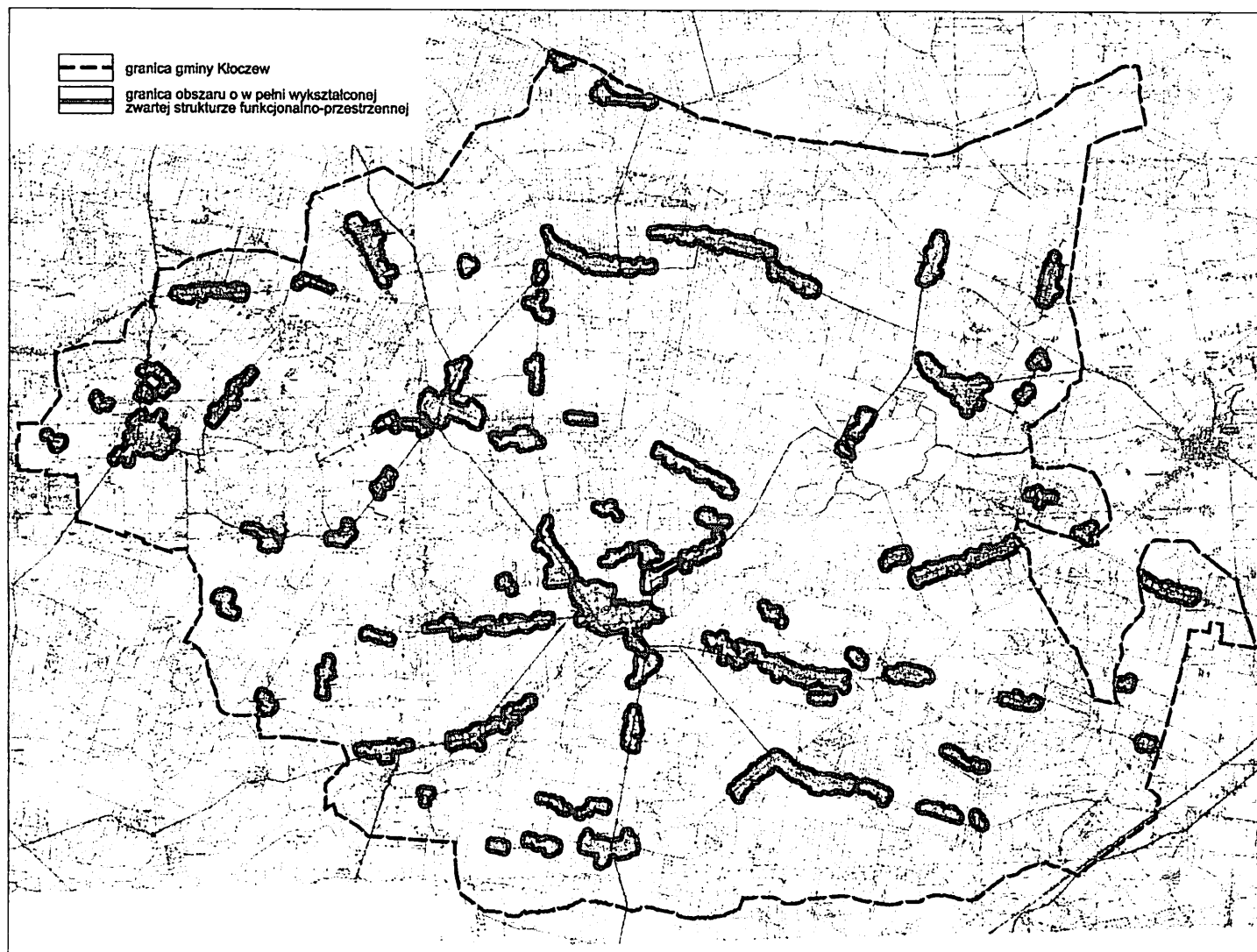
Rysunek 1 Rozmieszczenie budynków na obszarze gminy Kłoczew

Przy wyznaczaniu obszaru o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej brano pod uwagę odległości pomiędzy istniejącą zabudową oraz dostęp do dróg publicznych, analogicznie do art. 7 ust. 2a pkt 2 ustawy o ochronie gruntów rolnych leśnych. Od istniejących terenów zabudowanych przyjęto bufor 50 m, następnie w przypadku zgrupowania nie mniej niż 5 budynków (za wyjątkiem budynków o funkcji wyłącznie gospodarczej), pomiędzy którymi największa odległość sąsiadujących ze sobą budynków nie przekraczała 100 m, zostały wyznaczone obszary zwartej zabudowy.

Przy wyznaczaniu granic obszarów brano pod uwagę również naturalne bariery rozwoju: grunty leśne wskazane, zbiorniki i ciek wodne. Granice obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej przedstawiono na poniższym rysunku.

Rysunek 2 Granice obszaru o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej

Na potrzeby Studium oszacowano chłonność, położonych na terenie gminy Kłoczew, obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej, w podziale na następujące funkcje zabudowy:

- zabudowa mieszkaniowa, w tym: jednorodzinna, zagrodowa i wielorodzinna,
- zabudowa usługowa, zawierająca wszelkiego rodzaju usługi zarówno publiczne, jak i komercyjne oraz usługi sportu i rekreacji i turystyki,
- zabudowa aktywności gospodarczej, w tym obiektów produkcyjnych, składów i magazynów oraz usług,
- zabudowa obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych,
- pozostałe tereny niezabudowane, jak również tereny związane z komunikacją.

Pod pojęciem pozostałe tereny należy rozumieć wszystkie tereny niezaliczone do powyżej wymienionych funkcji. W przeważającej części są to tereny rolnicze (grunty orne, łąki, pastwiska, sady), w tym z dopuszczeniem lokalizacji ogniw fotowoltaicznych, tereny zielone (w tym lasy i obszary dolesień, zieleni), wody powierzchniowe.

Przy założeniu zachowania dotychczasowych proporcji zachodzących pomiędzy powierzchniami odpowiednich funkcji, jak również ich procentowym udziale w całości terenów zabudowanych oraz biorąc pod uwagę tereny towarzyszące zabudowie poszczególnych funkcji takie, jak związane z obsługą komunikacyjną oraz zielenią urządzoną, na obszarach o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej, chłonność rozumiana jako możliwość lokalizowana na tych obszarach nowej zabudowy, wyrażona w powierzchni użytkowej w podziale na funkcje zabudowy, kształtuje się jak w tabeli 12.

Tabela 12 Istniejąca powierzchnia użytkowa terenów położonych w zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej oraz ich chłonność

funkcja zabudowy	istniejąca powierzchnia użytkowa zabudowy	chłonność terenów położonych w zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej (wolne działki)
	[1]	[2]
	powierzchnia użytkowa wyrażona w tys. [m ²]	
mieszkaniowa	187,50	249,30
usługowa	26,87	192,40
aktywność gospodarcza	3,88	85,10

10.3.3. Chłonność, położonych na terenie gminy obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę, innych niż wymienione w poprzednim punkcie

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego obowiązujące w całym obszarze gminy Kłoczew obejmują zarówno tereny zlokalizowane w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej, jak i tereny bezpośrednio przylegające do tej struktury,

czy też bardziej od niej oderwane. Obowiązujące plany zostały poddane szczegółowej analizie. Tereny zlokalizowane w zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej, a jednocześnie objęte ustaleniami obowiązujących planów, zostały zbilansowane w poprzednim punkcie, a tym samym nie zostały uwzględnione w poniższych wyliczeniach. Powierzchnia użytkowa została wyliczona na podstawie powierzchni terenów zlokalizowanych poza zwartą strukturą oraz przeciętnej intensywności zabudowy ustalonej na podstawie zapisanych w planach maksymalnych powierzchni zabudowy, dopuszczalnej wysokości / ilości kondygnacji i lokalnych uwarunkowań.

W związku z powyższym chłonność położonych na terenie gminy Kłoczew obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę, innych niż położone w zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej, rozumiana jako możliwość lokalizowania na tych obszarach nowej zabudowy, wyrażona w powierzchni użytkowej zabudowy w podziale na funkcje, kształtuje się jak w tabeli 13.

Tabela 13 Chłonność terenów wyznaczonych w planach miejscowych innych niż położone w zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej

funkcja zabudowy	chłonność terenów wyznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę, innych niż położone w zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej (poza zwartą strukturą funkcjonalno-przestrzenną)
	[1]
	powierzchnia użytkowa wyrażona w tys. [m ²]
mieszkaniowa	228,80
usługowa	138,30
aktywność gospodarcza	59,50

10.3.4. Porównanie maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę z sumą powierzchni użytkowych z pkt 10.3.2. i 10.3.3.

Maksymalne w skali gminy Kłoczew zapotrzebowanie na nową zabudowę określone w pkt 10.3.1. nie przewyższa sumy powierzchni użytkowych zabudowy w podziale na funkcje zabudowy wyliczonych w pkt 10.3.2. i 10.3.3. dla funkcji mieszkaniowej, usługowej i aktywności gospodarczej. Ze względu na stwierdzone istniejącej powierzchni zabudowy mieszkaniowej, usługowej i aktywności gospodarczej w stosunku do potrzeb gminy za 30 lat, porównanie maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania z chłonnością zwartej struktury funkcjonalno-przestrzennej i obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego przedstawia wartości ujemne. Porównanie tych wartości obrazuje poniższa tabela.

Tabela 14 Porównanie maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę uwzględniające niepewność inwestycyjną, oraz sumy powierzchni użytkowej zabudowy, wynikającej z pkt 10.3.2. i 10.3.3.

funkcja zabudowy	maksymalne zapotrzebowanie	chłonność zwartej struktury funkcjonalno-przestrzennej	chłonność terenów z mpzp położonych poza zawartą strukturą funkcjonalno-przestrzenną	[1] - [2] - [3]
	[1]	[2]	[3]	[4]
	powierzchnia użytkowa wyrażona w tys. [m ²]			
mieszkaniowa	44,75	249,30	228,80	-433,35
usługowa	0	192,40	138,30	-336,78
aktywność gospodarcza	23,81	85,10	59,50	-120,79

Ponieważ maksymalne zapotrzebowanie w skali gminy na zabudowę mieszkaniową, usługową oraz aktywność gospodarczą jest zerowe, niemożliwe jest zaplanowanie dodatkowych terenów pod lokalizację tych funkcji zabudowy. Możliwe jest wyłącznie uwzględnienie w kierunkach zagospodarowania przestrzennego gminy istniejącej zabudowy mieszkaniowej wyznaczonej w obowiązujących planach miejscowych oraz ewentualne dogęszczenia w granicach zwartej struktury funkcjonalno-przestrzennej.

10.3.5. Możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej oraz społeczne, służących realizacji zadań własnych gminy

Możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnych i infrastruktury technicznej oraz społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy zostały określone w rozdziale 10.2.

10.3.6. Potrzeby inwestycyjne gminy wynikające z konieczności realizacji zadań własnych, związane z lokalizacją nowej zabudowy

Realizacja nowej zabudowy będzie związana niejednokrotnie z realizacją infrastruktury technicznej, drogowej oraz społecznej. W przypadku terenów położonych w wykształconej już zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej koszty ponoszone przez gminę będą minimalizowane. W pozostałych przypadkach, tj. w przypadku uruchomienia przez gminę terenów pod nowe inwestycje poza zawartą strukturą, koszty mogą być odpowiednio większe.

Niniejsze opracowanie zostało sporządzone na potrzeby Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, które to jest dokumentem określającym przede wszystkim kierunki rozwoju. Szczegółowa lokalizacja infrastruktury społecznej czy infrastruktury drogowej – publicznej, będzie sankcjonowana dopiero na etapie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, dla których zgodnie z przepisami zawartymi w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, będą sporządzone prognozy skutków finansowych uchwalenia planu miejscowego. W prognozach finansowych w sposób precyzyjny zostaną określone dla budżetu gminy skutki uchwalenia planu

miejscowego, zarówno te pozytywne – wyrażające wpływy do budżetu, jak również skutki generujące wydatki.

Na poziom wydatków gminy na realizację inwestycji gminnych wynikających z konieczności realizacji zadań własnych wpływ ma wiele czynników, m.in.:

- szczegółowe zapisy miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego m.in. dotyczące realizacji dróg publicznych – im większy udział dróg publicznych w planie, tym większy koszt dla gminy realizacji ustaleń tego planu, dotyczące realizacji infrastruktury technicznej, w tym np. dopuszczenie realizacji indywidualnych sposobów odprowadzania ścieków, a co za tym idzie brak konieczności docelowego uzbrojenia terenu w sieć kanalizacyjną z zastrzeżeniem zgodności z ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach,
- kolejność realizacji planów miejscowych – w przypadku stopniowego oddalania się od terenów o w pełni wykształconej infrastrukturze, koszty będą mniejsze w realizacji poszczególnych zadań,
- wysokość subwencji czy dotacji celowych otrzymanych na realizację zadań własnych, wysokość pozyskanego finansowania ze środków zewnętrznych, a także wykorzystanie możliwości współpracy podmiotu publicznego i partnera prywatnego w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego.

Gmina Kłoczew, jak wynika z analizy ekonomicznej, obecnie znajduje się w poprawnej kondycji finansowej, co potwierdza również opinia Regionalnej Izby Obrachunkowej w Lublinie, pozytywnie oceniającej projekt uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej oraz prawidłowość planowanej kwoty długu. Zakłada się, iż stopniowa realizacja zadań własnych przewidzianych w Studium na najbliższe 30 lat, przy jednoczesnym ich współfinansowaniu z subwencji, dotacji, środków pozabudżetowych oraz środków zewnętrznych, w tym partnerstwa publiczno-prywatnego, nie przewyższy możliwości finansowych budżetu gminy Kłoczew na lata 2019-2023.

11. Stan prawny gruntów²⁹

Grunty osób fizycznych stanowią największy odsetek gruntów gminy, bo aż 89,84% powierzchni gminy, w tym grunty osób fizycznych wchodzące w skład gospodarstw rolnych stanowią ponad 98%. Grunty Skarbu Państwa stanowią łącznie 8,31% powierzchni gminy, w tym grunty przekazane w użytkowanie wieczyste 0,15%. Grunty komunalne stanowią 0,04%, a grunty gmin i związków międzygminnych 1,29%. Do spółdzielni należy 0,10% gruntów, do kościołów i związków wyznaniowych 0,10%, wspólnot gruntowych 0,18% a do osób prawnych nie zaliczonych do pozostałych 0,03%.

²⁹ Na podstawie Gminnego zbiorczego zestawienia danych dotyczących gruntów, stan na dzień 1 stycznia 2019

12. Występowanie obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych

Na terenie gminy Kłoczew znajdują się obiekty i obszary objęte ochroną na podstawie przepisów odrębnych:

- 1) obiekty i tereny chronione na podstawie ustawy o ochronie przyrody:
 - pomniki przyrody (rozdz. 12.1.),
- 2) obiekty i tereny wpisane do rejestru zabytków (rozdz. 6.),
- 3) obszary i tereny górnicze (rozdz. 14.1.).

12.1. Pomniki przyrody

Na obszarze gminy zlokalizowane jest sześć pomników przyrody.

Tabela 15 Wykaz pomników przyrody

Lp.	Nazwa	Typ pomnika	Gatunek drzewa	Wysokość [m]	Pierśnica [cm]
1.	Kazimierz	Jednoobiektowy	Dąb szypułkowy – <i>Quercus robur</i>	27	120
2.	Emilia	Jednoobiektowy	Sosna zwyczajna (Sosna pospolita) – <i>Pinus sylvestris</i>	15	108
3.	Jan	Jednoobiektowy	Wiąz szypułkowy – <i>Ulmus laevis</i> (<i>Ulmus pedunculata</i> , <i>Ulmus effusa</i>)	39	137
4.	Artur	Jednoobiektowy	Wiąz szypułkowy – <i>Ulmus laevis</i> (<i>Ulmus pedunculata</i> , <i>Ulmus effusa</i>)	35	124
5.	Stanisław	Jednoobiektowy	Jesion wyniosły – <i>Fraxinus excelsior</i>	30	121
6.	Jerzy	Jednoobiektowy	Wiąz szypułkowy – <i>Ulmus laevis</i> (<i>Ulmus pedunculata</i> , <i>Ulmus effusa</i>)	30	146

13. Występowanie obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych

Na obszarze gminy Kłoczew nie udokumentowano występowania obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych, w tym osuwisk.

Czynnymi procesami geologicznymi, które mogą mieć znaczenie w procesie zagospodarowania przestrzennego obszaru gminy Kłoczew, są erozja wietrzna, erozja wodna, akumulacja aluwii w dolinach rzecznych, mineralizacja i zanikanie torfowisk.

EROZJA WIETRZNA – stanowiąca podstawowe zagrożenie dla gleb południowej i północnej części obszaru gminy. Najsilniejsza jest na obszarach wierzchowinowych z zalegającymi

w stropie glinami lessopodobnymi. Sprzyjają jej gleby pyłowe (gliny lessopodobne), wielkopowierzchniowy charakter gruntów rolnych oraz niewielki udział zadrzewień przeciwerozyjnych-liniowych, a także bardzo urozmaicona rzeźba terenu. Proces prowadzi w konsekwencji do obniżania jakości gleb i powinien być powstrzymany przez odpowiednią agrotechnikę oraz stosowanie pasów zadrzewień przeciwerozyjnych.

EROZJA WODNA – stanowiąca istotne zagrożenie na stokach terenu o nachyleniu większym niż 10% występujących głównie w długich strefach wzdłuż wszystkich dolin rzecznych. Głównymi przyczynami erozji wodnej i wietrznej są zabiegi agrotechniczne (orka podłużna na skłonach, płodozmiany), wadliwy układ pól (miedz), czynniki klimatyczne (nasilenie opadów atmosferycznych i szybkość topnienia śniegów) oraz brak roślinności śródpolnej. Najwłaściwszym zabiegiem ograniczającym erozję wodną jest zamiana gruntów ornych na trwałe użytki zielone.

AKUMULACJA ALUWIÓW W DOLINACH RZECZNYCH – proces ten zachodzi głównie w dolinach rzek Okrzejka i Swarżyna oraz w dolinkach większych jej dopływów, narażonych na występowanie zalewów powodziowych. Na skutek regulacji rzek i wcięcia ich koryt w bazę erozyjną proces jest ograniczany i ma mniejsze znaczenie niż kiedyś. W konsekwencji prowadzi to do zmniejszenia produktywności łąk.

MINERALIZACJA I ZANIKANIE TORFOWISK – proces zachodzi na skutek odwadniających melioracji i ma głównie znaczenie przyrodnicze związane z zanikaniem bardzo cennych przyrodniczo siedlisk w dolinie rzeki Okrzejka, stanowiących korytarze ekologiczne.

14. Występowanie udokumentowanych złóż kopalin, zasobów wód podziemnych oraz udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla

14.1. Udokumentowane złoża kopalin oraz tereny i obszary górnicze ustalone na podstawie przepisów odrębnych.

Na obszarze gminy Kłoczew rozpoznane i udokumentowane zostały złoża kruszywa naturalnego. Szczegółowe informacje dotyczące złóż zawarte zostały w poniższej tabeli.

Tabela 16 Udokumentowane złoża³⁰

Lp.	Nr złoża	Nazwa złoża	Typ pozyskiwanych surowców	Powierzchnia złoża [ha]	Zasoby geologiczne bilansowe / przemysłowe [tys. t / mln m ³]	Wydobycie [tys. t / mln m ³]	Koncesja	Stan zag.
1.	7281 KN	Gęsia Wólka	Kruszywa naturalne	16,870	3605/1200	136	Ważna do 31.12.2033	E

³⁰ Źródło: "Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2020 r.", Państwowy Instytut Geologiczny, Państwowy Instytut Badawczy, 2021; geoportal.pgi.gov.pl.

Lp.	Nr złoża	Nazwa złoża	Typ pozyskiwanych surowców	Powierzchnia złoża [ha]	Zasoby geologiczne bilansowe / przemysłowe [tys. t / mln m ³]	Wydobycie [tys. t / mln m ³]	Koncesja	Stan zag.
2.	11245 KN	Gęsia Wólka I	Kruszywa naturalne	-	-	-	Brak	M
3.	16896 KN	Gęsia Wólka II	Kruszywa naturalne	1,925	466/-	33	Brak	E
4.	5253 KN	Huta Zadybska 10	Kruszywa naturalne	0,831	65/-	-	Brak	Z
5.	8704 KN	Huta Zadybska II	Kruszywa naturalne	-	-	-	Brak	M
6.	10863 KN	Huta Zadybska III	Kruszywa naturalne	4,056	266/263	38	31.12.2027	E
7.	20100KN	Huta Zadybska IV	Kruszywa naturalne	2,000	391/-	-	Brak	R
8.	7384 KN	Kurzelaty	Kruszywa naturalne	0,965	66/-	-	Brak	R
9.	5776 KN	Lipiny	Kruszywa naturalne	14,665	682/682	20	31.12.2027	T
10.	13186 KN	Stryj	Kruszywa naturalne	13,850	2013/908	57	30.06.2026 31.12.2050	E
11.	11944 KN	Stryj I	Kruszywa naturalne	-	-/580	-	Brak	M
12.	16507 KN	Stryj II	Kruszywa naturalne	23.280	6198/1466	30	31.12.2058	E
13.	1640 KN	Zadybska Huta	Kruszywa naturalne	18,000	255/-	-	Brak	Z

E – złoża eksploatowane

M – złoża skreślone z bilansu zasobów

Z – złoża, z którego wydobywanie zostało zaniechane

R – złoża o zasobach rozpoznanych szczegółowo

T – złoża zagospodarowane, eksploatowane okresowo

Na obszarze gminy Kłoczew zostało ustanowionych 7 obszarów i terenów górniczych.

1. Obszar górniczy „Lipiny a” ustanowiony został przez Marszałka Województwa Lubelskiego decyzją nr RŚ-IV.7422.25.2011.JP z dnia 30.06.2011 r. dla złoża Lipiny. Granice obszaru górniczego pokrywają się z granicami terenu górniczego.
2. Obszar górniczy „Stryj a” ustanowiony został przez Marszałka Województwa Lubelskiego decyzją nr RŚ-IV.7422.39.2011.JP z dnia 06.07.2011 r. dla złoża Stryj. Granice obszaru górniczego pokrywają się z granicami terenu górniczego.
3. Obszar górniczy „Gęsia Wólka IB” ustanowiony został przez Wojewodę Urzędu Wojewódzkiego w Siedlcach decyzją nr OS.G.7512/10/97 z dnia 27.06.1997 r. dla złoża Gęsia Wólka. Granice obszaru górniczego pokrywają się z granicami terenu górniczego.
4. Obszar górniczy „Huta Zadybska III-2” ustanowiony został przez Marszałka Województwa Lubelskiego decyzją nr RŚ.IV.JP.7512/24/08 z dnia 06.11.2008 r.

dla złoża Huta Zadybska III. Granice obszaru górniczego pokrywają się z granicami terenu górniczego.

5. Obszar górniczy „Stryj b” ustanowiony został przez Marszałka Województwa Lubelskiego decyzją nr RŚ-IV.7422.43.2017.MASK z dnia 19.12.2017 r. dla złoża Stryj. Granice obszaru górniczego pokrywają się z granicami terenu górniczego.
6. Obszar górniczy „Gęsia Wólka II” ustanowiony został decyzją Starosty Powiatowego w Rykach znak: OŚ.6522.3.2019 z dnia 09.07.2019 r. dla złoża Gęsia Wólka II. Granice obszaru górniczego pokrywają się z granicami terenu górniczego.
7. Obszar górniczy „Stryj IIa” ustanowiony został przez Marszałka Województwa Lubelskiego decyzją nr DŚ-II.7422.44.2021.JPL z dnia 15.10.2021 r. dla złoża Stryj II. Granice obszaru górniczego pokrywają się z granicami terenu górniczego.

14.2. Wody powierzchniowe

Na układ wód powierzchniowych składają się akwenty wód stojących (bezdopływowych zbiorników wodnych) i płynących (rzek, kanałów, strumieni i jezior przepływowych). Na terenie gminy Kłoczew występują wody powierzchniowe płynące oraz stojące. Wody stojące są to głównie wody powierzchniowe powstałe na terenach poeksploatacyjnych w obrębie wsi Huta Zadybska i Lipiny oraz kompleks stawów w Goździe o powierzchni ok. 200 ha. Na całym obszarze gminy znajdują się również niewielkie akwenty.

Obszar gminy Kłoczew leży w dorzeczu Wisły, w zlewni Okrzejki. Północne obszary gminy należą do zlewni rzeki Wilgi. Główną rzeką gminy jest rzeka Okrzejka, która jest prawostronnym dopływem Wisły. Jej prawostronnym dopływem jest rzeka Swarżyna, która wraz z swym dopływem Kobylą Rzeką tworzą rozległy system hydrograficzny wraz z licznymi dopływami.

14.3. Jednolite Części Wód Powierzchniowych

Gmina Kłoczew położona jest w granicach rzecznych jednostek planistycznych gospodarowania wodami – jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP)³¹:

- Wilga od źródeł do Dopływu z Brzegów o kodzie PLRW200017253634; typ – 17 potok nizinny piaszczysty; naturalna część wód, ogólny stan zły, cel środowiskowy: dobry stan ekologiczny i dobry stan chemiczny; zagrożona nieosiągnięciem celu środowiskowego;
- Mała Bystrzyca o kodzie PLRW200017248689; typ – 17 potok nizinny piaszczysty; silnie zmieniona część wód, ogólny stan: zły, cel środowiskowy: dobry potencjał

³¹ Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 listopada 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz. U. z 2016 r., poz. 1911)

- ekologiczny i dobry stan chemiczny; zagrożona nieosiągnięciem celu środowiskowego;
- Okrzejka od źródeł do Owni o kodzie PLRW200017253232; typ – 17 potok nizinny piaszczysty; silnie zmieniona część wód, ogólny stan: zły, cel środowiskowy: dobry potencjał ekologiczny i dobry stan chemiczny; zagrożona nieosiągnięciem celu środowiskowego;
 - Korytka o kodzie PLRW200017253249; typ – 17 potok nizinny piaszczysty; silnie zmieniona część wód, ogólny stan: zły, cel środowiskowy: dobry potencjał ekologiczny i dobry stan chemiczny; zagrożona nieosiągnięciem celu środowiskowego;
 - Czarna o kodzie PLRW20001724889; typ – 17 potok nizinny piaszczysty; silnie zmieniona część wód, ogólny stan: zły, cel środowiskowy: dobry potencjał ekologiczny i dobry stan chemiczny; zagrożona nieosiągnięciem celu środowiskowego;
 - Świnka o kodzie PLRW20001724949; typ – 17 potok nizinny piaszczysty; naturalna część wód, ogólny stan: zły, cel środowiskowy: dobry stan ekologiczny i dobry stan chemiczny; zagrożona nieosiągnięciem celu środowiskowego.

14.4.Wody podziemne

Gmina Kłoczew położona jest w granicach mazowieckiego Regionu Hydrogeologicznego. Wody podziemne: ich występowanie i zasoby w obszarze gminy Kłoczew wykazują swoiste cechy, które uzależnione są od lokalnych warunków hydrogeologicznych. Faza litosferyczna obiegu wody w gminie jest prosta i wykazuje bardzo ściśle związki z warunkami hydrogeologicznymi (geologiczno-geomorfologiczno-pedosferycznymi). Na terenie gminy wyróżnia się dwie strefy występowania wód gruntowych pierwszego poziomu:

- Strefa I, obejmująca obszar dolin, obniżeń oraz fragmenty równiny położone w bezpośrednim sąsiedztwie dolin, gdzie zwierciadło wód gruntowych występuje płycej niż 1,0 m p.p.t. i tworzy ciągły, swobodny poziom uzależniony od stanu wody w rzekach;
- Strefa II, obejmuje obszar wysoczyzny. Zwierciadło wód układa się tu na zróżnicowanych głębokościach i nie tworzy ciągłego poziomu, często występują tu wody przypowierzchniowe – wierzchówki, utrzymujące się w płytkich piaskach na glinie zwałowej.

Główny poziom wodonośny występuje w utworach czwartorzędowych na głębokości 20-50 m p.p.t. Położenie zwierciadła wód gruntowych jest współkształtne z rzeźbą terenu: zwierciadło podnosi się na wierzchowinie i obniża we wszystkich formach wklęsłych

(dolinach rzecznych, zagłębieniach terenu). Odpływ wód podziemnych odbywa się w stronę południowo-zachodnią, tj. w stronę doliny Wisły i Wieprza.

Płytkie wody gruntowe narażone są na skażenia pochodzące z użytkowania terenu. W utworach o dobrej przepuszczalności mają zmieniony skład chemiczny, a niekiedy i bakteriologiczny. Wody położone głębiej i izolowane od zewnętrznych wpływów osadami nieprzepuszczalnymi, cechują się wysokimi parametrami jakościowymi. Płytkie występowanie wód gruntowych przejawia się m.in. występowaniem obszarów trwale i okresowo podmokłych, torfowiskowych i bagiennych.

Cały obszar gminy leży w obrębie Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) nr 215 Subniecka warszawska. GZWP nr 215 to zbiornik trzeciorzędowy porowy o zasobach 250 tys. m³/d.

Zgodnie z ustawą Prawo Wodne, dla wód podziemnych ustalono następujące cele środowiskowe:

- zapobieganie lub ograniczanie wprowadzania do nich zanieczyszczeń;
- zapobieganie pogorszeniu oraz poprawa ich stanu;
- ochrona i podejmowanie działań naprawczych, a także zapewnianie równowagi między poborem a zasilaniem tych wód tak, aby osiągnąć ich dobry stan.

Gmina Kłoczew położona jest w granicach jednolitych części wód podziemnych:

- nr 66 o kodzie PLGW200075, dorzecze Wisły, region wodny Środkowej Wisły, stan dobry DW (dostateczna wiarygodność); niezagrożona niespełnieniem celów środowiskowych, stan chemiczny dobry, stan ilościowy dobry, stan ogólny dobry;
- nr 75 o kodzie PLGW200066, dorzecze Wisły, region wodny Środkowej Wisły, stan dobry DW (dostateczna wiarygodność); niezagrożona niespełnieniem celów środowiskowych, stan chemiczny dobry, stan ilościowy dobry, stan ogólny dobry.

Celem środowiskowym dla JCWPd jest dobry stan ilościowy i chemiczny, charakteryzowany wartościami wskaźników zgodnie z rozporządzeniem o ocenie wód podziemnych. Stan ilościowy obrazuje wpływ poboru wody na części wód podziemnych. Natomiast stan chemiczny odnosi się do parametrów fizykochemicznych wód podziemnych (zarówno traktowanych jako zanieczyszczenia, jak i skażenie).

Monitoring, jakości wód podziemnych jest częścią Państwowego Monitoringu Środowiska, koordynowanego przez GIOŚ.

14.5. Udokumentowane kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla

Na obszarze gminy Kłoczew nie występują udokumentowane kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla.

15. Stan systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami

15.1. Stan systemu komunikacji

Sieć drogowa

Głównym elementem sieci drogowej na terenie gminy Kłoczew są drogi powiatowe:

- 1346 L, relacji granica województwa – Sokola – Okrzeja,
- 1347 L, relacji Wojciechówka – Bramka – Jagodne,
- 1409 L, relacji Wylezin – Ownia – Stara Dąbia,
- 1410 L, relacji granica województwa – Kłoczew,
- 1411 L, relacji granica województwa – Stare Zadybie,
- 1412 L, relacji Wola Zadybska – Zaryte,
- 1413 L, relacji granica województwa – Wola Zadybska – granica województwa,
- 1414 L, relacji granica województwa – Stare Zadybie,
- 1415 L, relacji Kłoczew – granica województwa,
- 1416 L, relacji Kurzelaty – Kłoczew,
- 1418 L, relacji Stare Zadybie – Huta Zadybska,
- 1419 L, relacji Stryj – Gózd,
- 1420 L, relacji Kłoczew – Gózd – Okrzeja,
- 1421 L, relacji Kłoczew – Padarz – Rzyczyna,
- 1422 L, relacji Kłoczew – Czernic – Grabów Szlachecki,
- 1424 L, relacji Sokola – Gózd.

Uzupełnieniem sieci dróg są drogi gminne zapewniające obsługę komunikacyjną terenów zabudowanych. Sieć dróg powiatowych jest wystarczająca, sieć dróg gminnych może zostać uzupełniana o nowe drogi w miejscach rozwoju zabudowy. Stan większości dróg gminnych i powiatowych jest dostateczny lub zły. Większość dróg gminnych ma nawierzchnię gruntową. Drogi w gminie Kłoczew wymagają remontów lub całkowitej przebudowy oraz wyposażenia w ciągi piesze i rowerowe.

Kolej

W południowo-wschodniej części gminy, na granicy przebiega linia kolejowa nr 26 relacji Łuków – Radom. Linia dwutorowa o znaczeniu pierwszorzędym, zelektryfikowana, łącząca

się z linią kolejową nr 7 relacji Warszawa Wschodnia osobowa – Dorohusk oraz liniami w miejscowości Łuków: nr 6 prowadzącej do Skierniewic i nr 2 relacji Warszawa Zachodnia – Terespol.

Tereny zamknięte kolejowe

W miejscowości Rzyczyna znajdują się kolejowe tereny zamknięte wymienione w decyzji nr 14 Ministra Infrastruktury z dnia 18 września 2020 r. w sprawie ustalenia terenów zamkniętych, przez które przebiegają linie kolejowe (Dz. Urz. Ministra Infrastruktury z dnia 18 września 2020 r. poz. 38 z późniejszymi zmianami). Tereny zamknięte kolejowe zlokalizowane są w obrębie Rzyczyna, na działce nr 764 i zajmują powierzchnie 8,3 ha.

15.2.Zaopatrzenie w wodę

Na terenie gminy długość czynnej sieci na 100 km² wynosi ok. 115,9 km³², z której korzysta ok. 78,1% mieszkańców gminy³³. Mieszkańcy są zaopatrywani w wodę ze studni kopanych i wodociągów grupowych. Z sieci wodociągowej korzystają mieszkańcy miejscowości: Kłoczew, Kawęczyn, Padarz, Julianów, Sosnówka, Janopol Rzyczyna, Wylezin, Przykwa, Stare Zadybie, Stryj, Nowe Zadybie, Gęsia Wólka,, Sokola, Kokoszka, Gózd, Jagodne, Bramka,, Wojciechówka, Huta Zadybska, Borucicha, Wygranka, Rybaki, Kąty, Zaryte.

Na obszarze gminy Kłoczew podstawowym źródłem wody dla gminy są wody podziemne, ujmowane głównie z poziomego wodonośnego czwartorzędowego i trzeciorzędowego.

15.3.Odprowadzanie ścieków

Na terenie gminy Kłoczew sieć kanalizacji sanitarnej zlokalizowana jest w obrębie miejscowości Kłoczew i ma łączną długość ok. 22,3 km. Z sieci kanalizacji sanitarnej korzysta 18,5% mieszkańców w miejscowościach: Kłoczew, Kawęczyn, Czernic.

Na pozostałym terenie system odprowadzania ścieków opiera się głównie na gromadzeniu ścieków w zbiornikach bezodpływowych, a następnie przewożeniu ich do oczyszczalni ścieków w Kłoczewie. Część ścieków trafia bezpośrednio do środowiska stwarzając bezpośrednie zagrożenia dla stanu gleb, wód powierzchniowych i podziemnych. Brak centralnych systemów odbioru i oczyszczania ścieków na obszarze gminy należy uznać za podstawowy problem, ograniczający możliwości rozwoju gospodarki i mieszkalnictwa, oraz zwiększający zagrożenia dla środowiska.

15.4.System elektroenergetyczny

Odbiorcy energii elektrycznej gminy zasilani są ze stacji GPZ zlokalizowanych poza granicami jej obszaru, są to stacje 110/15 kV w Sobolewie i Stoczku Łukowskim. Gmina Kłoczew nie posiada na swoim terenie źródeł energii średniego napięcia 15 kV.

³² Dane GUS, BDL, stan na 31 XII 2019 r.

³³ Dane GUS, BDL, stan na 31 XII 2019 r.

Przez teren gminy Kłoczew nie przebiegają linie wysokiego napięcia 220 kV i 440 kV.

Przez teren gminy przebiegają liczne odcinki napowietrznych linii o napięciu 0,4 kV oraz zlokalizowane są stacje transformatorowe 0,4 kV. Wszystkie wsie na terenie gminy podłączone są do sieci elektroenergetycznej.

Dopuszcza się budowę nowej oraz rozbudowę, przebudowę i modernizację istniejącej sieci także w pasach drogowych.

Wokół istniejących i projektowanych kubaturowych stacji elektroenergetycznych należy uwzględnić strefę techniczną o szerokości 1,5 m, która umożliwia dostęp do urządzeń elektroenergetycznych (z wyłączeniem istniejących i planowanych budynków prefabrykowanych kontenerowych stacji transformatorowych 15/0,4 kV).

15.5. Gospodarowanie odpadami

W związku ze zmianami ustawy o utrzymaniu porządku i czystości w gminach i ustawy o odpadach, system gospodarowania odpadami na terenie gminy Kłoczew został określony w Regulaminie utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Kłoczew, przyjętym zgodnie z uchwałą nr XXII/165/2020 Rady Gminy Kłoczew z dnia 25 maja 2020 r. Zgodnie z zasadami określonymi w Regulaminie właściciele nieruchomości zapewniają utrzymanie czystości i porządku na terenie nieruchomości poprzez:

- 1) selektywne zbieranie wytwarzanych na terenie nieruchomości odpadów komunalnych;
- 2) przekazywanie selektywnie zebranych odpadów komunalnych oraz frakcji reszkowej uprawnionemu podmiotowi prowadzącemu działalność w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości na terenie gminy Kłoczew, do miejsc dalszego odzysku lub unieszkodliwiania;
- 3) systematyczne opróżnianie zbiorników bezodpływowych z zanieczyszczeń ciekłych.

Właściwa gospodarka odpadami stała się bardzo istotna w obliczu narastającego problemu wzrostu ilości odpadów przeznaczanych do składowania i spadku ilości będących do dyspozycji składowisk. System gospodarki odpadami obejmuje gromadzenie i zbiórkę odpadów komunalnych, częściowy ich odzysk oraz wywóz na składowisko w Adamowie.

Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) na terenie gminy zlokalizowany jest na terenie gminnej oczyszczalni ścieków w Kłoczewie.

15.6. System gazowniczy

Na obszarze gminy zlokalizowana jest infrastruktura gazowa średniego ciśnienia o długości 24,8 km. Z sieci gazowej korzysta 7,4% mieszkańców gminy w miejscowościach: Gęsia Wólka, Stryj, Kłoczew i częściowo w Starym Zadybiu. Pozostałe gospodarstwa domowe korzystają z indywidualnych rozwiązań zaopatrzenia w gaz.

15.7. System ciepłowniczy

Najpowszechniejszym na terenie gminy sposobem zaopatrywania w ciepło są kotłownie indywidualne opalane drewnem i węglem. Forma ta wiąże się ze zjawiskiem dokuczliwej, niskiej emisji zanieczyszczeń pyłowych, odczuwalnym przy bezwietrznej pogodzie.

15.8. Energia z odnawialnych źródeł energii

W gminie obecnie brak jest obiektów produkujących energię elektryczną i ciepłą ze źródeł konwencjonalnych oraz odnawialnych (tzn. elektrowni wodnych, elektrowni wiatrowych, słonecznych ogniw fotowoltaicznych oraz produkujących energię z biogazu lub biomasy). Na obszarze gminy, w granicach obrębów Stryj i Zaryte obowiązuje zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dopuszczająca ich lokalizację. W planie wskazano tereny pod lokalizację urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW.

Największy potencjał gmina Kłoczew posiada do produkcji energii z biomasy (słoma, odpady z buraków i kukurydzy) oraz z biogazu (stałe odchody zwierzęce), co związane jest z silnie rozwiniętym na terenie gminy rolnictwem. Biogaz może być przetworzony na energię elektryczną (w gazowych generatorach prądu), ciepło (w kotłach gazowych) lub energię elektryczną i ciepło (w układach skojarzonego wytwarzania energii elektrycznej i ciepła).

15.9. Gospodarka niskoemisyjna

Gmina Kłoczew posiada Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Kłoczew (dalej: PGN), który został przyjęty uchwałą nr XIX/143/2016 Rady Gminy Kłoczew z dnia 30 marca 2016 r. PGN jest dokumentem niezbędnym do pozyskania funduszy unijnych w latach 2015-2020 celem obniżenia emisji CO₂ na obszarze obejmującym Gminę Kłoczew. Główne kierunki działań to poprawa efektywności energetycznej, zwiększenie udziału energii słonecznej w końcowym zużyciu energii cieplnej i elektrycznej, zmiana tradycyjnego oświetlenia ulicznego na oświetlenie LED, wykorzystanie biomasy do produkcji energii cieplnej.

16. Zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych

Na terenie gminy Kłoczew nie występują zadania i inwestycje celu publicznego o znaczeniu wojewódzkim i ponadlokalnym wymienione w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego przyjętego uchwałą nr XI/162/2015 sejmiku województwa lubelskiego z dnia 30 października 2015 r.

17. Wymagania dotyczące ochrony przeciwpowodziowej

Na terenie Gminy na podstawie map zagrożenia powodziowego wyznaczono:

- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2%,
- obszary szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%,
- obszary szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%.

Na poziomie Gminy ochronę przed powodzią realizuje się w szczególności przez: kształtowanie zagospodarowania przestrzennego dolin rzecznych lub terenów zalewowych, szczególności obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, racjonalne retencjonowanie wód, zapewnienie funkcjonowania systemu wczesnego ostrzegania przed niebezpiecznymi zjawiskami zachodzącymi w atmosferze i hydrosferze, zachowanie, tworzenie i odtwarzanie systemów retencji wód, prowadzenie polityki informacyjnej w zakresie ochrony przed powodzią oraz ograniczania jej skutków. Na obszarach zagrożenia powodzią obowiązują zasady zagospodarowania oraz użytkowania wynikające z przepisów Prawa wodnego oraz przepisów odrębnych. Najbardziej skutecznym podejściem zmierzającym do ograniczania potencjalnych negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, ochrony środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej jest podejmowanie działań w ramach programów zarządzania ryzykiem powodziowym obejmującym min. zapobieganie powstawaniu szkód wywołanych powodzią poprzez rezygnację z budowy domów mieszkalnych i obiektów przemysłowych obecnie i w przyszłości na terenach zagrożonych powodzią oraz wspieranie właściwego zagospodarowania terenu.

Część III

Kierunki zagospodarowania przestrzennego

Spis treści:

1. Cele polityki przestrzennej gminy	- 4 -
2. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów, w tym wynikające z audytu krajobrazowego, uwzględniające bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę	- 5 -
3. Kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, uwzględniające bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę oraz tereny wyłączone spod zabudowy	- 9 -
3.1. <i>M – obszary zabudowy mieszkaniowej.....</i>	<i>- 10 -</i>
3.2. <i>ML – obszary zabudowy rekreacji indywidualnej.....</i>	<i>- 11 -</i>
3.3. <i>U – obszary zabudowy usługowej.....</i>	<i>- 12 -</i>
3.4. <i>UP – obszary usług publicznych</i>	<i>- 12 -</i>
3.5. <i>UT – obszary usług turystyki.....</i>	<i>- 13 -</i>
3.6. <i>US – obszary usług sportu i rekreacji.....</i>	<i>- 13 -</i>
3.7. <i>PU – obszary aktywności gospodarczej (obiektów produkcyjnych, składów i magazynów oraz usług)</i>	<i>- 14 -</i>
3.8. <i>Ref – obszary urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii, o których mowa w art. 10 ust. 2a ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym</i>	<i>- 15 -</i>
3.9. <i>PE – obszary eksploatacji powierzchniowej surowców</i>	<i>- 15 -</i>
3.10. <i>R – obszary rolnicze.....</i>	<i>- 16 -</i>
3.11. <i>Z – obszary zieleni</i>	<i>- 16 -</i>
3.12. <i>ZP – obszary zieleni parkowej</i>	<i>- 17 -</i>
3.13. <i>ZL – lasy i zadrzewienia</i>	<i>- 17 -</i>
3.14. <i>ZC – cmentarze.....</i>	<i>- 18 -</i>
3.15. <i>WS – obszary wód powierzchniowych</i>	<i>- 18 -</i>
3.16. <i>IT-W – obszary infrastruktury technicznej - wodociągi.....</i>	<i>- 18 -</i>
3.17. <i>IT-K – obszary infrastruktury technicznej - kanalizacja.....</i>	<i>- 19 -</i>
3.18. <i>IT-O – obszary infrastruktury technicznej – gospodarowanie odpadami</i>	<i>- 19 -</i>
3.19. <i>KS – obszary obsługi komunikacji samochodowej</i>	<i>- 19 -</i>
3.20. <i>KK – obszary kolei.....</i>	<i>- 19 -</i>
3.21. <i>Z – drogi klasy zbiorczej.....</i>	<i>- 20 -</i>
3.22. <i>L – drogi klasy lokalnej.....</i>	<i>- 20 -</i>
3.23. <i>D – drogi klasy dojazdowej</i>	<i>- 20 -</i>
4. Obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego	- 22 -
4.1. <i>Kształtowanie podstawowych kierunków ochrony środowiska przyrodniczego.....</i>	<i>- 22 -</i>
4.2. <i>Kształtowanie obszarów objętych ochroną na podstawie przepisów odrębnych</i>	<i>- 23 -</i>
4.2.1. <i>Pomniki przyrody.....</i>	<i>- 23 -</i>
4.2.2. <i>Lasy ochronne</i>	<i>- 23 -</i>
4.2.3. <i>Stanowiska roślin i zwierząt chronionych.....</i>	<i>- 23 -</i>
4.2.4. <i>Udokumentowane złoża kopalin</i>	<i>- 24 -</i>
4.2.5. <i>Udokumentowane główne zbiorniki wód podziemnych.....</i>	<i>- 24 -</i>
4.3. <i>Obszary powiązań systemu ekologicznego</i>	<i>- 24 -</i>
4.4. <i>Strefa ekotonowa</i>	<i>- 24 -</i>
4.5. <i>Zasady ochrony środowiska i jego zasobów.....</i>	<i>- 25 -</i>
4.6. <i>Zasady ochrony krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego.....</i>	<i>- 26 -</i>
5. Obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	- 27 -
5.1. <i>Obszary i obiekty objęte ochroną konserwatorską</i>	<i>- 27 -</i>

5.2. Wytyczne konserwatorskie:.....	- 27 -
5.2.1. Obszary i obiekty wpisane do rejestru zabytków	- 27 -
5.2.2. Obszary i obiekty w ewidencji zabytków	- 28 -
5.2.3. Strefy ochrony konserwatorskiej	- 29 -
5.2.4. Stanowiska archeologiczne.....	- 30 -
6. Kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej	- 30 -
6.1. Kierunki rozwoju systemów komunikacji.....	- 30 -
6.1.1. Podstawowy układ drogowy	- 31 -
6.1.2. Uzupełniający układ drogowy.....	- 32 -
6.1.3. Parkowanie i miejsca postojowe	- 32 -
6.1.4. Ruch pieszy i rowerowy	- 33 -
6.2. Kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej.....	- 33 -
6.2.1. Gospodarka wodno-ściekowa	- 34 -
6.2.2. Zaopatrzenie w energię elektryczną	- 34 -
6.2.3. Zaopatrzenie w gaz	- 35 -
6.2.4. Telekomunikacja	- 35 -
6.2.5. Gospodarka odpadami.....	- 35 -
6.2.6. Zaopatrzenie w ciepło	- 35 -
7. Inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym.....	- 36 -
7.1. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym- 36 -	
7.2. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa i ustaleniami programów, o których mowa w art. 48 ust. 1	- 36 -
8. Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych, w tym obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, a także obszary rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m² oraz obszary przestrzeni publicznej.....	- 36 -
8.1. Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych	- 37 -
8.2. Obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości	- 37 -
8.3. Obszary rozmieszczenia wielkopowierzchniowych obiektów handlowych	- 37 -
8.4. Obszary przestrzeni publicznej	- 37 -
W studium nie wyznacza się obszarów przestrzeni publicznych, dla których należy sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego.	- 37 -
9. Obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, w tym obszary wymagające przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne.....	- 38 -
10. Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej.....	- 38 -
11. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz obszary osuwania się mas ziemnych.....	- 39 -
11.1. Obszary zagrożenia powodzią	- 39 -
11.2. Obszary osuwania się mas ziemnych	- 40 -
12. Obiekty i obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny....	- 40 -
13. Obszary pomników zabytkowe i ich stref ochronnych oraz obowiązujące na nich ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej.....	- 41 -
14. Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji..	- 41 -
15. Obszary zdegradowane.....	- 41 -
16. Granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych.....	- 41 -
17. Granice obszarów, na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii, o których mowa w art. 10 ust. 2a ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym,	

a także ich stref ochronnych związanych z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu - 41 -

Spis tabel:

Tabela 1 Wykaz pomników przyrody - 23 -

Tabela 2 Minimalna liczba miejsc postojowych w zależności od funkcji terenu - 32 -

1. Cele polityki przestrzennej gminy

Celem strategicznym rozwoju społeczno-gospodarczego i przestrzennego gminy Kłoczew jest uzyskanie takiej struktury funkcjonalno-przestrzennej, która w harmonijny, zrównoważony sposób wykorzysta jej walory przyrodnicze i kulturowe, dla poprawy warunków życia mieszkańców.

Gmina Kłoczew ma charakter wiejski, jest doskonałym miejscem do zamieszkania dla rodzin. Czyste i niezdegradowane środowisko wraz z towarzyszącą infrastrukturą zachęca do aktywnego spędzania czasu na wolnym powietrzu. Miejscowości gminy są ze sobą skomunikowane siecią dróg, a standardy mieszkania w gminie wzrastają wraz z każdym kilometrem instalacji wodociągowej. Gmina jest aktywna fizycznie i społecznie, ponieważ działa tutaj kilka prężnych organizacji, które we współpracy z gminą i radami sołectwymi podejmują szereg działań na rzecz dobra wspólnego.

Wizją rozwoju gminy Kłoczew, zgodnie ze „Strategią Rozwoju Gminy Kłoczew na lata 2015-2021”¹ jest zapewnienie wysokiego standardu życia mieszkańców przy zachowaniu zrównoważonego rozwoju społecznego i gospodarczego. Celami strategicznymi zmierzającymi do realizacji założonej wizji rozwoju są:

- 1) wzmocnienie rozwoju i podniesienie efektywności lokalnej gospodarki poprzez:
 - rozwój infrastruktury technicznej i potencjału inwestycyjnego,
 - wzmocnienie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości,
 - podniesienie konkurencyjności gospodarstw rolnych poprzez rozwój branży rolno-spożywczej na terenie gminy;
- 2) zwiększenie atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej w oparciu o zasoby przyrodniczo-kulturowe poprzez:
 - wypracowanie i rozwój zintegrowanego produktu turystycznego,
 - rozwój infrastruktury turystycznej,
 - marketing i promocję gospodarczą;
- 3) promocja gospodarki niskoemisyjnej i wykorzystanie energetyki odnawialnej w rozwoju gminy Kłoczew poprzez:
 - rozbudowę infrastruktury odnawialnych źródeł energii,
 - promocję gospodarki niskoemisyjnej,
 - ochronę obiektów dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego;
- 4) inwestowanie w kapitał ludzki i podnoszenie poziomu wiedzy mieszkańców poprzez:
 - podniesienie jakości infrastruktury edukacyjnej i społecznej na terenie gminy,
 - rozwijanie sfery kultury i podnoszenie aktywności mieszkańców,

¹ Uchwała Nr XII/95/2015 Rady Gminy Kłoczew z dnia 4 września 2015 r.

- promocję wśród mieszkańców kształcenia przez całe życie i postaw prospołecznych.

Przy sporządzaniu Studium uwzględniono w szczególności:

- zasady określone w „Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030|”,
- ustalenia wynikające z obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- ustalenia wynikające z obowiązującego Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Kłoczew,
- ustaleń wynikających z obowiązującego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego,
- ustaleń z Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 r.,
- Strategii Rozwoju Powiatu Ryckiego na lata 2015-2022,
- Strategii rozwoju Gminy Kłoczew na lata 2015-2021.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy jest podstawowym dokumentem dla władz samorządowych gminy, na podstawie, którego powinna być prowadzona polityka i strategia działań, przede wszystkim w sferze zagospodarowania przestrzennego, a także w sferze społeczno-gospodarczej i ekologicznej, które bezpośrednio lub pośrednio wpływają na kształtowanie struktury przestrzennej i układu funkcjonalno-przestrzennego. W przypadku istotnych zmian uwarunkowań lub dokonania znaczących odstępstw od ustaleń niniejszego Studium, należy przystąpić do kolejnych jego aktualizacji.

2. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów, w tym wynikające z audytu krajobrazowego, uwzględniające bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę

Kierunki rozwoju przestrzennego gminy wskazano w oparciu o:

- aktualny stan zagospodarowania;
- obowiązujące Miejskowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego oraz Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego;
- warunki fizjograficzne;
- warunki dostępności komunikacyjnej;
- konieczność ochrony wartości środowiska przyrodniczego;
- konieczność ochrony wartości środowiska kulturowego oraz ochrony krajobrazu;

- rejony występowania gleb najłabszych oraz zdegradowanych (ograniczenie inwestowania na glebach o wysokich klasach bonitacyjnych);
- rejony największego zainteresowania inwestorów.

Z uwagi na uwarunkowania środowiska, uwarunkowania społeczno-demograficzne i pełnione przez nie funkcje, jak również przeprowadzone analizy (ekonomiczne, środowiskowe, społeczne, demograficzne), przy uwzględnieniu możliwości budżetowych gminy Kłoczew, proponowane zmiany koncentrują się przede wszystkim w następujących kierunkach:

- wielofunkcyjny rozwój wsi, ze szczególnym uwzględnieniem zmian jakościowych i możliwości wprowadzenia funkcji związanych zarówno z aktywnością gospodarczą, jak i rekreacją i turystyką,
- rozwój wiejskich ośrodków usługowych, zapewniając tym samym lepszy dostęp mieszkańców do podstawowych usług, poprzez skrócenie dystansu,
- polepszenie standardu życia mieszkańców gminy, m.in. poprzez systematyczne polepszanie warunków mieszkaniowych, zapewnienie większej ilości miejsc pracy, stopniowe podnoszenie jakości i zakresu usług, w tym usług związanych z rekreacją i wypoczynkiem,
- rozwój terenów inwestycyjnych,
- ochrona obszarów cennych przyrodniczo i otwartych przed zainwestowaniem,
- ochrona dziedzictwa kulturowego, w tym układów ruralistycznych i charakterystycznych cech zabudowy.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest dokumentem kierunkowym, określającym kierunki rozwoju gminy na kolejne 30 lat, tj. na lata 2020-2050. Wyznaczone obszary lokalizowania poszczególnych funkcji w tymże dokumencie określają kierunek rozwoju, a w swoich granicach mieszczą nie tylko wskazaną funkcję zabudowy, ale również elementy niezbędne do funkcjonowania takiego terenu, tj. przede wszystkim obszary związane z komunikacją (drogi, parkingi i garaże, ciągi piesze, miejsca postojowe stałe i czasowe itp.), jak również różnego rodzaju tereny zielone (skwery, parki, place zabaw dla dzieci, ogrody dziecięce, tereny wypoczynku osiedlowego, zieleni niska i wysoka) oraz infrastrukturę techniczną niezbędną do funkcjonowania tego terenu.

Dla każdego obszaru wyznaczonego w studium został określony katalog przeznaczeń. Należy zatem przyjąć, że obszary oznaczone na rysunku „Kierunków” stanowią tzw. „tereny brutto” danej jednostki wraz z elementami towarzyszącymi, o których mowa powyżej. Szczegółowy podział w ramach danego obszaru na poszczególne przeznaczenia następuje w drodze miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Obszary wskazane w studium, uwzględniają bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę, o którym mowa w części dotyczącej uwarunkowań, przy jednoczesnym uwzględnieniu:

- lokalizacji urządzeń, obiektów i terenów towarzyszących danej funkcji (tzw. teren brutto),
- przeciętnych wskaźników urbanistycznych przyjętych dla poszczególnych terenów,
- kierunków rozwoju miasta opisanych w początkowej części niniejszego rozdziału,
- perspektywy 30 lat, dla których został przewidziany rozwój gminy w niniejszym studium, tj. okres od 2020 r. do 2050 r.,
- niepewności procesów rozwojowych wyrażającą się możliwością zwiększenia zapotrzebowania do wyników analizy nie więcej niż o 30%.

Kierunki oraz wskaźniki dotyczące zagospodarowania i użytkowania terenów zostały opracowane przy uwzględnieniu bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę, o którym mowa w części dotyczącej uwarunkowań. Na potrzeby bilansowania przyjęto, iż wskaźniki określone w studium mają charakter wartości granicznych, które powinny być ustalone w skrajnych przypadkach. Posługiwano się wartością przeciętną, a przeciętne wartości poszczególnych wskaźników powinny być niższe / wyższe, w zależności od charakteru danego wskaźnika, tj. jeżeli wskaźnik określa wartość maksymalną, to przeciętna wartość tego wskaźnika będzie niższa, a jeżeli wskaźnik określa wartość minimalną, to przeciętna wartość tego wskaźnika będzie wyższa. Nie przyjmowano do obliczeń bilansowych granicznych wartości wskaźników urbanistycznych, ustalonych w części „Kierunki”.

Ponieważ zgodnie ze sporządzonym bilansem terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową w perspektywie 30 lat na terenie gminy Kłoczew maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową (brak takiego zapotrzebowania) jest mniejsze od powierzchni użytkowej zabudowy, ma zastosowanie art. 10 ust. 5 pkt 4 lit. a ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. W kierunkach zagospodarowania przestrzennego nie przewiduje się lokalizacji nowej zabudowy mieszkaniowej za wyjątkiem obszarów położonych w zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach poszczególnych jednostek osadniczych, jak również przeznaczonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego pod zabudowę. Dla funkcji usługowej oraz aktywności gospodarczej, sporządzony bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę, wykazał brak zapotrzebowania na tereny, na których możliwa jest lokalizacja nowej zabudowy w zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej, ma zastosowanie art. 10 ust. 5 pkt 4 lit. a ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. **Przewiduje się lokalizację nowej zabudowy na obszarach przeznaczonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego pod zabudowę usługową oraz aktywności gospodarczej.**

Pozostałe funkcje terenu, na których możliwa jest zabudowa, zgodnie z ustaleniami studium pełnią funkcję uzupełniającą w stosunku do wyżej wymienionych. Zostały wyznaczone na podstawie przepisów prawa, innych istotnych dokumentów stanowiących o zasadach funkcjonowania danego terenu oraz w oparciu o dodatkowe analizy wykonywane w indywidualnych przypadkach.

W Studium określono rejony lokalizowania poszczególnych funkcji:

- **M** – obszary zabudowy mieszkaniowej,
- **ML** – obszary zabudowy rekreacji indywidualnej,
- **U** – obszary zabudowy usługowej,
- **UP** – obszary usług publicznych,
- **UT** – obszary usług turystyki,
- **US** – obszary usług sportu i rekreacji,
- **PU** – obszary aktywności gospodarczej (obiektów produkcyjnych, składów i magazynów oraz usług),
- **Ref** – obszary urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii, o których mowa w art. 10 ust. 2a ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym,
- **PE** – obszary eksploatacji powierzchniowej surowców,
- **R** – obszary rolnicze,
- **Z** – obszary zieleni,
- **ZP** – obszary zieleni parkowej,
- **ZL** – lasy i zadrzewienia,
- **ZC** – cmentarze,
- **WS** – obszary wód powierzchniowych,
- **IT-W** – obszary infrastruktury technicznej – wodociągi,
- **IT-K** – obszary infrastruktury technicznej – kanalizacja,
- **IT-O** – obszary infrastruktury technicznej – gospodarowanie odpadami,
- **KS** – obszary obsługi komunikacji samochodowej,
- **KK** – obszary kolei,
- drogi publiczne:
 - **Z** – klasy zbiorczej,
 - **L** – klasy lokalnej;
 - **D** – klasy dojazdowej.

W studium nie zawarto ustaleń wynikających z audytu krajobrazowego (art. 10 ust. 2 pkt 1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym – w części dot. audytu) *ze względu na brak obowiązującego audytu krajobrazowego.*

3. Kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, uwzględniające bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę oraz tereny wyłączone spod zabudowy

Przyjęte w Studium kierunki zmian w zagospodarowaniu przestrzennym wiążą się z określonymi standardami urbanistycznymi, stanowiącymi miarę jakości przestrzeni otwartej i zurbanizowanej. Określone w Studium parametry i wskaźniki urbanistyczne stanowią wartości nieprzekraczalne. Zaleca się, aby jako wytyczną dla sporządzanych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego przyjmować parametry i wskaźniki urbanistyczne większe w zakresie wielkości działek budowlanych oraz powierzchni biologicznie czynnej i mniejsze w zakresie intensywności wykorzystania terenu.

Użyte w niniejszym Studium określenia i pojęcia, na potrzeby niniejszego dokumentu należy rozumieć w następujący sposób:

- 1) obiekty i urządzenia towarzyszące – należy przez to rozumieć ciągi piesze, miejsca postojowe stałe i czasowe, parkingi, urządzenia budowlane, budynki gospodarcze i higieniczno-sanitarne oraz obiekty małej architektury;
- 2) zieleń – należy przez to rozumieć skwery, parki, place zabaw dla dzieci, boiska, ogrody dziecięce, tereny wypoczynku osiedlowego, zieleń niska i wysoka;
- 3) powierzchnia zabudowy – należy przez to rozumieć powierzchnię terenu zajęta przez budynek w stanie wykończonym, liczona w rzucie przyziemia mierzonego na wysokości 1,0 m;
- 4) urządzenia infrastruktury technicznej – należy przez to rozumieć zlokalizowane pod ziemią, na ziemi albo nad ziemią przewody, urządzenia i obiekty wodociągowe, kanalizacyjne, ciepłownicze, elektryczne, gazowe, telekomunikacyjne i inne niezbędne do obsługi terenu;
- 5) usługi komercyjne – należy przez to rozumieć wszystkie usługi służące zaspokojeniu potrzeb ludności, nastawione na zysk;
- 6) usługi publiczne – należy przez to rozumieć usługi administracji, bezpieczeństwa publicznego, sakralne, oświaty, zdrowia, kultury, sportu, nauki, opiekuńczo-wychowawcze oraz domów pomocy społecznej i inne;
- 7) usługi turystyki – hotele, pensjonaty, domy wypoczynkowe, apartamenty na wynajem, campingi, budynki rekreacji indywidualnej oraz wszystkie inne usługi świadczone turystom lub odwiedzającym.

Ze względu na skalę opracowania rysunku kierunków zagospodarowania przestrzennego, dopuszcza się na etapie opracowania miejscowego planu zagospodarowania

przestrzennego korektę zasięgu poszczególnych funkcji do granic własności nieruchomości oraz ze względu na uwarunkowania lokalne, jak również dopuszczalna jest korekta parametrów i wskaźników urbanistycznych, zgodnie z klauzulami generalnymi zawartymi na **stronie 21** niniejszego opracowania. Dla terenów, dla których uchwalone są akty prawa miejscowego dopuszcza się zachowanie wszelkich parametrów określonych w ww. aktach oraz dopuszcza się zachowanie istniejącego zagospodarowania o parametrach wyznaczonych w dokumentach planistycznych.

Należy jednak zaznaczyć, iż zainwestowanie powinno uwzględniać wszelkie zasady i ograniczenia wynikające z aktualnych przepisów prawa, a w szczególności z zakresu:

- ochrony środowiska i przyrody,
- ochrony zabytków, dziedzictwa kulturowego,
- infrastruktury technicznej,
- systemów komunikacji drogowej, kolejowej,
- przeszkód lotniczych.

Studium przyjmuje następujące kierunki i wskaźniki zagospodarowania terenów oraz użytkowania terenów dla poszczególnych funkcji:

3.1. M – obszary zabudowy mieszkaniowej

Obszary istniejącej oraz projektowanej zabudowy wielofunkcyjnej mieszkaniowo-usługowej, w tym: zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, zabudowa zagrodowa, usługi o charakterze centrotwórczym w szczególności: handlu, gastronomii, rozrywki, obsługi finansowej, obsługi ruchu turystycznego, drobne usługi bytowe, kultury, zdrowia, opieki społecznej, administracji i inne wraz z niezbędnymi obiektami i urządzeniami towarzyszącymi, urządzeniami infrastruktury technicznej, drogami i zielenią.

Jako funkcje uzupełniające dopuszcza się zabudowę mieszkaniową wielorodzinną o niskiej intensywności, która stanowić będzie uzupełnienie i kontynuację istniejącej zabudowy wielorodzinnej, zabudowę rekreacji indywidualnej, tereny sportu i rekreacji, usługi turystyki oraz nieuciążliwą produkcję z wykluczeniem dużych obiektów przemysłowych, magazynowych i składowych.

Poszczególne funkcje terenu mogą być realizowane na poszczególnych działkach i terenach niezależnie od siebie.

Zasady zagospodarowania terenu i kształtowania zabudowy:

- 1) budowa lub rozbudowa istniejących obiektów powinna nawiązywać skalą i gabarytami do lokalnej tradycji budownictwa;
- 2) zaleca się sytuowanie usług w parterach budynków lub piwnicach;

- 3) nie dopuszcza się realizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco i potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko z wyłączeniem zabudowy mieszkaniowej wraz z towarzyszącą jej infrastrukturą;
- 4) zaleca się eliminację substandardowej zabudowy gospodarczej i garażowej;
- 5) zakazuje się lokalizacji stacji paliw;
- 6) wszystkie przyszłe inwestycje muszą uznać priorytet ochrony terenów mieszkaniowo-usługowych; uciążliwość obiektów i urządzeń (hałas, emisja spalin itp.) nie może przekraczać dopuszczalnych norm na granicy działki zgodnie z przepisami odrębnymi;
- 7) w przypadku lokalizacji funkcji usługowych zaleca się wydzielenie w obrębie własności miejsc postojowych dla samochodów użytkowników stałych i przebywających okresowo, dopuszcza się lokalizację miejsc postojowych poza granicami własności;
- 8) na terenach objętych ochroną na podstawie przepisów odrębnych obowiązuje prowadzenie działań inwestycyjnych, zgodnie z tymi przepisami;
- 9) zakazuje się lokalizacji nowej zabudowy na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią.

Parametry i wskaźniki urbanistyczne:

- 1) wysokość zabudowy nie większa niż 12 m dla budynków w zabudowie mieszkaniowej jednorodzinnej, zagrodowej i usługowej z wyłączeniem dominant architektonicznych, np. wież kościelnych oraz za wyjątkiem obiektów i urządzeń, których wysokość wynika z wymagań technicznych (technologicznych);
- 2) wysokość zabudowy nie większa niż 14 m dla budynków w zabudowie wielorodzinnej;
- 3) powierzchnia zabudowy nie większa niż 50% powierzchni działki dla zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej;
- 4) powierzchnia zabudowy nie większa niż 60% powierzchni działki dla zabudowy mieszkaniowo-usługowej i usługowej;
- 5) powierzchnia biologicznie czynna nie mniejsza niż 30% powierzchni działki budowlanej.

3.2. ML – obszary zabudowy rekreacji indywidualnej

Obszary istniejących i projektowanych usług rekreacji indywidualnej wraz z niezbędnymi obiektami i urządzeniami towarzyszącymi, urządzeniami infrastruktury technicznej, drogami, zielenią.

Zasady zagospodarowania terenu i kształtowania zabudowy:

- 1) budowa lub rozbudowa istniejących obiektów powinna nawiązywać skalą i gabarytami do lokalnej tradycji budownictwa;
- 2) dopuszcza się lokalizację parkingów;
- 3) obowiązuje wydzielenie w obrębie własności miejsc postojowych dla samochodów użytkowników stałych i przebywających okresowo;
- 4) dopuszcza się usługi.

Parametry i wskaźniki urbanistyczne dla nowej zabudowy:

- 1) wysokość zabudowy nie większa niż 10 m;
- 2) powierzchnia zabudowy nie większa niż 35% powierzchni działki;
- 3) powierzchnia biologicznie czynna nie mniejsza niż 60% powierzchni działki budowlanej.

3.3. U – obszary zabudowy usługowej

Obszary istniejących i projektowanych usług komercyjnych i publicznych wraz z niezbędnymi obiektami i urządzeniami towarzyszącymi, urządzeniami infrastruktury technicznej, drogami, zielenią.

Dopuszcza się zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, wielorodzinną i istniejącą zabudowę zagrodową, produkcję nieuciążliwą, agroturystykę.

Zasady zagospodarowania terenu i kształtowania zabudowy:

- 1) budowa lub rozbudowa istniejących obiektów powinna nawiązywać skalą i gabarytami do lokalnej tradycji budownictwa;
- 2) dopuszcza się lokalizację parkingów;
- 3) obowiązuje wydzielenie w obrębie własności miejsc postojowych dla samochodów użytkowników stałych i przebywających okresowo;
- 4) dopuszcza się usługi publiczne.

Parametry i wskaźniki urbanistyczne dla nowej zabudowy:

- 1) wysokość zabudowy nie większa niż 15 m;
- 2) powierzchnia zabudowy nie większa niż 70% powierzchni działki;
- 3) powierzchnia biologicznie czynna nie mniejsza niż 20% powierzchni działki budowlanej.

3.4. UP – obszary usług publicznych

Obszary istniejących i projektowanych ważniejszych podstawowych i ponadpodstawowych usług publicznych na wydzielonych działkach związanych z: administracją, szkolnictwem, oświatą i wychowaniem, sportem i rekreacją, porządkiem publicznym, kulturą i sztuką, opieką zdrowotną i ratownictwem medycznym, obiekty związane z zaspokajaniem potrzeb

religijnych, takie jak świątynie, domy parafialne i klasztory, kaplice oraz siedziby wspólnot wyznaniowych i inne wraz z towarzyszącą zabudową mieszkaniową (z zastrzeżeniem, iż zabudowa mieszkaniowa nie może występować samodzielnie) oraz niezbędnymi obiektami i urządzeniami towarzyszącymi, urządzeniami infrastruktury technicznej, drogami, zielenią.

Zasady zagospodarowania terenu i kształtowania zabudowy:

- 1) budowa lub rozbudowa istniejących obiektów powinna nawiązywać skalą i gabarytami do lokalnej tradycji budownictwa;
- 2) dopuszcza się lokalizację usług komercyjnych związanych bezpośrednio lub pośrednio z rodzajem usług publicznych oraz parkingów;
- 3) obowiązuje wydzielenie w obrębie własności miejsc postojowych dla samochodów użytkowników stałych i przebywających okresowo.

Parametry i wskaźniki urbanistyczne dla nowej zabudowy:

- 1) wysokość zabudowy nie większa niż 15 m;
- 2) dopuszcza się dominanty przestrzenne (wieże kościelne i widokowe) o wysokości nie większej niż 30 m;
- 3) powierzchnia zabudowy nie większa niż 50% powierzchni działki;
- 4) powierzchnia biologicznie czynna nie mniejsza niż 30% powierzchni działki budowlanej.

3.5. UT – obszary usług turystyki

Obszary projektowanych usług turystyki wraz z niezbędnymi obiektami i urządzeniami towarzyszącymi, infrastrukturą techniczną, drogami i zielenią.

Zasady zagospodarowania terenu i kształtowania zabudowy:

- 1) budowa lub rozbudowa istniejących obiektów powinna nawiązywać skalą i gabarytami do lokalnej tradycji budownictwa;
- 2) dopuszcza się lokalizację usług sportu i rekreacji.

Parametry i wskaźniki urbanistyczne:

- 1) wysokość zabudowy nie większa niż 15 m;
- 2) powierzchnia zabudowy nie większa niż 40% powierzchni działki;
- 3) powierzchnia biologicznie czynna nie mniejsza niż 50% powierzchni działki budowlanej.

3.6. US – obszary usług sportu i rekreacji

Obszary istniejących oraz projektowanych usług sportu i rekreacji wraz z niezbędnymi obiektami administracyjnymi i gospodarczymi, obiektami i urządzeniami towarzyszącymi, urządzeniami infrastruktury technicznej, drogami i zielenią.

Jako funkcje uzupełniające dopuszcza się usługi nieuciążliwe i tereny rekreacji indywidualnej.

Zasady zagospodarowania terenu i kształtowania zabudowy:

- 1) budowa lub rozbudowa istniejących obiektów powinna nawiązywać skalą i gabarytami do lokalnej tradycji budownictwa;
- 2) w przypadku lokalizacji funkcji towarzyszących obowiązuje wydzielenie w obrębie własności miejsc postojowych dla samochodów użytkowników stałych i przebywających okresowo;
- 3) dopuszcza się eksploatację udokumentowanych złóż na warunkach określonych w koncesji;
- 4) zakazuje się lokalizacji nowej zabudowy na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią.

Parametry i wskaźniki urbanistyczne:

- 1) wysokość zabudowy nie większa niż 15 m, za wyjątkiem obiektów i urządzeń, których wysokość wynika z wymagań technicznych (technologicznych);
- 2) powierzchnia biologicznie czynna nie mniejsza niż 50% powierzchni działki budowlanej.

3.7. PU – obszary aktywności gospodarczej (obiektów produkcyjnych, składów i magazynów oraz usług)

Obszary istniejącej i projektowanej aktywności gospodarczej – obiektów produkcyjnych, składów i magazynów oraz usług komercyjnych wraz z obiektami i urządzeniami towarzyszącymi, infrastrukturą techniczną, drogami, zielenią.

Dopuszcza się istniejącą zabudowę mieszkaniową wielorodzinną i jednorodzinną oraz lokale mieszkalne dla właścicieli, wbudowane w budynki o funkcji podstawowej. Dopuszcza się lokalizację urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii, o których mowa w art. 10 ust. 2a ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Zasady zagospodarowania terenu i kształtowania zabudowy:

- 1) obowiązuje wydzielenie w obrębie własności miejsc postojowych dla samochodów użytkowników stałych i przebywających okresowo;
- 2) dopuszcza się lokalizację stacji paliw;
- 3) dopuszcza się wyznaczenie pasa zieleni izolacyjnej, który minimalizowałby negatywne oddziaływanie wzdłuż granic terenu;
- 4) w przypadku ogniw fotowoltaicznych granica projektowanego obszaru tożsama jest z granicą strefy ochronnej związanej z ograniczeniami w zabudowie,

zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu oraz występowaniu znaczącego oddziaływania na środowisko;

- 5) zakaz lokalizacji zakładów o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnych awarii przemysłowych;
- 6) zakazuje się lokalizacji nowej zabudowy na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią.

Parametry i wskaźniki urbanistyczne:

- 1) wysokość zabudowy nie większa niż 20 m, za wyjątkiem obiektów i urządzeń, których wysokość wynika z wymagań technicznych (technologicznych);
- 2) powierzchnia zabudowy nie większa niż 70% powierzchni działki lub terenu;
- 3) powierzchnia biologicznie czynna nie mniejsza niż 15% powierzchni działki budowlanej.

3.8. Ref – obszary urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii, o których mowa w art. 10 ust. 2a ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

Obszary projektowanych obszarów, na których dopuszcza się lokalizację urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii, o których mowa w art. 10 ust. 2a ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Zasady zagospodarowania terenu i kształtowania zabudowy: tereny wyłączone z nowej zabudowy kubaturowej za wyjątkiem budynków niezbędnych do obsługi ogniw fotowoltaicznych, urządzeń infrastruktury technicznej i dróg.

Granica projektowanego obszaru tożsama jest z granicą strefy ochronnej związanej z ograniczeniami w zabudowie, zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu oraz występowaniu znaczącego oddziaływania na środowisko.

Parametry i wskaźniki urbanistyczne:

- 1) wysokość zabudowy nie większa niż 15 m, za wyjątkiem obiektów i urządzeń, których wysokość wynika z wymagań technicznych (technologicznych);
- 2) powierzchnia zabudowy nie większa niż 50% powierzchni działki;
- 3) powierzchnia biologicznie czynna nie mniejsza niż 20% powierzchni działki.

3.9. PE – obszary eksploatacji powierzchniowej surowców

Obszary eksploatacji powierzchniowej złóż, istniejących i projektowanych terenów i obszarów górniczych wraz z niezbędnymi obiektami, w tym biurowymi i administracyjnymi, urządzeniami infrastruktury technicznej, drogami, bocznkami kolejowymi i zielenią. Po zakończeniu procesu eksploatacyjnego należy zrehabilitować teren, zgodnie z przepisami odrębnymi.

Na terenach, na których nie ma możliwości prowadzenia eksploatacji powierzchniowej złóż za zgodne z ustaleniami studium uznaje się funkcje dotychczasowe. W szczególnych przypadkach możliwe wprowadzenie terenów leśnych lub zbiorników wodnych.

Dopuszcza się wyznaczenie pasa zieleni izolacyjnej, który minimalizowałby negatywne oddziaływanie wzdłuż granic terenu.

Parametry i wskaźniki urbanistyczne: wysokość zabudowy nie większa niż 10 m, za wyjątkiem obiektów i urządzeń, których wysokość wynika z wymagań technicznych (technologicznych).

3.10. R – obszary rolnicze

Obszary rolnicze rozumiane zgodnie z przepisami ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych z wyłączeniem ogrodów działkowych.

Zasady zagospodarowania terenu i kształtowania zabudowy:

- 1) tereny wyłączone z nowej zabudowy za wyjątkiem urządzeń infrastruktury technicznej i dróg, z zastrzeżeniem pkt 2;
- 2) dopuszcza się:
 - zachowanie istniejącego zagospodarowania, w tym przebudowy, rozbudowy, nadbudowy i odbudowy istniejących obiektów budowlanych, z zastrzeżeniem pkt 3,
 - lokalizację budynków i budowli w zabudowie zagrodowej w odległości nie większej niż 150 metrów od istniejących siedlisk na obszarach rolniczych z dopuszczeniem lokalizacji budynków i budowli w zabudowie zagrodowej, parametry i wskaźniki urbanistyczne jak dla obszarów zabudowy mieszkaniowej M, z zastrzeżeniem pkt 3,
 - zalesianie gruntów rolnych, w szczególności na gruntach o niskiej przydatności rolniczej, tj. na glebach o niskiej bonitacji oraz w wąwozach,
 - budowę zbiorników wodnych.
- 3) zakazuje się lokalizacji nowej zabudowy na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią;
- 4) dla zabudowy, o której mowa w pkt 2 parametry i wskaźniki urbanistyczne jak dla obszarów zabudowy mieszkaniowej M.

3.11. Z – obszary zieleni

Obszary istniejących i projektowanych obszarów zieleni.

Zasady zagospodarowania terenu i kształtowania zabudowy:

- 1) tereny wyłączone z zabudowy budynkami;

- 2) dopuszcza się jako funkcje uzupełniające urządzenia służące zabezpieczeniu przeciw powodzi, urządzenia infrastruktury technicznej, drogi, ciągi piesze i rowerowe oraz terenowe urządzenia sportu i rekreacji;
- 3) dopuszcza się zachowanie istniejącego zagospodarowania i rozbudowę budynków o 20% istniejącej powierzchni zabudowy, z zastrzeżeniem pkt 4;
- 4) zakazuje się lokalizacji nowej zabudowy na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią.

3.12. ZP – obszary zieleni parkowej

Obszary istniejących i projektowanych obszarów zieleni urządzonej oraz zespołów zieleni o charakterze reprezentacyjnym i rekreacyjnym, takie jak: parki, zieleńce, skwery.

Zasady zagospodarowania terenu i kształtowania zabudowy:

- 1) dopuszcza się usługi publiczne, obiekty zamieszkania zbiorowego, terenowe urządzenia sportu i rekreacji wraz z urządzeniami towarzyszącymi, infrastrukturą techniczną, drogami, zielenią, z zastrzeżeniem pkt. 2;
- 2) sposób zagospodarowania i kształtowania obiektów i obszarów zabytkowych powinien zostać ustalony na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub innych opracowań szczegółowych;
- 3) dopuszcza się lokalizację małej architektury.

Parametry i wskaźniki urbanistyczne:

- 1) powierzchnia biologicznie czynna nie mniejsza niż 60% powierzchni działki lub terenu;
- 2) powierzchnia zabudowy nie większa niż 10% powierzchni działki.

3.13. ZL – lasy i zadrzewienia

Obszary istniejących i projektowanych lasów rozumianych zgodnie z przepisami ustawy o lasach oraz obszary istniejących zadrzewień.

Zasady zagospodarowania terenu i kształtowania zabudowy:

- 1) tereny wyłączone z zabudowy kubaturowej, z zastrzeżeniem pkt 2 i 3;
- 2) dopuszcza się lokalizację obiektów i urządzeń służących gospodarce leśnej, zgodnie z przepisami odrębnymi;
- 3) dopuszcza się zachowanie istniejącego zagospodarowania i rozbudowę budynków o 20% istniejącej powierzchni zabudowy, z zastrzeżeniem pkt 4;
- 4) zakazuje się rozbudowy na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią;
- 5) dopuszcza się na drogach leśnych trasy rowerowe.

Parametry i wskaźniki urbanistyczne: wysokość zabudowy nie większa niż 12 m z zastrzeżeniem wież p.poż. (dostrzegalni), dla których to obiektów dopuszcza się wysokość do 45 m.

3.14. ZC – cmentarze

Istniejące cmentarze, rozumiane zgodnie z przepisami odrębnymi, nie przewiduje się zmiany funkcji.

W strefie sanitarnej 50 i 150 metrów od cmentarzy obowiązują przepisy odrębne. Na terenie cmentarzy dopuszcza się lokalizację obiektów towarzyszących funkcji podstawowej, takich jak: kaplice, domy pogrzebowe, kolumbaria oraz obiektów w postaci usług handlu detalicznego pod warunkiem nie występowania tych usług samodzielnie na działce budowlanej.

Zasady zagospodarowania terenu i kształtowania zabudowy:

- 1) zagospodarowanie zgodnie z przepisami odrębnymi;
- 2) wysokość zabudowy nie większa niż 8 m;
- 3) powierzchnia biologicznie czynna nie mniejsza niż 10% powierzchni działki budowlanej.

3.15. WS – obszary wód powierzchniowych

Obszary wód powierzchniowych śródlądowych rozumianych zgodnie z przepisami Prawa wodnego wraz z niezbędnymi urządzeniami infrastruktury technicznej i drogami.

Zasady zagospodarowania terenu i kształtowania zabudowy:

- 1) dopuszcza się lokalizację i przebudowę urządzeń wodnych, zgodnie z przepisami Prawa wodnego;
- 2) dopuszcza się usługi związane z rekreacją i turystyką (bez zabudowy kubaturowej);
- 3) ustala się dla terenów przylegających do wód prowadzonych otwartymi korytami konieczność zachowania po obu stronach brzegów stref o szerokości min. 1,5 m umożliwiających przeprowadzenie prac konserwacyjnych i przebudowy.

3.16. IT-W – obszary infrastruktury technicznej - wodociągi

Obszary istniejących i projektowanych obiektów i urządzeń zaopatrzenia w wodę wraz z niezbędnymi obiektami administracyjnymi i gospodarczymi, obiektami i urządzeniami towarzyszącymi i urządzeniami infrastruktury technicznej, drogami i zielenią.

Zasady zagospodarowania terenu i kształtowania zabudowy:

- 1) wysokość zabudowy nie większa niż 8 m, za wyjątkiem obiektów i urządzeń, których wysokość wynika z wymagań technicznych (technologicznych);
- 2) pozostałe zagospodarowanie zgodnie z przepisami odrębnymi i normami branżowymi.

3.17. IT-K – obszary infrastruktury technicznej - kanalizacja

Obszary istniejących i projektowanych obiektów i urządzeń kanalizacyjnych wraz z biologicznymi komunalnymi oczyszczalniami ścieków, niezbędnymi obiektami administracyjnymi i gospodarczymi, obiektami i urządzeniami towarzyszącymi i urządzeniami infrastruktury technicznej, drogami i zielenią.

Zasady zagospodarowania terenu i kształtowania zabudowy:

- 1) dopuszcza się lokalizację Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych;
- 2) wysokość zabudowy nie większa niż 8 m, za wyjątkiem obiektów i urządzeń, których wysokość wynika z wymagań technicznych (technologicznych);
- 3) pozostałe zagospodarowanie zgodnie z przepisami odrębnymi i normami branżowymi;
- 4) zakazuje się lokalizacji nowej zabudowy na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią.

3.18. IT-O – obszary infrastruktury technicznej – gospodarowanie odpadami

Obszary istniejącej i projektowanej zabudowy związanej z gospodarowaniem odpadami. Dopuszcza się jako funkcje uzupełniające: obiekty administracyjne i gospodarcze, obiekty i urządzenia towarzyszące, urządzenia infrastruktury technicznej, drogi.

Zasady zagospodarowania terenu i kształtowania zabudowy: zgodnie z przepisami odrębnymi i normami branżowymi.

3.19. KS – obszary obsługi komunikacji samochodowej

Obszary istniejących i projektowanych obszarów komunikacji samochodowej związanych z postojem pojazdów wraz z niezbędnymi obiektami i urządzeniami towarzyszącymi, urządzeniami infrastruktury technicznej, drogami, zielenią.

Jako funkcje uzupełniające dopuszcza się usługi nieuciążliwe.

Parametry i wskaźniki urbanistyczne:

- 1) wysokość zabudowy nie większa niż 15 m;
- 2) powierzchnia zabudowy nie większa niż 50% powierzchni działki;
- 3) powierzchnia biologicznie czynna nie mniejsza niż 30% powierzchni działki budowlanej.

3.20. KK – obszary kolei

Obszary istniejących obszarów komunikacji kolejowej, rozumiane zgodnie z przepisami odrębnymi.

Zasady zagospodarowania terenu i kształtowania zabudowy: wysokość zabudowy nie większa niż 15 m, za wyjątkiem obiektów i urządzeń, których wysokość wynika z wymagań technicznych (technologicznych). Dopuszcza się zmianę przeznaczenia na funkcje znajdujące się w sąsiedztwie w przypadku np. likwidacji linii kolejowej.

3.21. Z – drogi klasy zbiorczej

Istniejące i projektowane drogi klasy zbiorczej.

Zasady zagospodarowania terenu i kształtowania zabudowy:

- 1) parametry techniczne zgodnie z przepisami odrębnymi;
- 2) dopuszcza się na etapie opracowania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego korektę przebiegu wyznaczonych na rysunku kierunków zagospodarowania przestrzennego dróg zgodnie z warunkami technicznymi oraz do granic własności nieruchomości, jak również ze względu na uwarunkowania;
- 3) dla ruchu rowerowego wzdłuż dróg klasy zbiorczej zaleca się wydzielenie ruchu rowerowego poza pas drogowy, zwłaszcza poza obszarami zabudowy, z uwagi na głównie tranzytową funkcję tych dróg, ich znaczne obciążenie ruchem i zapewnienie bezpieczeństwa ruchu. W uzasadnionych przypadkach dopuszcza się wyznaczanie tras ruchu rowerowego w obrębie pasa drogowego, za zgodą zarządcy drogi.

3.22. L – drogi klasy lokalnej

Istniejące i projektowane drogi klasy lokalnej.

Zasady zagospodarowania terenu i kształtowania zabudowy:

- 1) parametry techniczne zgodnie z przepisami odrębnymi;
- 2) dopuszcza się na etapie opracowania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego korektę przebiegu wyznaczonych na rysunku kierunków zagospodarowania przestrzennego dróg zgodnie z warunkami technicznymi oraz do granic własności nieruchomości, jak również ze względu na uwarunkowania.

3.23. D – drogi klasy dojazdowej

Istniejące i projektowane drogi klasy dojazdowej.

Zasady zagospodarowania terenu i kształtowania zabudowy:

- 1) parametry techniczne zgodnie z przepisami odrębnymi;
- 2) dopuszcza się na etapie opracowania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego korektę przebiegu wyznaczonych na rysunku kierunków zagospodarowania przestrzennego dróg zgodnie z warunkami technicznymi oraz do granic własności nieruchomości, jak również ze względu na uwarunkowania.

Klauzule generalne „Kierunków zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów”.

- 1. Określone na rysunku STUDIUM – KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO linie podziału terenów o różnych funkcjach są orientacyjne. Dokładny przebieg linii rozgraniczających tereny o różnym przeznaczeniu winien zostać ustalony na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub innych opracowań szczegółowych (dopuszcza się korektę tych granic do granic własności nieruchomości max. o 20 m w terenie).**
- 2. Przebieg dróg oznaczonych na rysunku STUDIUM – KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO należy traktować, jako obowiązujący w zakresie parametrów, dopuszcza się korekty przebiegu wynikające z warunków technicznych.**
- 3. Podane parametry techniczne dróg i ulic należy traktować, jako docelowe, dopuszcza się uwzględnienie istniejącego zainwestowania, jako powodu nie zachowania parametrów na całym ciągu drogi, dopuszcza się obniżenie lub podwyższenie klasy technicznej.**
- 4. Każdy teren należy traktować, jako wielofunkcyjny z przewagą jednej funkcji traktowanej, jako wiodąca.**
- 5. Za zgodne z ustaleniami Studium uważa się ponadto:**
 - zalesienie terenów rolnych niewskazanych w Studium do zalesienia;
 - wprowadzenie zieleni przydrożnej i śródpolnej na terenach rolnych;
 - wprowadzenie zieleni w każdym terenie;
 - uzupełnienie układu drogowego o drogi niewskazane na rysunku studium (publiczne i wewnętrzne),
 - realizację urządzeń melioracyjnych, prowadzących do nawodnienia lub odwodnienia gruntów rolnych i odprowadzania wód deszczowych z terenów zainwestowania;
 - realizację urządzeń i sieci infrastruktury technicznej w każdym terenie pod warunkiem braku kolizji z istniejącym lub projektowanym zagospodarowaniem oraz przepisami odrębnymi;
 - realizację usług agroturystycznych we wsiach oraz na terenach zabudowy związanej z działalnością rolniczą;
 - istniejące zagospodarowanie i dotychczasowe przeznaczenie lub przeznaczenie oraz sposób zagospodarowania i zabudowy wynikające z obowiązującego mpzp.
- 6. Zasady zagospodarowania terenu i kształtowania zabudowy oraz parametry i wskaźniki urbanistyczne określone w rozdziale 3 dla poszczególnych funkcji nie dotyczą urządzeń infrastruktury technicznej z wyłączeniem obszarów infrastruktury technicznej.**
- 7. Zasady kształtowania zabudowy oraz parametry i wskaźniki urbanistyczne określone w rozdziale 3 dla poszczególnych funkcji nie dotyczą obiektów i obszarów zabytkowych, dla których szczególny sposób zagospodarowania powinien zostać ustalony na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub innych opracowań szczegółowych.**

4. Obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego

4.1. Kształtowanie podstawowych kierunków ochrony środowiska przyrodniczego

Zgodnie z ustawą prawo ochrony środowiska oraz ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym w politykach, planach, strategiach lub programach dotyczących gospodarki przestrzennej należy uwzględniać zasady ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju. Zgodnie z powyższą zasadą zakłada się, że rozwój społeczno-gospodarczy gminy odbywać się będzie z poszanowaniem zasobów środowiska. Oznacza to, że na każdym etapie rozwoju gminy równoważone będą potrzeby gospodarcze, społeczne i ekologiczne, a podejmowane działania będą umożliwiały zachowanie lub przywracanie równowagi przyrodniczej, w szczególności:

- racjonalne kształtowanie środowiska i gospodarowanie jego zasobami,
- przeciwdziałanie zanieczyszczeniom,
- przywracanie elementów przyrodniczych do stanu właściwego,
- zachowanie różnorodności biologicznej.

Ze względu na istniejące uwarunkowania oraz biorąc pod uwagę powyższe zasady, Studium określa następujące podstawowe kierunki polityki przestrzennej prowadzące do zachowania, ochrony i rozwoju środowiska przyrodniczego gminy:

- sprawny monitoring zanieczyszczeń wraz z wyposażeniem gminy w proekologiczne media,
- waloryzacja wytypowanych obiektów i obszarów oraz użytkowanie zasobów lokalnych zgodnie z zasadami ekorozwoju,
- ograniczenie emisji substancji szkodliwych dla środowiska, stosowanie najlepszych dostępnych technologii i urządzeń, minimalizacja istniejących uciążliwości związanych głównie z zanieczyszczeniem wód powierzchniowych, emisją niską i komunikacją drogową,
- wykorzystanie przy zaopatrywaniu w ciepło budynków – proekologicznych źródeł, tj.: gaz, energia elektryczna, olej opałowy oraz odnawialne źródła energii,
- nowoczesny system gospodarki odpadami,
- przeciwdziałanie niewłaściwemu korzystaniu ze środowiska, wdrożenie programu segregacji i utylizacji odpadów, usuwanie dzikich wysypisk odpadów,
- poprawa stanu infrastruktury technicznej, w tym szczególnie drogowej, priorytetowa realizacja kompleksowych systemów oczyszczania ścieków.

4.2. Kształtowanie obszarów objętych ochroną na podstawie przepisów odrębnych

4.2.1. Pomniki przyrody

Na obszarze gminy zlokalizowane jest sześć pomników przyrody.

Tabela 1 Wykaz pomników przyrody

Lp.	Nazwa	Typ pomnika	Gatunek drzewa	Wysokość [m]	Pierśnica [cm]
1.	Kazimierz	Jednobiętkowy	Dąb szypułkowy – <i>Quercus robur</i>	27	120
2.	Emilia	Jednobiętkowy	Sosna zwyczajna (Sosna pospolita) – <i>Pinus sylvestris</i>	15	108
3.	Jan	Jednobiętkowy	Wiąz szypułkowy – <i>Ulmus laevis</i> (<i>Ulmus pedunculata</i> , <i>Ulmus effusa</i>)	39	137
4.	Artur	Jednobiętkowy	Wiąz szypułkowy – <i>Ulmus laevis</i> (<i>Ulmus pedunculata</i> , <i>Ulmus effusa</i>)	35	124
5.	Stanisław	Jednobiętkowy	Jesion wyniosły – <i>Fraxinus excelsior</i>	30	121
6.	Jerzy	Jednobiętkowy	Wiąz szypułkowy – <i>Ulmus laevis</i> (<i>Ulmus pedunculata</i> , <i>Ulmus effusa</i>)	30	146

4.2.2. Lasy ochronne

Lasy podlegają ochronie, polegającej na trwałym utrzymaniu lasu oraz konieczności zapewnienia przez właścicieli lasów ciągłości ich użytkowania szczególnie poprzez zachowanie w lasach roślinności leśnej. Szczegółowe zasady ochrony w tym zakresie określają aktualne przepisy.

4.2.3. Stanowiska roślin i zwierząt chronionych

W granicach gminy Kłoczew nie opracowano inwentaryzacji przyrodniczych obejmujących siedliska i stanowiska chronionych roślin i zwierząt. W przypadku ich rozpoznania, szczegółowe zasady ochrony w tym zakresie określać będą aktualne przepisy i konieczne będzie zabezpieczenie miejsc występowania roślin i zwierząt chronionych w planie miejscowym, np. poprzez wyznaczenie terenów zieleni lub wód powierzchniowych wolnych od zabudowy lub innego konfliktowego zagospodarowania. Warto również rozważyć odstępianie od planowanego zainwestowania lub przesunięcie linii zabudowy w planie miejscowym.

4.2.4. Udokumentowane złoża kopalin

W myśl przepisów odrębnych złoża kopalin podlegają ochronie, której wyrazem jest m.in. zabezpieczenie warunków do ich eksploatacji (obecnie lub w przyszłości). W celu ochrony złoża obowiązuje zakaz budowy budynków w granicach złoża oraz nie zaleca się wprowadzania na omawianych terenach urządzeń infrastruktury technicznej. Po wybilansowaniu złoża zagospodarowanie terenów zgodnie z kierunkami określonymi w studium.

Wskazuje się na rysunku kierunków zagospodarowania przestrzennego obszar perspektywicznego złoża w obrębie Gęsia Wólka, dla którego jest planowana dalsza działalność zakładu górniczego. Obszary perspektywicznego złoża piasku wskazano w oparciu o dane obszarów perspektywicznych i prognostycznych zweryfikowanych Centralnej Bazy Danych Geologicznych Państwowego Instytutu Geologicznego i Państwowego Instytutu Badawczego.

4.2.5. Udokumentowane główne zbiorniki wód podziemnych

Gmina Kłoczew położona jest w granicach Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) nr 215 Subniecka warszawska. Szczegółowe zasady ochrony w tym zakresie określają aktualne przepisy.

4.3. Obszary powiązań systemu ekologicznego

W sąsiedztwie cieków wodnych obowiązuje nakaz szczególnego zabezpieczenia wód powierzchniowych przed zagrożeniami i nakaz ochrony obudowy biologicznej cieku.

Zaleca się zaniechanie intensywnego użytkowania gospodarczego i wprowadzenie wzbogacenia ekologicznego.

Obowiązuje zakaz realizacji inwestycji lub prowadzenia czynności, których skutkiem mogłoby być uszczuplenie wartości tego ekosystemu, jego części bądź osłabienie roli, jaką odgrywa, zakaz zwiększania intensywnego użytkowania gospodarczego oraz nakaz utrzymanie walorów ekologicznych i zalecenie wprowadzenia wzbogacenia ekologicznego.

4.4. Strefa ekotonowa

Zaleca się ustalenie w planie miejscowym strefy ekotonowej w odległości min. 20 m od granicy lasu, w której powinien być zachowany pas krzewów, podstrefa krzewiasto-drzewiasta oraz podstrefa drzewiasta. Podstawowymi funkcjami strefy ekotonowej są: łagodzenie ujemnego wpływu terenów otwartych i zabudowanych na las, skutkującego obniżeniem zdolności retencyjnych oraz zniekształceniem składu swoistej flory i fauny; zwiększenie różnorodności biologicznej przez wytworzenie siedliska dla wielu gatunków

przystosowanych do życia w warunkach przejściowych; poprawa warunków ochrony przeciwpożarowej przez wytworzenie pasa izolacyjnego z przewagą drzew liściastych oraz krzewów oraz zwiększenie walorów krajobrazowych. Strefa ta nie dotyczy miejscowych planów obowiązujących w dniu wejścia w życie studium.

4.5. Zasady ochrony środowiska i jego zasobów

W ramach ochrony środowiska i jego zasobów oraz zapobiegania jego przekształceniom należy dążyć do:

- 1) zachowania zrównoważonego rozwoju,
- 2) ochrony arealu gleb o wysokiej bonitacji (klasa I-III, IV) oraz obszarów leśnych przed zmniejszaniem i zmianą użytkowania,
- 3) racjonalnego kształtowania środowiska i gospodarowania jego zasobami,
- 4) przeciwdziałania zanieczyszczeniom,
- 5) przywracania elementów przyrodniczych do stanu właściwego,
- 6) zachowania różnorodności biologicznej,
- 7) waloryzacji wytypowanych obiektów i obszarów, a następnie objęcia różnymi formami ochrony najcenniejszych obszarów i obiektów przyrodniczych (w tym doliny rzeczne, jako podstawa regionalnych i lokalnych systemów ochrony przyrody),
- 8) ograniczenia emisji substancji szkodliwych dla środowiska do wód powierzchniowych poprzez stosowanie najlepszych dostępnych technologii i urządzeń, minimalizację istniejących uciążliwości i komunikacją drogową,
- 9) ograniczenia emisji i imisji substancji szkodliwych dla środowiska do powietrza atmosferycznego poprzez stosowanie najlepszych dostępnych technologii i urządzeń, minimalizację istniejących uciążliwości, w tym związanych z komunikacją drogową,
- 10) przeciwdziałania niewłaściwemu korzystaniu ze środowiska, w tym wdrożenie programu segregacji i utylizacji odpadów, usuwanie dzikich wysypisk odpadów,
- 11) poprawy stanu infrastruktury technicznej, w tym szczególnie drogowej,
- 12) poprawy realizacji kompleksowych systemów oczyszczania ścieków,
- 13) optymalnego zabezpieczenia terenów, ludności i infrastruktury technicznej przed skutkami powodzi,
- 14) prowadzenia stałego monitoringu środowiskowego,
- 15) prowadzenia produkcji rolniczej opartej na tzw. „dobrych praktykach gospodarowania”, przeciwdziałanie degradacji i erozji gleb, prowadzenia edukacji ekologicznej, propagowania działań proekologicznych i zasady zrównoważonego rozwoju,

- 16) ochrony cennych przyrodniczo obszarów czy terenów, na których występują chronione gatunki flory, fauny i grzybów, ochrony przed zainwestowaniem wymagają obszary występowania chronionych roślin i siedlisk przyrodniczych, terytoria i miejsca lęgowe chronionej ornitofauny oraz obszary wchodzące w skład systemu ekologicznego,
- 17) ochrony i kształtowania ciągłości systemu przyrodniczego gminy, głównie poprzez zalesienia,
- 18) zachowania odpowiednich proporcji pomiędzy terenami zabudowanymi i wolnymi od zabudowy zwłaszcza poprzez zachowanie istniejących lasów, parków i skwerów oraz zaplanowanie na przyszłych osiedlach terenów zielonych,
- 19) działań, które przyczynią się do poprawy jakości wód powierzchniowych oraz uniknięcia ich zanieczyszczenia,
- 20) respektowania zasad zagospodarowania na obszarach i w otoczeniu obiektów przyrody prawnie chronionej.

4.6. Zasady ochrony krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego

W ramach ochrony krajobrazu kulturowego oraz zapobiegania jego przekształceniom należy dążyć do:

- 1) rekompozycji nowej zabudowy, wprowadzanej na tereny dawnych siedlisk zagrodowych z dostosowaniem do istniejącej zabudowy, ze szczególnym wskazaniem na zachowanie wiejskiego charakteru tej zabudowy,

stosowania naturalnych materiałów budowlanych i kolorystyki nawiązującej do istniejącej historycznej zabudowy regionu,

zachowania istniejących terenów leśnych i zadrzewień śródpolnych,

separacji nowej zabudowy od istniejącej zabudowy wsi, co zmniejsza znacznie dysonanse przestrzenne,

- 2) ochrony przed zabudową otwartych terenów rolnych,
- 3) ochrony cmentarzy oraz miejsc pamięci narodowej, w tym cmentarzy nieużytkowanych,
- 4) rewaloryzacji zabytkowych założeń parkowych, wprowadzania dolesień, uzupełniania zadrzewień oraz pasów zieleni ochronnej w celu poprawy różnorodności biologicznej gminy i wzbogacenia jej krajobrazu.

5. Obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

5.1. Obszary i obiekty objęte ochroną konserwatorską

- Zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami formami ochrony zabytków są: wpis do rejestru, uznanie za pomnik historii, utworzenie parku kulturowego oraz ustalenie ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.
- Zgodnie z art. 3 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, jako zabytki rozumie się również zabytki archeologiczne, które oznaczają: zabytek nieruchomy, będący powierzchnią, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów, albo zabytek ruchomy, będący tym wytworem.
- Zgodnie z art. 18 w powiązaniu z art. 19 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami ochronę zabytków i opiekę nad zabytkami uwzględnia się m.in. przy sporządzaniu i aktualizacji studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Obowiązek prowadzenia gminnej ewidencji zabytków nieruchomych spoczywa na wójcie (art. 22 pkt. 4 ww. ustawy). Zasób gminnej i wojewódzkiej ewidencji zabytków podlega sukcesywnemu rozpoznaniu i może być aktualizowany. Skreślenie obiektu lub wpis nowych obiektów do rejestru lub ewidencji zabytków odbywa się zgodnie z przepisami odrębnymi, bez potrzeby zmiany ustaleń studium.

Zaleca się, aby ochroną w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego objąć wszystkie zabytki wpisane do gminnej ewidencji zabytków oraz zabytki archeologiczne.

Wykazy zabytków w części „Uwarunkowania” zostały sporządzone na podstawie danych posiadanych przez gminę, aktualnych na 2019 r.

5.2. Wytoczne konserwatorskie:

5.2.1. Obszary i obiekty wpisane do rejestru zabytków

Zasady ochrony zabytków wpisanych do rejestru ustalone są przepisami odrębnymi i obowiązuje ich wykazanie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Wykaz zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków, w obszarze gminy znajduje się w części „Uwarunkowania” w tabeli nr 6.

5.2.2. Obszary i obiekty w ewidencji zabytków

Ochrona obiektów zabytkowych nie wpisanych do rejestru odbywa się poprzez ustalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Obiekty zabytkowe wyznaczone do ochrony ustaleniami planów miejscowych są wskazane w gminnej ewidencji zabytków.

Należy uwzględnić ochronę obiektów budowlanych ujętych w ewidencji zabytków, dla których obowiązują następujące wymogi konserwatorskie:

- 1) zachować ich bryłę, kształt i geometrię dachu oraz zastosowane tradycyjne materiały budowlane, utrzymać, a w przypadku zniszczenia odtworzyć historyczny detal architektoniczny,
- 2) zachować kształt, rozmiary i rozmieszczenie otworów zgodne z historycznym wizerunkiem budynku, w przypadku konieczności przebicia nowych otworów, należy je zharmonizować z zabytkową elewacją budynku,
- 3) stosować kolorystykę i materiały nawiązujące do tradycyjnych lokalnych rozwiązań, w tym ceramiczne lub tynkowe pokrycie ścian zewnętrznych; zakazuje się stosowania okładzin ściennych typu „siding”,
- 4) należy stosować historyczny rodzaj pokrycia dachowego (dachówka ceramiczna w kolorze ceglastym lub inne właściwe dla danego obiektu),
- 5) elementy elewacyjne instalacji technicznych należy montować z uwzględnieniem wartości zabytkowych obiektów,
- 6) dla układów ruralistycznych obowiązują następujące wymogi konserwatorskie:
 - a) należy dążyć do zachowania historycznych układów przestrzennych (tj. rozplanowanie dróg, ulic, placów, historycznych zbiorników wodnych, przebieg: linii zabudowy, kompozycji wnętrz urbanistycznych, kompozycji historycznej zieleni) oraz poszczególne istniejące elementy tego układu (tj. historyczne nawierzchnie ulic, placów i chodników, historyczne obiekty techniczne, historyczną zabudowę i zieleni);
 - b) dla zespołów ruralistycznych w zakresie kolorystyki należy uwzględniać walory estetyczne otoczenia, a także rozwiązania kolorystyczne występujące w zabudowie historycznej wsi;
- 7) dla obszarów cmentarza parafialnego w Kłoczewie oraz cmentarza mariawickiego w miejscowości Gózd obowiązują następujące wymogi konserwatorskie:
 - a) utrzymanie istniejącego użytkowania;
 - b) nie lokalizowanie obiektów kubaturowych;
 - c) zakaz lokalizacji obiektów sprzecznych kulturowo z charakterem cmentarza;
 - d) zakaz działań naruszających historyczny układ przestrzenny cmentarza.
- 8) wszelkie działania inwestycyjne w tej strefie wymagają uzgodnienia z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków zgodnie z przepisami odrębnymi.

Wykaz obiektów zabytkowych ujętych w wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków podlega sukcesywnej weryfikacji i uzupełnieniom. Wykaz obiektów i obszarów nie wpisanych do rejestru zabytków, a ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków znajduje się w części „Uwarunkowania” w tabeli nr 7.

5.2.3. Strefy ochrony konserwatorskiej

Na obszarze gminy Kłoczew wyznacza się następujące strefy ochrony konserwatorskiej:

- STREFA „A” – pełnej ochrony historycznej struktury przestrzennej, obejmująca: obiekty i obszary wpisane do rejestru zabytków, ujęte w gminnej ewidencji zabytków:
 - Jagodne (właśc. obręb Gozd) – zespół podworski: dwór, rządówka, park krajobrazowy oraz dwie oficyny, kuźnia, trzy budynki gospodarcze – rejestr zabytków: A/346;
 - Kłoczew ul. Długa – kościół paraf. pw. św. Jana Chrzciciela, dzwonnica, kaplica pw. św. Barbary, stara plebania, brama prowadząca na cmentarz kościelny wraz z otoczeniem – rejestr zabytków: A/1162;
 - Kłoczew – park krajobrazowy – rejestr zabytków: A/1162;
 - Stare Zadybie – zespół podworski: dwór, stajnia, stodoła, gorzelnia, park – rejestr zabytków: A/417.

Obowiązują następujące wymogi konserwatorskie:

- obszary i obiekty objęte strefą „A” należy zachować w ich pierwotnej formie zewnętrznej i wewnętrznej,
 - wymaga się zachowania zasadniczych elementów historycznego rozplanowania, tj. utrzymanie istniejącej sieci dróg, alei, szpalerów, roślinności wysokiej, osi widokowych i kompozycyjnych, układu stawów i cieków wodnych,
 - wymaga się zachowania istniejących podziałów parcelacyjnych,
 - zakazuje się wytyczania nowych ciągów komunikacyjnych.
-
- STREFA „K” – ochrony krajobrazu, obejmuje:
 - teren cmentarza parafialnego w Kłoczewie,
 - teren stawów przy zespole dworskim w Jagodnem,
 - teren ze stawami przy młynie Olszyniak – Zaryte,
 - teren ze stawami przy młynie w Rybakach,
 - teren przy zespole dworskim i gorzelni w Starym Zadybiu,
 - teren ze stawami przy młynie w Wylezinie.

Obowiązują następujące wymogi konserwatorskie:

- zachowanie istniejącego drzewostanu o charakterze zabytkowym,
- utrzymanie istniejącego użytkowania,
- nie wprowadzanie zwartych nasadzeń wysoką roślinnością,
- nie lokalizowanie obiektów kubaturowych.

Na obszarze gminy obowiązują następujące wymogi konserwatorskie:

- 1) należy dążyć do zachowania historycznych układów przestrzennych (tj. rozplanowanie dróg, ulic, placów, historycznych zbiorników wodnych, przebieg linii zabudowy, kompozycji wewnątrz urbanistycznych, kompozycji historycznej zieleni) oraz poszczególne istniejące elementy tego układu (tj. historyczne nawierzchnie ulic, placów i chodników, historyczne obiekty techniczne, historyczną zabudowę i zieleni),
- 2) należy stosować na ścianach zewnętrznych i dachach wyłącznie tradycyjne materiały, kolory,
- 3) należy stosować naturalne materiały w nawierzchniach historycznych dróg, oznaczonych symbolami na całej ich powierzchni lub fragmentach,
- 4) w przypadku zabytków nieruchomości wpisanych do rejestru oraz wpisanych do gminnej ewidencji należy przyznać pierwszeństwo wszelkim działaniom odtworzeniowym i rewaloryzacyjnym.

5.2.4. Stanowiska archeologiczne

W obrębie znajdujących się na terenie objętym opracowaniem studium stanowisk archeologicznych, zamierzenia inwestycyjne związane z pracami ziemnymi wymagają przeprowadzenia badań archeologicznych, zgodnie z przepisami odrębnymi. Obszar stanowisk archeologicznych wyłącza się spod zalesień.

Wykaz stanowisk archeologicznych w obszarze gminy znajduje się w części „Uwarunkowania” w tabeli nr 8.

Wykaz stanowisk archeologicznych ujętych w wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków podlega sukcesywnej weryfikacji i uzupełnieniom.

6. Kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej

6.1. Kierunki rozwoju systemów komunikacji

System komunikacji, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, powinien współtworzyć przestrzeń ze swoim otoczeniem, poprzez korzystanie z istniejących dróg oraz budowę

nowych ciągów komunikacyjnych, które będą umożliwiały równoprawne korzystanie z dróg użytkowników samochodów, transportu zbiorowego, ruchu towarowego i pieszego.

Konieczne wydaje się planowanie ścieżek rowerowych oraz wyznaczanie i tworzenie nowych miejsc do parkowania.

Na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego możliwe jest wyznaczenie dodatkowych dróg niewskazanych na rysunku Studium – Kierunki zagospodarowania przestrzennego.

6.1.1. Podstawowy układ drogowy

Podstawowy układ drogowy gminy stanowią będą drogi powiatowe:

- 1) nr 1346 L – relacji granica województwa – Sokola – Okrzeja – w klasie technicznej Z,
- 2) nr 1347 L – relacji Wojciechówka – Bramka – Jagodne – w klasie technicznej Z,
- 3) nr 1409 L – relacji Wylezin – Ownia – Stara Dąbia – w klasie technicznej Z,
- 4) nr 1410 L – relacji granica województwa – Kłoczew – w klasie technicznej Z,
- 5) nr 1411 L – relacji granica województwa – Stare Zadybie – w klasie technicznej Z,
- 6) nr 1412 L – relacji Wola Zadybska – Zaryte – w klasie technicznej Z,
- 7) nr 1413 L – relacji granica województwa – Wola Zadybska – granica województwa – w klasie technicznej Z,
- 8) nr 1414 L – relacji granica województwa – Stare Zadybie – w klasie technicznej Z,
- 9) nr 1415 L – relacji Kłoczew – granica województwa – w klasie technicznej Z,
- 10) nr 1416 L – relacji Kurzelaty – Kłoczew – w klasie technicznej Z,
- 11) nr 1418 L – relacji Stare Zadybie – Huta Zadybska – w klasie technicznej Z,
- 12) nr 1419 L – relacji Stryj – Gózd – w klasie technicznej Z,
- 13) nr 1420 L – relacji Kłoczew – Gózd – Okrzeja – w klasie technicznej Z,
- 14) nr 1421 L – relacji Kłoczew – Padarz – Rzyczyna – w klasie technicznej Z,
- 15) nr 1422 L – relacji Kłoczew – Czernic – Grabów Szlachecki – w klasie technicznej Z,
- 16) nr 1424 L – relacji Sokola – Gózd – w klasie technicznej Z.

Infrastruktura okołodrogowa – stacje paliw, obiekty obsługi technicznej itp. powinny być lokalizowane przy podstawowym układzie drogowym.

Geometria skrzyżowania dróg powinna być dostosowana do prognozowanego ruchu, o ile pozwalają na to warunki terenowe.

Projektowana infrastruktura drogową powinna uwzględniać wymagania techniczno-obronne wynikające z potrzeb obronności państwa. Należy utrzymać parametry techniczne istniejącej infrastruktury drogowej określone w Zarządzeniu nr 2 Ministra Infrastruktury i Budownictwa z dnia 17 stycznia 2017 r. w sprawie wdrażania wymagań techniczno-obronnych w zakresie projektowania i użytkowania dróg i obiektów inżynierskich (Dz. Urz. MliB z 2017 r., poz. 3).

6.1.2. Uzupełniający układ drogowy

Uzupełniający układ komunikacyjny stanowią drogi lokalne i dojazdowe oznaczone na rysunku Studium – Kierunki oraz drogi wewnętrzne, których przebiegi nie zostały zdefiniowane na rysunku Studium – Kierunki.

Gruntowe nawierzchnie dróg należy, co najmniej utwardzić dla zapewnienia przejezdności przez cały rok.

Dla dróg wewnętrznych zaleca się stosowanie minimalnej szerokości w liniach rozgraniczających 7 m.

6.1.3. Parkowanie i miejsca postojowe

Stanowiska postojowe dla samochodów powinny być lokalizowane i urządzone w sposób nieuciążliwy na działce obiektu generującego potrzeby parkowania pojazdów, zgodnie z podanymi niżej wymaganiami:

Tabela 2 Minimalna liczba miejsc postojowych w zależności od funkcji terenu

Funkcja terenu	Jednostka odniesienia	Stanowiska postojowe
tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zagrodowej	1 dom	nie mniej niż 2
tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej	1 mieszkanie	nie mniej niż 1,5
teren zabudowy usługowej	każde rozpoczęte 100 m ² pow. użytkowej	nie mniej niż 2
teren usług sportu i rekreacji	każde rozpoczęte 50 m ² pow. użytkowej w przypadku zabudowy kubaturowej lub 10 użytkowników	nie mniej niż 1
teren obiektów produkcyjnych, składów i magazynów	każde rozpoczęte 1000 m ² pow. użytkowej	nie mniej niż 5
inne niż w/w wymienione	-	nie mniej niż 1

Dopuszcza się parkowanie samochodów osobowych na ulicach układu obsługującego. Parkowanie na chodnikach należy stopniowo ograniczać wyłącznie do miejsc wyznaczonych. Zaleca się trwałe oddzielenie powierzchni przeznaczonych dla pojazdów od pieszych.

Parkowanie związane z ruchem turystycznym i rekreacyjnym powinno spełniać następujące warunki:

- 1) lokalizacja parkingu powiązana z terenami usług i handlu, a także sportu i rekreacji, tras rowerowych, szlaków pieszych, powierzchnia parkingu – zalecana powierzchnia parkingu na co najmniej 10 stanowisk,
- 2) wyposażenie parkingu: miejsca piknikowe (stoły, ławy), docelowo w sanitariaty,
- 3) wydzielenie w ramach parkingu miejsc dla obsługi turystów tj. małej gastronomii, drobnego handlu, pamiątkarstwa, wypożyczalni sprzętu sportowego np. rowerów.

Liczba miejsc postojowych przeznaczonych do parkowania pojazdów zaopatrzonych w kartę parkingową nie może być mniejsza niż ustalona w przepisach odrębnych. Dla działek zabudowanych dopuszcza się niższą niż wskazana powyżej ilość miejsc postojowych.

6.1.4. Ruch pieszy i rowerowy

Zaleca się utrzymanie istniejących i realizację nowych chodników, dróg rowerowych i ciągów pieszo-rowerowych. Zaleca się wyraźne oznakowanie tras na terenie oraz modernizację istniejących dróg na odcinkach przeznaczonych dla ruchu rowerowego. Proponuje się w atrakcyjnych miejscach urządzenie miejsc postojowych (ławki, pola biwakowe, miejsca na ogniska). Ruch rowerowy może odbywać się również wzdłuż wszystkich dróg – także poza pasem drogowym, w terenie rolnym, pod warunkiem zgodności z przepisami odrębnymi. W każdym z tych przypadków zaleca się wydzielenie osobnego pasa dla rowerzystów. Szczegółowy przebieg tras rowerowych należy zweryfikować i ostatecznie określić na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Należy zachować i wzmocnić rolę szlaków turystycznych o znaczeniu regionalnym i lokalnym.

6.2. Kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej

Dla rozwoju infrastruktury technicznej możliwe jest uruchomienie każdej potrzebnej powierzchni terenów na etapie planów miejscowych zarówno na obszarach zabudowy mieszkaniowej, jak i na obszarach aktywności gospodarczej. Za zgodną z ustaleniami Studium uważa się również lokalizację sieci i urządzeń infrastruktury technicznej na terenach rolnych objętych zakazem zabudowy.

Za zgodne ze studium uznaje się lokalizację sieci i urządzeń przesyłowych nieoznaczonych na rysunku studium, pod warunkiem nie kolidowania z istniejącym i projektowanym zagospodarowaniem oraz uwarunkowaniami wynikającymi z położenia np. na terenach objętych ochroną.

Kompleksowe wyposażenie gminy w infrastrukturę techniczną jest podstawowym uwarunkowaniem jej rozwoju.

Infrastruktura techniczna i komunalna pełni funkcję usługową wobec innych obszarów kształtowania zrównoważonego rozwoju gminy. Przyjmuje się więc, iż jej rozwój będzie polegał na:

- 1) działaniach poprawiających, jakość dostarczanych usług w systemach już istniejących poprzez ich modernizację i przebudowę, poprawie niezawodności i standardu realizowanych usług, zmniejszeniu zagrożenia dla środowiska,

energooszczędności, poprawie efektywności ekonomicznej i organizacyjnej działania systemów,

- 2) rozbudowie systemów poprzez obejmowanie obsługą obszarów dotychczas nieuzbrojonych, a leżących wewnątrz granic zasięgu systemu, a także obszarów na zewnątrz tych granic, niezależnie, czy są to obszary już zainwestowane czy przewidywane do zainwestowania.

6.2.1. Gospodarka wodno-ściekowa

Podstawowym źródłem wody pitnej są i pozostaną nadal wody podziemne.

Głównym zadaniem gminy w zakresie zaopatrzenia w wodę jest prawidłowe gospodarowanie zasobami wód podziemnych, ich ochrona przed nadmierną eksploatacją oraz ochrona przed zanieczyszczeniem.

Studium zakłada budowę i rozbudowę sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w celu zaopatrzenia mieszkańców w wodę i odprowadzania ścieków. Dopuszcza się lokalizację obiektów i urządzeń budowlanych niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania sieci. Dopuszcza się stosowanie bezodpływowych zbiorników oraz przydomowych oczyszczalni ścieków zgodnie z przepisami odrębnymi.

Utrzymuje się istniejący system odprowadzenia wód opadowych do kanalizacji deszczowej lub powierzchniowo oraz istniejącymi rowami i ciekami, zgodnie z przepisami odrębnymi. Zakłada się rozbudowę sieci kanalizacji.

6.2.2. Zaopatrzenie w energię elektryczną

Na terenach przewidzianych na rozwój nowych inwestycji, niezbędna będzie realizacja nowych sieci dystrybucyjnych i stacji transformatorowych, dopuszcza się ich realizację na każdym terenie.

Przez teren gminy przebiegają linie elektryczne średniego napięcia 15 kV. Wzdłuż linii elektroenergetycznej 15 kV należy zachować strefę techniczną o szerokości nie mniejszej niż 15 m – po nie mniej niż 7,5 m od osi linii po obu stronach z zakazem lokalizowania nowych budynków przeznaczonych na pobyt ludzi oraz nasadzeń zieleni wysokiej.

Dopuszcza się budowę i rozbudowę przesyłowej sieci elektroenergetycznej i lokalizację niezbędnych urządzeń przesyłowo-dystrybucyjnych.

System energetyczny powinien zapewnić zaopatrzenie w energię elektryczną wszystkich mieszkańców gminy na potrzeby gospodarstw domowych i zakładów produkcyjnych, a także usług i przemysłu zlokalizowanego na terenie gminy. Modernizacja i rozwój sieci średnich i niskich napięć oraz stacji transformatorowych 15/0,4 kV powinny zmierzać w kierunku umożliwienia korzystania z energii elektrycznej do celów grzewczych.

6.2.3. Zaopatrzenie w gaz

Dopuszcza się budowę dystrybucyjnej i rozdzielczej sieci gazowej, w tym gazociągów średniego i niskiego ciśnienia oraz stacji redukcyjno-pomiarowych niezbędnych do zaopatrzenia w gaz sieciowy terenów przeznaczonych pod zainwestowanie. Projektowane gazociągi zaleca się układać poza liniami rozgraniczającymi istniejących i projektowanych dróg.

6.2.4. Telekomunikacja

Studium zakłada rozbudowę sieci przewodowych zgodnie z występującym zapotrzebowaniem, w szczególności tam, gdzie powstają nowe zgrupowania zabudowy. Zaleca się docelowe skablowanie napowietrznych sieci telekomunikacyjnych.

W przypadku realizacji stacji bazowych telefonii komórkowej o wysokości równej i większej niż 50 m n.p.t. niezbędne jest zgłoszenie tej inwestycji do Szefostwa Służby Ruchu Lotniczego Sił Zbrojnych RP, zgodnie z przepisami odrębnymi. Dopuszcza się lokalizację nowych inwestycji w tym zakresie na wszystkich terenach z zastrzeżeniem terenów objętych ochroną.

6.2.5. Gospodarka odpadami

Zasady odbioru odpadów zgodnie z ustaleniami przyjętego przez gminę Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Kłoczew. Istniejący Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) na terenie gminy zlokalizowany jest na terenie gminnej oczyszczalni ścieków w Kłoczewie. Planowane jest również uruchomienie nowego punktu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych – we wsi Gózd oraz w obrębie Własność.

6.2.6. Zaopatrzenie w ciepło

Ze względu na wysokie walory przyrodnicze, jak i planowany zrównoważony rozwój najkorzystniejszym kierunkiem rozwoju zaspokojenia potrzeb energetycznych będzie stopniowe wprowadzanie instalacji do spalania paliw charakteryzujących się niską emisyjnością.

Dopuszcza się lokalizację: urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii, o których mowa w art. 10 ust. 2a ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, urządzeń i instalacji wytwarzających energię / ciepło opartych na paliwie: gazowym, paliwach stałych, biopaliwie, energii elektrycznej, geotermalnej, opartych o odzysk energii oraz innych, także w układach kogeneracyjnych.

Dla całego obszaru gminy dopuszcza się lokalizację instalacji odnawialnych źródeł energii w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 610 ze zm.) o mocy nie większej niż moc mikroinstalacji.

7. Inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym

7.1. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym

W zakresie realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym Studium zakłada, że wszystkie tego typu inwestycje mogą być zlokalizowane w granicach Studium. Do głównych inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym należą przede wszystkim wszystkie drogi publiczne, cmentarze, usługi publiczne, usługi sportu, tereny urządzeń służących zaopatrzeniu w wodę, energię elektryczną oraz odprowadzaniu i utylizacji odpadów (tereny obiektów i sieci infrastruktury technicznej – wodociągów, kanalizacji, elektroenergetyki, gazownictwa, telekomunikacji), a obszarami, na których będą rozmieszczone inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym będą obszary przeznaczone pod drogi publiczne, zieleńce, place, tereny pod budowę i modernizację systemów infrastruktury technicznej w szczególności kanalizacji i oczyszczalni ścieków oraz zaopatrzenie w wodę, publicznych przedszkoli, szkół, obiektów administracji, bezpieczeństwa publicznego, ochrony zdrowia itp.

7.2. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa i ustaleniami programów, o których mowa w art. 48 ust. 1

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego (uchwała nr XI/162/2015 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 30 października 2015 r.) dla gminy Kłoczew nie określa inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym.

8. Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych, w tym obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, a także obszary rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m² oraz obszary przestrzeni publicznej.

8.1. Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych

W Studium nie wyznacza się obszarów, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

W Gminie nie występują:

- strefa „A” ochrony uzdrowiskowej,
- nieruchomości zajęte pod byłe lotniska wojskowe, przekazane właściwym jednostkom samorządu terytorialnego,
- tereny objęte planem generalnym,
- obszary Pomnika Zagłady i jego strefy ochronne,
- nieruchomości Skarbu Państwa przejęte od wojsk Federacji Rosyjskiej,
- obszary, na których utworzono park kulturowy.

8.2. Obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości

W Studium nie wyznacza się obszarów wymagających przeprowadzenia scaleń i podziałów nieruchomości na podstawie art. 102 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami. Dopuszcza się scalanie i wymianę gruntów rolnych i leśnych na podstawie ustawy z dnia 26 marca 1982 r. o scalaniu i wymianie gruntów, dla całego terenu gminy. Dopuszcza się również wskazanie takich terenów na etapie sporządzania planów miejscowych.

8.3. Obszary rozmieszczenia wielkopowierzchniowych obiektów handlowych

W studium nie wyznacza się obszarów, na których mogą być sytuowane obiekty handlowe o powierzchni sprzedaży ponad 2000 m² (art. 10. ust. 3a).

8.4. Obszary przestrzeni publicznej

W studium nie wyznacza się obszarów przestrzeni publicznych, dla których należy sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego.

9. Obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, w tym obszary wymagające przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne.

Ze względu na charakter gminy, występujące szczególne uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego zaleca się, aby obszar gminy pozostał pokryty w 100% miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego obejmującymi wszystkie miejscowości. Celem zabiegu jest opracowanie ustaleń spójnych dla całości gminy, których realizacja spowoduje uniknięcie lokalizacji rozproszonej zabudowy, a także zapewni odpowiednią ochronę środowiska przyrodniczego i kulturowego.

Realizacja opracowań zmian miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego następować będzie w miarę powstających potrzeb oraz dostępnych środków finansowych.

Przed przystąpieniem do sporządzenia zmiany planu miejscowego zaleca się wykonanie analizy zasadności przystąpienia uwzględniającej: stan własności i władania gruntów i ich wpływ na możliwość przeprowadzenia procedury formalno-prawnej, określenie zakresu niezbędnych ustaleń koniecznych do uwzględnienia w planie miejscowym oraz analizę dostępności materiałów źródłowych (w szczególności: opracowanie ekofizjograficzne, przygotowanie podkładów geodezyjnych).

Obszarem, w rozumieniu art. 14 ust. 3 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, jest:

- 1) część terenu, która nie została dotychczas objęta miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, jeśli tworzy jeden zwarty obszar;
- 2) część terenu o powierzchni co najmniej 10 ha, na której w Studium przewiduje się możliwość wznoszenia budynków;
- 3) cały teren wyznaczony liniami rozgraniczającymi w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego;
- 4) dowolna enklawa terenu istniejącej lub planowanej drogi lub ulicy.

W zakresie przeznaczenia gruntów na cele nierolnicze i nieleśne w trakcie opracowania planu miejscowego należy przeanalizować konieczność uzyskania zgody na przeznaczenie gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne. W studium nie wyznacza się tych obszarów.

10. Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

W odniesieniu do przestrzeni rolniczej gminy zakłada się utrzymanie funkcji produkcji rolnej na terenie gminy.

Na terenach, które obecnie są wykorzystywane rolniczo, a znajdują się na terenach udokumentowanych złóż dopuszcza się ich eksploatację na warunkach określonych w koncesji.

Zakłada się rozwój działalności towarzyszących rolnictwu. Z uwagi na walory przyrodnicze gminy dążyć należy do rozwoju agroturystyki i innych usług towarzyszących oraz wprowadzanie rolnictwa ekologicznego i innych niekonwencjonalnych kierunków produkcji rolniczej.

W strukturze użytkowania gruntów rolnych zaleca się co najmniej utrzymać dotychczasowy udział trwałych użytków zielonych, zwłaszcza łąk na wilgotnych siedliskach. W niniejszym studium na cele nierolnicze wskazano grunty położone w bezpośrednim sąsiedztwie istniejącego zainwestowania lub stosunkowo łatwych do uzbrojenia ze względu na położenie wzdłuż dróg publicznych.

Na terenach rolniczych dopuszcza się realizację zbiorników retencyjnych w celu zwiększenia dyspozycyjności zasobów wodnych i odporności na susze.

W odniesieniu do leśnej przestrzeni produkcyjnej zakłada się utrzymanie funkcji większości istniejących gruntów leśnych. Ponadto dopuszcza się zalesianie na terenach rolnych.

11. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz obszary osuwania się mas ziemnych

11.1. Obszary zagrożenia powodzią

Na terenie Gminy występują obszary zagrożenia powodzią oraz obszary szczególnego zagrożenia powodzią, zgodnie z mapami zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego na załączniku graficznym wyznaczono:

- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2%,
- obszary szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%,
- obszary szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%.

Na obszarach zagrożenia powodzią obowiązują zasady zagospodarowania oraz użytkowania wynikające z przepisów Prawa wodnego oraz przepisów odrębnych.

Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią należy ograniczyć zainwestowanie poprzez:

- wyłączenia z nowej zabudowy (również rozbudowy istniejącej zabudowy) terenów znajdujących się na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią,
- zakaz lokalizacji podpiwniczeń budynków i budowli,

- wymóg zabezpieczenia wszelkich obiektów infrastruktury technicznej przed uszkodzeniami w trakcie powodzi.

11.2. Obszary osuwania się mas ziemnych

Na terenie gminy Kłoczew nie występują udokumentowane zagrożenia geologiczne związane z osuwaniem się mas ziemnych.

12. Obiekty i obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny

W myśl przepisów odrębnych złoża kopalin podlegają ochronie, której wyrazem jest m.in. zabezpieczenie warunków do ich eksploatacji (obecnie lub w przyszłości).

Wskazuje się na rysunku kierunków zagospodarowania przestrzennego obiekty oraz obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny:

- obszary zabudowy mieszkaniowej (M),
- obszary zabudowy rekreacji indywidualnej (ML),
- obszary usług sportu i rekreacji (US),
- lasy i zadrzewienia (ZL),
- obszary wód powierzchniowych (WS),
- droga klasy zbiorczej (Z),
- droga klasy dojazdowej (D),
- istniejące linie elektroenergetyczne średniego napięcia.

Obszary oraz obiekty wskazano w oparciu o minimalną odległość wynikającą z Polskiej Normy PN-G-02100. Ze względu na zakres merytoryczny Studium oraz skalę i treść mapy nie wyklucza się istnienia lub powstania na późniejszym etapie innych obiektów i obszarów, podlegających ochronie przez wyznaczenie w złożu kopaliny filaru ochronnego, zgodnie z przepisami odrębnymi.

Obowiązuje wyłączenie spod zabudowy udokumentowanych złóż kopalin (z zastrzeżeniem istniejącej zabudowy oraz zabudowy ustalonej na podstawie wcześniej obowiązujących dokumentów planistycznych) oraz zaleca się nie wprowadzanie na omawianych terenach infrastruktury technicznej. Udokumentowane złoża kopalin wraz z obszarami i terenami górnictwami, występującymi na terenie gminy Kłoczew, opisane zostały w części UWARUNKOWNIA.

Wszystkie obszary górnicze podlegają nadzorowi Okręgowego Urzędu Górniczego w Lublinie i mają status aktualnych.

13. Obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych oraz obowiązujące na nich ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej

Nie wyznacza się ze względu na brak ich występowania w granicach Studium.

14. Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji

Przekształceniom funkcjonalno-przestrzennym będą podlegały obszary, dla których Studium przewiduje zmianę funkcji na zgodną z polityką przestrzenną gminy.

Celem działań rehabilitacyjnych jest dostosowanie istniejących terenów zabudowy do współczesnych wymogów i potrzeb, poprawienie warunków życia oraz podniesienie atrakcyjności przestrzeni poprzez poprawę estetyki i standardu technicznego budynków i wykreowanie przestrzeni publicznych.

Na podstawie przepisów odrębnych wydawane są decyzje administracyjne dotyczące terenów wskazanych do rekultywacji (np. tereny po eksploatacyjne).

Nie wyznacza się obszarów wymagających przekształceń, rehabilitacji i rekultywacji.

Dopuszcza się wskazanie takich terenów na etapie sporządzania planów miejscowych.

Nie wyznacza się obszarów wymagających remediacji ze względu na brak takiej potrzeby.

15. Obszary zdegradowane

W studium nie wyznacza się obszarów zdegradowanych.

16. Granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych

Zasięg i granice terenów zamkniętych na terenie gminy Kłoczew wyznaczono na podstawie Decyzji nr 3 Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 24 marca 2014 r. w sprawie ustalenia terenów, przez które przebiegają linie kolejowe, jako terenów zamkniętych ze zmianami.

Nie ustala się stref ochronnych dla terenów kolejowych. Granice terenów zamkniętych wskazano na rysunku studium.

17. Granice obszarów, na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii, o których mowa w art. 10 ust. 2a ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, a także ich stref ochronnych związanych z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu

Na obszarze gminy Kłoczew obecnie brak jest obiektów wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii,

o których mowa w art. 10 ust. 2a ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Odnawialne źródła energii (OZE) są źródłami wykorzystującymi w procesie przetwarzania energię wiatru, promieniowanie słoneczne, spadku rzek, produktów ubocznych rolnictwa oraz energię pozyskiwaną z biomasy, biogazu wysypiskowego, a także biogazu powstałego w procesach odprowadzania lub oczyszczania ścieków albo rozkładu składowanych szczątków roślinnych i zwierzęcych. Do 2017 r. Polska zobowiązała się uzyskać 16% udział energii odnawialnej w bilansie energetycznym kraju, a do 2021 roku jej udział powinien wynosić 20%.

Energię słoneczną można wykorzystać zarówno do ogrzewania, jak i do produkcji prądu, a także do pozyskania paliwa, jakim jest wodór, w fotokatalitycznym rozkładzie wody. Słoneczna energia elektryczna (fotowoltaika), uważana za najbardziej obiecujące i przyjazne środowisku źródło energii, jest wyjątkowa ze względu na szerokie możliwości osiągnięcia korzyści energetycznych i poza energetycznych. Przemysł fotowoltaiczny gwarantuje konkurencyjną, tanią, bezpieczną i czystą słoneczną energię elektryczną, a także ochronę zasobów naturalnych. Z kolei energetyka słoneczna termiczna (fototermika) należy do najbardziej efektywnych technologii produkcji ciepła, z punktu widzenia ograniczenia emisji gazów cieplarnianych.

Na terenie gminy w zakresie odnawialnych źródeł energii:

1. Dla całego obszaru gminy dopuszcza się lokalizację instalacji odnawialnych źródeł energii (OZE) w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 610 ze zm.) o mocy nie większej niż moc mikroinstalacji.
2. Dla całego obszaru gminy zakazuje się lokalizacji elektrowni wiatrowych w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 724).
3. Na terenie gminy wyznaczono obszary oznaczone jako: PU i Ref, na których dopuszcza się lokalizację urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii, o których mowa w art. 10 ust. 2a ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, z zastrzeżeniem pkt 2. Wskaźniki zabudowy i zagospodarowania oraz szczegółowe ustalenia w zakresie rodzaju dopuszczonych obiektów dla ww. obszarów zostały określone w rozdziale 3 odpowiednio dla poszczególnych obszarów.
4. Granice projektowanych obszarów i działek, o których mowa w pkt 3 i 4, tożsame są z granicą strefy ochronnej związanej z ograniczeniami w zabudowie, zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu oraz występowaniu znaczącego oddziaływania na środowisko.

Część IV

Synteza i uzasadnienie

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Kłoczew opracowano:

- zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j.: Dz. U. z 2022 poz. 503) wraz z aktualnie obowiązującymi przepisami odrębnymi;
- zgodnie z uchwałą nr XI/84/2019 Rady Gminy Kłoczew z dnia 25 lipca 2019 r. w sprawie przystąpienia do sporządzania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kłoczew, zmienionej uchwałą nr XXII/169/2020 Rady Gminy Kłoczew z dnia 25 maja 2020 r. w sprawie zmiany uchwały w sprawie przystąpienia do sporządzania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kłoczew.

W trakcie przygotowywania projektu Studium zawiadomiono wymagane przepisami prawa organy i instytucje oraz ogłoszono w prasie i poprzez obwieszczenie na tablicy ogłoszeń urzędu o przystąpieniu do opracowania Studium. Projekt Studium został zaopiniowany i uzgodniony przez określone ustawą organy i instytucje.

W oparciu o art. 42 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (j.t. Dz. U. z 2022 r., poz. 1029) przeprowadzono procedurę dotyczącą strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Projekt Studium został poddany ocenie publicznej poprzez wyłożenie do publicznego wglądu oraz przeprowadzenie dyskusji publicznej. Wyłożenie miało miejsce w terminie od 24 marca 2022 r. do 25 kwietnia 2022 r., a dyskusja nad przyjętymi rozwiązaniami odbyła się w dniu 21 kwietnia 2022 r. W wyznaczonym terminie wpłynęły uwagi do projektu Studium, które zostały rozpatrzone przez Wójta Gminy Kłoczew. *W związku z uwzględnieniem uwag projekt został ponownie zaopiniowany i uzgodniony w niezbędnym zakresie oraz ponownie poddany ocenie publicznej poprzez wyłożenie do publicznego wglądu oraz przeprowadzenie dyskusji publicznej. Wyłożenie miało miejsce w terminie od 2022 r. do ... 2022 r. a dyskusja nad przyjętymi rozwiązaniami odbyła się w dniu 2022 r. W wyznaczonym terminie nie wpłynęły / wpłynęły uwagi do projektu planu, które zostały rozpatrzone przez Wójta Gminy Kłoczew.*

Wszelkie ustalenia Studium stanowią podstawę do sporządzania i uszczegółowienia zamierzeń planistycznych na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Dokument Studium pozwoli władzom gminy na wyznaczenie strategicznych celów rozwojowych jak również uregulowanie i możliwość prowadzenia odpowiedniej do potrzeb gminy gospodarki przestrzennej.

SYNTEZA USTALEŃ STUDIUM:

Cele polityki przestrzennej gminy

Nadrzędnym celem wszystkich działań władz samorządowych Gminy Kłoczew jest zrównoważony rozwój gminy z poszanowaniem otaczającego go środowiska i z zachowaniem panującego krajobrazu. Tylko taki rozwój przyniesie poprawę warunków życia jej mieszkańców. Musi być przy tym zachowana spójność gospodarcza i komunikacyjna gminy z regionem. Taki rozwój może być osiągnięty przy właściwym zagospodarowaniu przestrzennym oraz odpowiednim poziomie infrastruktury technicznej i społecznej. Gmina musi być atrakcyjnym miejscem do zamieszkania, pracy i odpoczynku, aby ludzie chcieli w niej mieszkać, pracować i inwestować. Tylko takie podejście może odwrócić niekorzystne trendy demograficzne, jakimi są zmniejszanie się liczby mieszkańców i zjawisko „starzenia się gminy”.

Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów, w tym wynikające z audytu krajobrazowego, uwzględniające bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę

Istniejącą strukturę funkcjonalno-przestrzenną obszaru miasta i gminy Kłoczew można ocenić jako zadowalającą oraz zgodną z generalnymi uwarunkowaniami (predyspozycjami) przyrodniczymi tj. racjonalnie wykorzystującą walory i zasoby przyrodnicze.

W określeniu kierunków zagospodarowania przestrzennego dążono do utrzymania pozytywnych cech dotychczasowego zagospodarowania, ich usprawnieniu oraz stworzeniu warunków dla zrównoważonego rozwoju gminy, mając na uwadze ochronę ładu przestrzennego. W rozwiązaniach rozwoju struktury funkcjonalno-przestrzennej przyjęto zasadę nie rozpraszania zabudowy poza ukształtowane istniejące zespoły osadnicze (za wyjątkiem terenów pod aktywność gospodarczą). Rozwój osadnictwa powinien polegać na uzupełnianiu istniejącej struktury osadniczej oraz jej rozbudowę poprzez dołączanie nowych terenów przylegających do niej.

Przy wyznaczaniu terenów pod zainwestowanie uwzględniono wyniki analizy potrzeb i możliwości rozwoju gminy, w tym bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę. Wyniki bilansu terenów wskazują na nadpodaż terenów względem zapotrzebowania, dlatego brak jest podstaw do wyznaczania nowych terenów o funkcji mieszkaniowej, usługowej oraz aktywności gospodarczej.

W strukturze docelowych jednostek terenowych wyróżniono następujące ich typy funkcjonalne (przeważające przeznaczenie):

- **M** – obszary zabudowy mieszkaniowej,
- **ML** – obszary zabudowy rekreacji indywidualnej,
- **U** – obszary zabudowy usługowej,
- **UP** – obszary usług publicznych,
- **UT** – obszary usług turystyki,
- **US** – obszary usług sportu i rekreacji,
- **PU** – obszary aktywności gospodarczej (obiektów produkcyjnych, składów i magazynów oraz usług),
- **Ref** - obszary urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o których mowa w art. 10 ust. 2a ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym,
- **PE** - obszary eksploatacji powierzchniowej surowców,
- **R** – obszary rolnicze,
- **Z** – obszary zieleni,
- **ZP** – obszary zieleni parkowej,
- **ZL** – lasy i zadrzewienia,
- **ZC** – cmentarze,
- **WS** – obszary wód powierzchniowych,
- **IT-W** – obszary infrastruktury technicznej – wodociągi,
- **IT-K** – obszary infrastruktury technicznej – kanalizacja,
- **IT-O** – obszary infrastruktury technicznej –gospodarowanie odpadami,
- **KS** – obszary obsługi komunikacji samochodowej,
- **KK** – obszary kolei,
- drogi publiczne:
 - **Z** – klasy zbiorczej,
 - **L** – klasy lokalnej,
 - **D** – klasy dojazdowej.

Kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, uwzględniające bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę oraz tereny wyłączone spod zabudowy

W Studium, w zależności od potrzeb, dla każdego terenu określono zasady zagospodarowania i kształtowania zabudowy, szczególnie w zakresie wysokości zabudowy, minimalnej powierzchni biologicznie czynnej oraz dopuszczonych funkcji. Określone w Studium parametry i wskaźniki urbanistyczne stanowią wartości nieprzekraczalne. Zaleca

się, aby jako wytyczną dla sporządzanych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego przyjmować parametry i wskaźniki urbanistyczne większe w zakresie wielkości działek budowlanych oraz powierzchni biologicznie czynnej i mniejsze w zakresie intensywności wykorzystania terenu.

Ze względu na skalę opracowania rysunku kierunków zagospodarowania przestrzennego, dopuszcza się na etapie opracowania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego korektę zasięgu poszczególnych funkcji do granic własności nieruchomości oraz ze względu na uwarunkowania lokalne, jak również dopuszczalna jest korekta parametrów i wskaźników urbanistycznych, zgodnie z wytycznymi wskazanymi w Studium, w tym: dla terenów, dla których uchwalone są akty prawa miejscowego dopuszcza się zachowanie wszelkich parametrów określonych w ww. aktach oraz dopuszcza się zachowanie istniejącego zagospodarowania o parametrach wyznaczonych w dokumentach planistycznych.

Obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego

Dla zachowania walorów przyrodniczych, w Studium założono utrzymanie wszelkich terenów o wysokich walorach przyrodniczych: pomniki przyrody. Wyznaczono również obszary wyłączone spod zainwestowania, w celu utrzymania i ciągłego polepszania warunków przyrodniczych na terenie gminy.

Obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

Dla ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków wskazano istniejące obiekty i obszary o wysokich walorach kulturowych: zespoły i obiekty wpisane do rejestru zabytków oraz gminnej ewidencji zabytków, strefy ochrony konserwatorskiej, obszary i obiekty wpisane do ewidencji zabytków i stanowiska archeologiczne. Działania takie mają na celu zachowanie tożsamości kulturowej gminy, jak również dają możliwość wykreowania nowych miejsc atrakcji turystycznych.

Kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej

Dla poprawy bezpieczeństwa ruchu samochodowego oraz usprawnienia powiązań komunikacyjnych gminy, określono odpowiednie klasy techniczne dla ważniejszych dróg oraz wskazano nowe przebiegi dróg. W celu zapewnienia lepszych warunków bytowych dla mieszkańców gminy oraz przygotowania dogodnych warunków rozwojowych na terenach inwestycyjnych, określono warunki dalszego rozwoju systemów infrastruktury technicznej, jak również modernizacji istniejących sieci.

Inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym

W zakresie realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym Studium zakłada, że wszystkie tego typu inwestycje mogą być zlokalizowane w granicach każdego

z obszarów. Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym wynikają z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego.

Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych

W Studium nie wyznacza się obszarów, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, w tym obszary wymagające przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne.

W Studium nie wyznacza się obszarów, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

Zakłada się utrzymanie funkcji produkcji rolnej na terenie gminy. Zakłada się rozwój działalności towarzyszących rolnictwu. Z uwagi na walory przyrodnicze gminy dążyć należy do rozwoju agroturystyki i innych usług towarzyszących. Zakłada się utrzymanie funkcji większości istniejących gruntów leśnych i dopuszcza się zalesianie na terenach rolnych. Ze względu na charakter gminy, występujące uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego oraz cenne elementy środowiska przyrodniczego, w Studium zaleca się, aby obszar gminy pozostał pokryty w 100% miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego obejmującymi wszystkie miejscowości.

Obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz obszary osuwania się mas ziemnych

Na terenie gminy występują obszary zagrożenia powodzią oraz obszary szczególnego zagrożenia powodzią. Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią należy ograniczyć zainwestowanie. Na obszarze gminy nie występują obszary udokumentowane zagrożenia geologiczne związane z osuwaniem się mas ziemnych.

Obiekty i obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny

Na obszarze gminy wyznacza się w złożach kopaliny filarów ochronnych, które zostały oznaczone na rysunku kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych oraz obowiązujące na nich ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej

Na obszarze gminy nie występują pomniki zagłady i ich strefy ochronne.

Obszary wymagające przekształceń, rekultywacji lub remediacji

Na obszarze gminy nie wyznacza się obszarów wymagających przekształceń, rekultywacji lub remediacji. Na podstawie przepisów odrębnych wydawane są decyzje administracyjne dotyczące terenów wskazanych do rekultywacji (np. tereny po eksploatacyjnej).

Obszary zdegradowane

Na obszarze gminy nie wyznacza się obszarów zdegradowanych.

Granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych

Zasięg i granice terenów zamkniętych na terenie gminy Kłoczew wyznaczono na podstawie decyzji nr 14 Ministra Infrastruktury z dnia 18 września 2020 r. w sprawie ustalenia terenów zamkniętych, przez które przebiegają linie kolejowe (Dz. Urz. Ministra Infrastruktury z dnia 18 września 2020 r. poz. 38 z późniejszymi zmianami). Wskazano dla terenów zamkniętych przeznaczenie KK.

Granice obszarów, na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii, o których mowa w art. 10 ust. 2a ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, a także ich stref ochronnych związanych z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu

Na obszarze gminy nie przewiduje się lokalizacji obiektów produkujących energię z energii wiatru - elektrowni wiatrowych. Dla całego obszaru gminy dopuszcza się lokalizację urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii, o których mowa w art. 10 ust. 2a ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Ponadto w Studium wyznaczono obszary na których dopuszcza się lokalizację urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii, o których mowa w art. 10 ust. 2a ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Dla całego obszaru gminy zakazuje się lokalizacji elektrowni wiatrowych w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 742).

Obszary rozmieszczenia wielkopowierzchniowych obiektów handlowych

Na obszarze gminy nie wyznacza się obszarów, na których mogą być sytuowane obiekty handlowe o powierzchni sprzedaży ponad 2000 m².